

Merckenweerdigste voorvallen en daegelijcksche gevallen. Brugge 1800

Jozef van Walleghem

Editie Ronald Engelrelst en Noël Geirnaert

bron

Jozef van Walleghem, *Merckenweerdigste voorvallen en daegelijcksche gevallen. Brugge 1800*
(eds. Ronald Engelrelst en Noël Geirnaert). [Niet eerder verschenen], 2016

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/wall076merc14_01/colofon.php

© 2016 dbnl / Ronald Engelrelst / Noël Geirnaert

Merckenweerdigste voorvallen 1800

Begin van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1800.

Jaerschrif.

**aLsnU begInt Men eene nleUWe eeUWe kLaer 't VerVoLg In 't
aChthIenhondDerste Iaer.**

[Januari]

(1 januarij 1800)

- *fol. 150* - Op den 1 januarij is tusschen een alderstrengste jaergetijde het jaer 1800 begonst en alle vrugdeteekens gelijk ook de Nieuwjaerbrugge onderbleven, de kraemen die er gestelt wierden, weggesonden wordende, etc.

(3 januarij 1800)

Op den 3 januarij heeft men tot groote vruegt van eenider een begin zien maeken van het slaeken van de priesters uijt het seminarie, zullen ook, zoo men algemeen zegt, de priesters gesonden naer d'eijlanden wederom teruggedropen worden. 605 gaset van tridi de 13 nivose 8ste jaer.

(6 januarij 1800)

Op den 6 januarij is des morgens wederom eenen man, besig zijnde in het geweldig afbreken van den tooren en vaute van de kercke van St.-Donaes, van boven neder dootgevallen, met een groot gewicht van de afbrekende materialen die op hem vielen, waerdoor seffens het werk door alle de werklieden gestaekt wiert. Zoo men in 't algemeen segt, is desen reets den vierden peersoone van de werklieden die aldus aen die ongeluckige ruine dootgevallen is, aen een gebouw waer in de geluckige tijden zoo schoone godtsdiensten gepleegt wierden en die men heden, zijnde den pligtigen feestdag van de H. drijkoningen, niet alleen in dese kercke maer ook in alle andere heeft zien onderblijven. 606 gaset van septidi den 17 nivose 8ste jaer.

(8 januarij 1800)

Op den 8 januarij is tot elks nog meerder genoeghen het resteerende getal priesters boven de 60 jaeren, in het sememinarie opgesloten, in volle vrijheid gestelt geworden, zooverre dat men meest alle die priesters nu opentlijk langs de straeten ziet wandelen zonder dat door eenige der zelve nogtans openbaeren dienst mag gedaen of verricht worden.

(9 januarij 1800)

- fol. 151 - Op den 9 januarij is bij hallegebode van 't stadthuijs bij orders van de municipale administratie afgekondigt eene zeer wijtloopige proclamatie nopende het onderhouden van de order op de marthaeden van quartidi en nonidi van de rouwe gaerens, dienende voor de fabricke van lijnwaetweven, behelsende veele strenge artikelen die nauwkuerig zullen moeten onderhouden worden, welke op het versoeck van de fabrickanten deser stadt tot goed order der mart is afgekondigt geworden ende wenschelijk waere het dat tot beter order der marten in alle de andere die nu als vervallen zijn diergelijcke en nog strenger orders gegeven wierden⁽¹⁾. 607 gaset van decadi 20 nivose 8ste jaer.

(18 januarij 1800)

Op den 18 januarij wiert van 't stadthuijs bij order van de centraele administratie afgekondigt eene zeer strenge wet behelsende dat alle degone die binnen de stadt Brugge besitters zijn van peerden, het getal der zelve binnen den derden daege aen de centraele administratie moeten komen overgegeven, op pene van confiscatie voor diegone die hunne peerden zullen verswegen hebben, een getal der zelve, zegt men, zal in requisitie voor den oorlog genomen worden en degene wiens peerden zullen bekwaem zijn, zullen door de andere onbekwaeme besitters nae evenredigheijd in gelde vergoed worden⁽²⁾. 608 gaset van quartidi 24 nivose 8ste jaer.

(16 januarij 1800)

Op den 16 januarij gelijk op de volgende daegen heeft men beginnen zien afbreken op den wenteltrap op den Burg, sedert ontrent twee jaeren geplaest voor de getroffen tusschen Zijne Majesteijt den Keijser en de Fransche van de voorafgaende vredeartikelen van Campo Fermio en sedert welke nogtans in plaets van vruegt, die wij verwagteden, men nogtans anders niets als droefheijd, schrikkelijkheden en geltuijputtingen gesien heeft, welke laeste nog alle daege meer toenomen. Den grooten wentelstaek nogtans is niet uijtgedaen, maer zal blijven staen totdat se zal uijtgedaen worden. 609 gaset van septidi 27 nivose 8ste jaer.

(19 januarij 1800)

- fol. 152 - Op den 19 januarij was 's morgens door een hevig stormweder vermengt met regen en sneeuw dat geduerende desen nagt gewaeijt heeft eenen graenmolen, staende tusschen de Cruijs- en Gendpoorte bij de Coupure, teenemael op den grond geworpen en in stukken verbrijselst. Ook saeg men desen morgen op den grond geworpen niet alleen het meestendeel van het opperdak van de gewesen Carmeskercke, maer ook de heele vaute ofte gehemelte met een groot gedeelde der bijnae onverbreekbaere dueren. Dese kercke was sedert meer dan twee jaeren van zijne loode goten en andere kostbaere materialen berooft om door de koopers afgebroken te worden, zoodat het nu geen wonder is dat die kercke, reets zoo lang aen de rampen des lochts overgelaeten, zoo gemakkelijk door den windt is gescheijden geworden.

(21 januarij 1800)

Op den 21 januarij ingevolgen de voorgaende ordonantie nopende de requisitie der peerden, moesten de besitters der zelve binnen Brugge hun heden begeven op de Vrijdagmart met hun peert om aldaer door experte gepresen te worden, maer het minste gedeelte der borgers nogtans heeft hun met hun peert aldaer laeten vinden, dog zullen daertoe gedwongen worden. Het heele getal van de peerden die voor de commune van Brugge voor de requisitie gevraegt worden beloopt tot 13 peerden en de peerden der eijgenaers van degone bekwaem gevonden worden tot den dienst, zullen volgens extimatie elk naer evenredigheijd door de eijgenaers der peerden van de onbekwaeme peerden aen dezelve vergolden worden⁽³⁾. 610 gaset van primidi 1 pluviose 8ste jaer.

(24 januarij 1800)

Op den 24 januarij in den morgen was de groote klokke, wegende boven de 13000 ponden, in de reets afgebroken tooren van St.-Donaeskercke losgemakt naerdad men vrugteloose poogingen hadde gedaen om dezelve aen stukken te slaegen en men heeft dezelve van boven neder door de vaute in de kercke laeten vallen, welke eenen overgrooten slag veroorsake, terwijl dezelve ongeschonden diep in een der graeven van de kercke gevallen is. 611 gaset van quartidi 4 pluviose 8ste jaer.

(25 januarij 1800)

- fol. 153 - Op den 25 januarij was men wederom ter oorsaeke van het lot der priesters met grooten schrik bevangen op het vernemen dat de heeren Mathijs, tevooren canonik van St.-Donaes en den heer pastor van St.-Peters bij Brugge vanuijt het correctiehuijs in welke zij sedert eenigen tijdt beweegt waeren, nu in egte van vangenis als crimineel aengebragt zijn geworden. Hunne misdaedt alleen bestaet, zegt men, in het maeken van eenige schriften op het vooruijtsicht van het wederkeeren van den koning in Vrankrijk, welke bij hun gevonden zijn, die maer van weijnig belang zijn en hierom zullen zij, zegt men, voor den crimineelen regtsbank gebragt worden.

(28 januarij 1800)

Op den 28 januarij in den naermiddag heeft men een schrikkelijk voorbeelt van kerkverwoesting gesien van welke geene kronijcken het voorbeelt opleveren, men hadde sedert eenigen tijdt de pilaeren van den choor en agterkercke van St.-Donaes onderkapt en tusschen dezelve swaere houtten ingelaeten, bestreken met pek en terre en andere brandstoffen, welke desen naermiddag rondom met kleen hout beleijt zijnde, heeft men het vuur daerin gesteken, ontrent den 3 uren en half van desen naermiddag en eer dat het vier uren was, heeft men ten aensien van menige

aenschouwers, die van verre afstanden, het heele swaer gebouw zien instorten zonder ongelucken te veroorsaeken voor welke men niet zonder redens bevreest geweest hadde. Met den tooren, van welke nu ook alle het houtte werk ingestort is en met de voorkercke zal op gelijke wijze gehandelt worden, zoodat dese overschoone kercke van nu af maer meer als aen een verwoesten steenenhoop, in zoo korten tijdt verdestrueert, meer kan vergeleken worden. 612 gaset van 8 pluviose 8ste jaer.

(29 januarij 1800)

Op den 29 januarij zijnde woensdag ende martdag was 's morgens de guillotine op de Mart geplant en just ten 12 uren is vanuijt de vangenis in zijne gewone kleederen geseten op eenen waegen en bij zig hebbende den beeedigden gewesen pater Discals Bonavontura naer dezelve vervoert eenen - *fol. 154* - man genaemt Torreborre, geboortig van Brugge, wiens hoofd seffens onder het moortmes der guillotine in minder dan drij minuten tijdts met den eersten slag gevallen is. Desen was sedert eenige tijdt door den crimineelen regtsbank deser stadt tot die dootstraffe verwesen en hadde van sententie naer Parijs geappelleert voor het begaen van verscheijde dieften met braeken en welke laeste hij binnen de stadt Iper onder het stelen van eene partije lijnwaeten begaen heeft. Desen ongeluckigen is ook den eersten die sedert het uijtgeven van het nieuw Fransch decreet, waerbij de daeders van dieften met braeke tot'er dootd veroordeelt worden, die ongeluckige dootstraf heeft moeten onderstaen, niettegenstaende veele devoiren waeren aengewent opdat die dootd(t)raffe in eene mindere straffe zoude versagt geweest hebben.

(31 januarij 1800)

Op den 31 januarij ten elf uren 's morgens vergaederden op de Mart alle de troupen van de besettinge deser stadt, zoo voet- als peerdevolk, met den etat-major en in slagordert gestelt zijnde, is voor den krijgsraed verschenen eenen jongelink, tusschen de gendarmerije geboeijt met de duijmerlingen, zijnde eenen van omschrijvingen der laeste requisitien en welken oertuijgt zijnde van desertie, tot de straffe van ses jaeren in d'ijzers is gecondemneert geworden. 613 gaset van primidi den 11 pluviose 8ste jaer.

Eindnoten:

- (1) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 119.
- (2) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 123.
- (3) Zie noot 2.

[Februarij]

(1 februari 1800)

Op den 1 februari ontrent den 12 uren 's morgens verscheenen wederom op de Mart alle de troupes onser besettinge met den etat-major in groote uniforme en met de vaendels en in eenen ronden circel geplaest zijnde, is door den meesten tot den minsten van hun in 't openbaer den eedt ontloken van getrouwigheid aen de constitutie van het jaer 8, alle welke nogtans met de grootste stilheijd ter uijtvoer gebragt is geworden.

(3 februari 1800)

- *fol. 155* - Op den 3 februari 's middags ten twee uren heeft men publieklijk in het beluik van d'halle in contant gelt en Fransche livres zien verkopen de afgepande muebelgoederen van eenen meester-bakker op Ter Balie en eenen wever in de Meersch wonende, voor de ongehoorde contributien die geduerig aen eenider door de Fransche worden gevraegt en onmogelijk door de uijtgeputte borgers deser stadt niet meer konnen betaelt worden. Eerst worden aen degone die onmogelijk niet meer konnen betaelen geduerende thien daegen twee gewaepende mannen als garnisairen gesonden, die men elk eenen livre daegs geven moet, daernaer worden de wetteboden tot het beschrijven der goederen in de huijsen geleijt, waernaer de goederen faitelijk worden uijtgehaelt en publiek verkogt. Men heeft tusschen alle onse miserien en ellenden maer alleen dit vergenoegen dat men niemant op die goederen ziet verhoogen, zoodat dezelve nog voor kleenen prijs aen de eijgenaers konnen weder ingekogt worden, want desen naermiddag maer eenen persoon op die goederen verhoogende, wiert door de menige omstaenders zoodaenig uijtgejouwt dat hij uijt d'halle moeste vlugten, waeruijt men groote troubelen tegemoed saeg, zoodaenig dat het gedruijs van het volk zoo door de schaedebeletters als militaire magt is moeten uijteengescheijden worden en aldus ziet men de eijgendommen van het volk door de Fransche wetten genoegsaem beloof, gerespecteert worden.

(4 februari 1800)

Op den 4 februari is in het tribunael crimineel naer eenen langduerige sitting eenen man, oertuijgt van diefte met braeke en geweldigheden op de personen met bedreijging van te vermoorden, door hetzelfde tribunal ter doot veroordeelt geworden. 614 gasette van quintidi 15 pluviose 8ste jaer.

(6 februari 1800)

- *fol. 156* - Op den 6 februari is 's morgens om negen uren in Fransche livres en contant gelt openbaere verkoopinge gehouden van alle de kerckegoederen, die volgens genomen inventaris in de parochiale kercke van St.-Anne zijn bevonden geworden, zijnde dese nog eene van de drij kercken die voor het publick open waeren en die nu sedert eenige daegen ook gesloten was geworden, zoodat er nu niet meer als twee kercken, te weten degone van St.-Jacobs en degone van St.-Gillis, voor het geheele gemeente der stadt geopent worden. Men zegt nogtans dat de kercke van St.-Anne

welkers kerckegoederen meest alle door de kerkmeester zijn ingekogt, wederom voor het publick zal geopent worden. Desen naermiddag is ook in de teenemael gerenueerde kercke van St.-Donaes openbaere venditie gehouden van eene overgrootte menigte materialen van alle slag die door de menigte en omdat die maer door het gerinste volk worden gekogt, voor kleenen prijs zijn verkogt geworden, want zoo om te perijkelen die men voor het instorten van het heele gebouw tegemoed ziet, als omdat het meestendeel van 't volk die naer die zoo goddeloose kerkstormerijen niet wilt om zien, is zulks de oorsaek dat er van desen overvloed van afgebroken materialen van alle slag maer zeer weijnig geldt gemaakt wordt.

(7 februari 1800)

Op den 7 februari is wederom in 't tribunael crimineel naer eene sitting sedert gisteren eenen man overtuijgt van diefte met braeke begaen te hebben en al vegtende met een luijkermes eenen persoon te hebben doodtgesteken, door hetzelve tribunael ter doodt veroordeelt geworden. 615 gaset van octidi den 18 pluviose 8ste jaer.

(9 februari 1800)

- fol. 157 - Op den 9 februari zijnde decadi den 20 pluviose 8ste jaer ende sondag saeg men den grootsten toeloop van volk in den tempel der wet, die tevooren te weten de parochiale kercke van St.-Walburge, zoodaenig door het volk wegens de schoone catholijcke goddelijcke diensten die er gedaen wierden, plagt besogt te worden. Den toeloop was heden te grooter om het zondag was om de schiesmatique diensten van de Fransche te zien verrigten en omdat er twalf paeren getrouwt wierden. Alle waere catholijcke nogtans waeren heden verheugt op het zien openen van de parochiale kercke van St.-Anne, van welke geseijt was dat de die voor een magasijn gebruikt ging worden en temeer omdat men in dezelve als voor de verkoopinge alles in 't zelve order bevond alsof er geene verkoopinge en zoude gedaen geweest hebben, zijnde alles voor kleenen prijs door de kerkmeesters ingekogt geworden.

(10 februari 1800)

Op den 10 februari is van 's morgens ten 9 uren tot 's middags ten 3 uren, gekleet in 't root op een schavot op den Burg met een plaacet boven zijn hoofd, door den scherprejter aen eene staek gebonden en tentoongesteld Joannes Ouveaegel, oudt 18 jaeren, visscher en werkman van stijle, geboortig van Nieuwcapelle en lest tot Reijninge gewoont hebbende, welken t'eijnden de executie voor het stelen van eene somme gelt door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 10 jaeren in d'ijzers is veroordeelt geworden.

(11 februari 1800)

Op den 11 februarij is vanwegens de municipaliteijt bij hallegebode van 't stadthuijs en trommelinge rond de stadt bekent gemakt geworden als dat 's morgens op den 25 pluviöse aenstaende voor de municipale administratie op het stadthuijs door de ministers van den godtsdienst en publicke bedienders der andere functien getrouwigheid aen de nieuwe constitutie van het jaer 8 zal moeten gedaen worden, zullende degone in gebreke blijvende aen de hooge magten aengeklaegt worden⁽⁴⁾. Men voorsiet nogtans dat door geene priesters die den eedt nog niet gedaen hebben, den zelve nog niet door hun zal gedaen worden. 616 gaset van duodi den 22 pluviöse 8ste jaer.

(12 februarij 1800)

- fol. 158 - Op den 12 februarij is van 's morgens ten 9 uren tot 's middags ten 3 uren gekleet in 't rood op een schavot op den Burg met een placæt boven zijn hoofd door den scherprejter aen eene staek gebonden en tentoongestelt Jacobus Venant, oudt 60 jaeren, matsenaer van stijle, geboortig van Poperinge ende lest aldaer gewoont hebbende, welken t'eijnden de executie voor het begaen van dieften met braeken op hetzelve Poperinge ledent 6 ... 7 jaeren door den crimineelen regtsbank tot den straffe van 12 jaeren in d'ijzers is veroordeelt geworden.

(13 februarij 1800)

Op den 13 februarij bepaelden dag op welken volgens de voorgaende bekentmaekinghe de ministers van den godtsdienst en de andere publicke bediende amptenaers deser stadt hun moesten laeten vinden op de municipaliteijt om aldaer getrouwigheid te beloven aen de nieuwe constitutie van 't jaer 8, hebben de bediende van ampten en officien hun daer laeten vinden om dezelve te behouden, maer geen ander geestelijcke persoonen, dan eenige die tevooren den eedt aen de Fransche republicke gedaen hebben, zijnde alle de andere die nog verdoken sitten, gebleven waer zij waeren zonder te voorschijn te komen, hieruijt zal volgen dat wij nog geduerig berooft zullen blijven van de publicke goddelijcke diensten in de kercken te zien verrigten, welke zij nogtans met het beloven van de getrouwigheid publick in de kerken zouden mogen gedaen hebben. 617 gaset van quintidi 25 pluviöse 8ste jaer.

(17 februarij 1800)

Op den 17 februarij heeft men 's morgens vernomen dat geduerende den nagt een gestolen vleeschstal of houte cabaene die nu geduerende de verandering der marten op verscheijde plaetsen geplaest staen en op de plaetse waer de Nieuwjaerbrugge gestaen heeft staende, is bestolen geworden en dat bij middel van het afslaegen der genegen van de houtte vensters uijt hetzelve alle het vleesch, de vleeschhouwersgereetschappen en eenige kopere effecten zijn gestolen geworden.

Heden is ook bij hallegebode en trommelinge vanwegens de municipale administratie bekent dat alle degone bekwaem tot de marine of zeedienst van 18 tot

30 jaeren hun binnen de 24 uren moeten aanbieden voor dezelve administratie om onder dezelve opgeteekent te worden. 618 gaset van octidi 28 pluviose 8ste jaer.

(20 februari 1800)

- fol. 159 - Op den 20 februari 619 gasette van Gend van primidi den 1 ventose 8ste jaer.

(21 februari 1800)

Op den 21 februari zijn des morgens in het tribunael crimineel door den militairen krijgsraedt gecondemneert vier soldaeten van de laeste requisitie, te weten drij der zelve tot'er doodt, welke zullen gefusilieert worden en den vierden tot vier maenden opsluijting, omdat zij op een buijtencanton hunnen commissaris zoodaenig geslaegen en gesteken hebben dat zij hem in mejninge dat hij doodt was, overdoodt hadden laeten liggen en omdat den vierden tot het doen van de moort met hun hadde beraemt, dog op het uijtvoeren der zelve daerin niet heeft willen pligtig zijn, maer hun daerof hadde tragten te wederhouden. Zoo dese pligtige van sententie appaleeren, zal het nog eenigen tijdt aenloopen alear dat de executie zal ter uijtvoer gebragt worden.

(23 februari 1800)

Op den 23 februari zijnde den zondag voor vastenavond was er in den morgen een groote menigte volk op de Mart geatroppeert omdat het gerugt algemeen was dat het masqueren op heden en de volgende daegen zoude hebben gedooft geweest, maer alles cesseerde seffens wanneer er vanwegens de municipaliteit eene trommelinge gedaen wiert dat het masqueren zoo bij daege als bij nachte verboden was en maer alleen op de complimentaire daegen kan toegelaeten worden. De atroppeering minderde seffens en het gevolg was dat op den 24 en 25 februari, gelijk op heden, zijnde vastenavondaegen, het masqueren teenemael onderbleef, temeer omdat door de Fransche gendarmen en husaeren geduerig patrouillien rond de stadt te peerde met den uijtgetrokken sabel in de hand, onophoudelijk gedaen wierden. 620 gaset van quintidi 5 ventose 8ste jaer.

(26 en 27 februari 1800)

Op den 26 en 27 februari zijnde asschenwoensdag en eersten dag van den vasten, saeg men in alle winckels meer als oijt de masquers tentoon hangen, welke op de gewone vastenavonddaegen niet hadde mogen geschieden en dat omdat er op den eersten decadidag volgende, tot meerder schandael van den H. vasten, groote gemasquerde redoute en gemasqueerde ballen zullen gehouden en toegelaeten worden. 621 gaset van octidi 8 ventose 8ste jaer.

Eindnoten:

(4) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 135.

[Maart]

(1 maerte 1800)

- fol. 160 - Op den 1 maerte zijnde decadi den 10 ventose 8ste jaer saeg men, gelijk op de decadidaegen nog in gebruik is, uijt alle huijsen de drijcaleurige vaendels waeijen en d'ordinaire pligtigheden in den tempel der wet plegen en verscheijde paeren getrouwt worden, niettegenstaende dat het op heden den eersten saterdag was van den vasten, die in de voorgaende tijden zoo pligtig gereverendeert wiert. Men saeg tot meerder schandael des avons in verscheijde herbergen openbaeren gemasqueerden bal houden, welke bij plakbrieven geannonceert en bij gedoogsaemheid van de municipaliteit toegelaeten was.

(3 maerte 1800)

Op den 3 maerte gelijk gisteren was alles geduerende den dag stil, zonder dat men eenige beweging van masqueren saeg, niettegenstaende een algemeen gerugt verspreijt was dat er door d'oppermagt van Parijs was toegelaeten vijf daegen agtereen te masqueren en publiekelijk langs de straeten te loopen. Alleen heeft men zulks des avonds de masqueerde ballen in veele herbergen zien plaetse hebben, gelijk ook in 't commediehuijs de commedien en openbaere gemasqueerde redoute ofte bal is gehouden geworden. Desen morgen saeg men in plaets van het masqueren, het droevig vertoog van de quillottine die op de Mart voor den vrijheidsboom geplaest was en om 12 uren van desen middag saeg men naer dezelve op eenen waegen, gekleet met een rood opperhemde aen en verselt door den beeedigden pater Ex-discals Bonavontura, de drij ongeluckige jongelingen, gecondemneert den 21 februarij als vooren vermeld en welke hunne hoofden zeer gewillig onder het moortmes der guillotine gebogen hebben en alle drij met den eersten slag gevallen zijn, zoodat in den tijdt van min als 7 minuten de geheele executie voltrokken was. Heden was ook het schavot op den Burg geplant en van 9 tot 3 uren 's middags is gekleet in 't root met een plaacet boven zijn hoofd door den scherpregher aen eene staek gebonden Guillialmus Furnez, oudt 47 jaeren, boerewerkman van stijle, t'eijnden de executie voor het begaen van eenen manslag door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 20 jaeren in de ijzers verwesen zijnde. 622 gaset van duodi den 12 ventose 8ste jaer.

(6 maerte 1800)

- fol. 161 - Op den 6 maerte 623 volgende gasette dito van quintidi den 15 ventose 8ste jaer.

(10 maerte 1800)

Op den 10 maerte is bij orders van de cetraele administratie bij hallegebode van 't stadthuys afgekondigt eene wijtloopige proclamatie behelsende hooftsaekelijk het getal van de burgers die in de departementen van Vrankrijk de nieuwe constitutie van het jaer 8 hebben aengenomen, belopende het getal der zelve op den number van 3011007 en het getal van dezelve die tegen de constitutie hebben geteekent op den number van 1562, welk getal van degone die de constitutie hebben goedgekuert, hoewel niet groot voor de heele uijtgesterktheid van de menige departementen, eventwel zeer veel verschilt aen degone die tegen dezelve hebben gestemt, zoodat vervolgens de aenneming van die constitutie, naer de bevreding van de departementen van het westen, door heele de republije door het vieren van eene pligtige feest zal aengenomen worden⁽⁵⁾. Sedert dat nu het Fransch gouvernement teenemael van staetsregeering verandert is en dat Bounaparte zig als eersten consul of burgmeester aen het hoofd der regeering geplaest heeft, is alles als op eenen anderen voet gebragt en alles is tegenwoordig zoo gerust alsof er geene revolutie meer in wesen waere, terwijl alle de merkwerdige veranderingen, die reets door de heele republije begonst zijn, met eene overgrootte nauwkuerigheid en stilte volgens de nieuwe constitutie ter uijtvoer gebragt worden. 624 gaset van nonidi 19 ventose 8ste jaer.

(11 maerte 1800)

Op den 11 maerte zijnde decadi den 30 ventose 8ste jaer zijn nog als naer gewoonte op de decadidaegen de pligtigheden in den tempel der wet ter uijtvoer gebragt, hoewel het uijtsteken der vaendels uijt veele huijsen zeer begint te verminderen en er naer het werken op publijke plaetsen en vervoeren der waeren maer weijnig meer gesien wordt.

Desen avond is in het commediehuijs, nieltengenstaende den vastentijdt reets zooverre gevoordert is, de laeste openbaere gemaskeerde redoute gegeven in 't commediehuijs, zijnde in d'herberge ook gemaskeerde en andere ballen gegeven geworden.

(13 maerte 1800)

Op den 13 maerte was er aen 't stadthuys geaffixeert een wijtloopige lijste van veele persoonen deser stadt die in requisitie voor de marine of zeedienst gevallen zijn en in een soort van cordon dat van Antwerpen tot aen Nieuport zal getrokken worden als zeelieden aldaer of elders zullen gebruijkt worden. 625 gaset van duodi 22 ventose 8ste jaer.

(14 maerte 1800)

- fol. 162 - Op den 14 maerte heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den gepasseerden nagt vier stucken lijnwaet van de bleekerije van den bleeker Allebeke, wonende bij het Speijken, zijn gestolen geworden, welke men vermoed door bekende

dieven gestolen te zijn, omdat er geen het minste gerugt van den hondt op de bleekerije gewaer geworden is en omdat men geen de minste ontdekkingen van die diefte kan gewaer worden, niettegenstaende de nauwkuerige resersen die er zijn gedaen geworden.

(17 maerte 1800)

Op den 17 maerte is bij orders van de centraele administratie bij hallegebode van 't stadthuijs afgekondigt en geaffixeert een besluit waerbij de jagt, zoo in d'opene plaetsen van dit departement als in alle degone van de geheele Fransche republijke, verboden wordt, zullende maer alleen het jaegen vermogen te gebueren in afgesonderde besloten plaetsen met mueren ofte die met weldoorgroeijde haegen omset zijn, zullende alle degone die anders bevonden worden met publijkelijk te jaegen, aengehouden en volgens de strengheijd der wetten gestraft worden⁽⁶⁾. 626 gaset van sextidi den 26 ventose 8ste jaer.

(20 maerte 1800)

Op den 20 maerte 627 gasette dito van nonidi den 29 ventose 8ste jaer.

(23 maerte 1800)

Op den 23 maerte wiert in den naermiddag alhier gebonden ingebracht en in egte van vangenis beweegt eene vrouwe, welke op de bargie van Gend geapparendeert was, bij haer op de barge bevonden wordende in eenen sak verscheijde lappen lijnwaet en winkelgoederen, welke zij verdagt was in eenen winckel deser stadt te hebben gestolen, als aen haer op de barge gevraegt wiert waer zij de goederen in Gend moeste bestellen, heeft zij geantwoort dat zij den naem nog straete niet wist, maer dat die in een straete moesten worden bestelt waer maer een huijs alleen was staende, waerom zij temeer voor de daetster aengehouden wiert.

(24 maerte 1800)

Op den 24 maerte was binnen dese stadt Brugge de spraeke algemeen dat den nieuwen prefect van het departement der Leije, zijnde eenen marquis van Savojien, aengekomen was, dog tegens den avond was de spraeke algemeen dat het maer zijnen secretaris en eenige van zijne bediende waeren. 628 gaset van tridi den 3 germinal 8ste jaer.

(25 maerte 1800)

- *fol. 163* - Op den 25 maerte zijnde den pligtigen feestdag van O.-L.-V. Booschap, quartidi den 4 germinal en martdag, hadde men tusschen alle de ellenden die wij nog geduerig onderstaen eventwel dit genoeg dat men door de landtslieden geene de minste waeren heeft zien ter mart brengen, zoodat er als op de sondaegen als het martdag is, geene kraemen waeren op de marten geplaest, nog door geene winckels den alderminsten toog gedaen wiert. Tot nog toe nochtans is de kercke van St.-Salvators gesloten, alwaer op dien dag in de geluckige tijden, wegens dien feestdag, zoo solemnele diensten wierden gedaen en de pligtige processie verselt door een groot getal pelegrijs langs eenen grooten toer rond de stadt omgedraegen wiert, zoodat de gestaetheid wegens de sluijting der kercken en het opschorten van alle publicke goddelijcke diensten tot nog toe voor ons dezelve als sedert langen tijdt geplogen en er nog niet meer als drij kercken opengehouden worden. Nochtans ziet men reets veele priesters, zoo die als van de Fransche eijlanden afkomen, als die uijt de seminarien losgelaeten worden, publickelijk langs de straeten gaen, uijt welke en veele andere omstandigheden men voorsiet dat alhaest eenen gewenschten vrede, die misschen al lange gemakt is, in korte maenden eene eijnde van d'overgroote rampen, die heel Europa onderduken, zal gemakt worden.

(26 en 27 maerte 1800)

Op den 26 en 27 maerte was men besonder geduerende de nagten in de verscheijde Meerschen deser stadt en wel besonderlijk op de menige bleekerijen aldaer gelegen in de grootste verslaegentheid gedompelt op het zien overstromen van de dijken der gragten en het alom hoog rijzen van het water, dusdaenig dat er reets verscheijde bleekerijen blanc van het water laegen, op welke door het begin van den bleektijdt reets eenige schaede veroorsakt is. Eenige persoonen nog te vers in hunne memorie hebbende den watersnood die men over jaer in de Meerschen gesien heeft, begonden reets met hunne meubelen te vlugten, dog het overvloedig water viel zoo seffens als het geresen was, zulks alleen, niettegenstaende de verscheijden berigten die er verspreijt waeren, ter oorsaeke van het doorvaeren van eenige swaere schepen gelaeden met kanons, van Antwerpen komende, veroorsakt zijnde. 629 gaset van sextidi den 6 germinal 8ste jaer.

(29 maerte 1800)

- *fol. 164* - Op den 29 maerte was 's morgens de guillotine in 't midden der Mart geplaest en korts naer 12 uren wiert naer dezelve vanuijt de vangenisse, geseten op eenen waegen en verselt door Bonavontura, gewesen pater Discals, in zijne gewone kleederen vervoert, eenen man genaemt Rommelaere, geboortig van Ruijmbeke, hebbende vrouw en verscheijde levende kinderen, tot de straffe des doodts veroordeelt door den crimineelen regtsbank voor het begaen van verscheijde dieften met braeke en als dief van professie geweest hebbende. In minder dan vier minuten is zijn hoofd met den eersten slag onder het moortmes der guillotine gevallen, wanneer in den zelve oogenblik het hoofd en doode lichaem naer het hospitaal vervoert wiert.

(30 en 31 maerte 1800)

Op den 30 en 31 maerte was de nieuwsgierigheid van veele persoonen deser stadt zeer groot om te zien aenkomen den nieuwen prefect van het departement der Leije die hier in Brugge zal resideeren. De spraeke was algemeen dat den zelven met de barge van Gend stont te arriveeren, waerom menigvuldige zelfs tot op Steenbrugge de barge toegingen, dog d'aenkomst van den zelven was den eenen dag zoo vrugteloo als den anderen en waeruijt men vermoed dat den zelven mogelijks buijten iemants weete en zonder treijn zal aenkomen. 630 gaset van decadi den 10 germinal 8ste jaer.

Eindnoten:

- (5) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 139 en/of 140.
- (6) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 48, nr. 144 en/of 145.

[April]

(1 april 1800)

Op den 1 april is van 's morgens ten 9 uren tot 's middags ten 3 uren gekleet in 't root op een schavot op den Burg met een plaacet boven zijn hoofd door den scherprekten aen eene staek gebonden en tentoongesteld Ludovicus Turnez, oudt 55 jaeren, boerewerkman van stijle, geboortig van Ardoije en lest gewoont hebbende tot Iseghem, welcken t'eijnden de executie voor het stelen van twee paer lijne laekens met braeke in de maendt thermidor 7ste jaer door den crimineelen regtsbank tot de straffe van 12 jaeren in de ijzers is veroordeelt geworden.

(3 april 1800)

Op den 3 april is de diefte van de vier stukken lijnwaet op de bleekerije van den bleeker Hollebeke gestolen, op de volgende wijze ontdekt. De vrouw van Romans, plafonneur, wonende in Groeninge, eene deser vier stukken gedregen hebbende om te bleeken bij den bleeker Desoutter, dat reets in de loog geweest heeft en waervan het mark afgesneden was, heeft desen zulks aen den bestolen bleeker ontdekt, die zulks aen de wet overgegeven heeft. Het huijs van Romans doorsogt zijnde, zijn de ander drij stukken aldaer gevonden, waerom de vrouw en dogter en een bleekersknecht in egte van vangenis zijn beweegt geworden. 631 gaset van tridi den 13 germinal 8ste jaer.

(4 april 1800)

- fol. 165 - Op den 4 april heeft met tot overgroot genoeg van alle welpeijsende zien in vrijheid stellen een merkelyk getal priesters van alle staeten, oudt boven de

60 jaeren, welke sedert de Fransche schrikregeering op eene barbaersche wijze hebben opgesloten geweest in het seminarie dat tevooren tot eene kweekschool van de jonge priesters gebruikt wiert. Van het getal verre boven de hondert die aldaer hebben opgesloten geweest, waeren er sedert eenige maenden nu en dan eenige in vrijheid gestelt geworden, dog het meestendeel was er nog verbleven, wanneer men heden met vruerden alle dezelve tegelijk op vrije voeten heeft sien stellen en elk naer hunne voorige huijsen terugkeeren. Dit gelukkig vooruijtsicht en het geduerig wederkeeren van veele priesters onder de 60 jaeren die naer de eijlanden van Vrankrijk op eene barbaersche wijze vervoert waeren, doet ons nu alle hope opvatten van de als uijtgeroeijde catholijcke religie wederom te zien herleven, temeer omdat alle die priesters nu publick in hunne gewone kleederen langs de straeten mogen gaen en in alle huijsen waerdoor gemakkelijker de noodigste catholijcke godtsdiensten, tot er tijdt dat er eenige kercken zullen herstelt worden, in verscheijde huijsen deser stadt zullen kunnen gedaen worden.

(7 april 1800)

Op den 7 april heeft men tot ons nog meerder vergenoegen door egte brieven uijt Venetien de sekere aengenaeme en geluckige tijdinge ontfangen van het verkiesen van eenen paus in den persoon van Zijne Eminentie den cardinael Gregorius Barnabas Chiaramonte, geboren te Cesena den 11 augusti 1742, geboorteplaets van den overleden paus Pius den VI, zijnen oom. Men verneemt voor seker dat den nieuwen paus den naem van Pius den VII aengenomen heeft. Dese geluckige tijdinge geeft ons nog meerder hope dat de catholijcke religie haest tot zijn voorgaenden luyjster zal gebragt worden. 632 gaset van septidi den 17 germinal 8ste jaer.

(10 en 11 april 1800)

Op den 10 en 11 april zijnde Witten Donderdag en Goeden Vrijdag heeft men tot nog toe de solemnele goddelijcke diensten in de kercken deser stadt zien onderblijven op den zelven voet gelijk sedert d'opschortinge van de H. religie geplogten was, alleen met dit verschil, nu dat men in de drij open zijnde kercken de schoone opgeregte graeven des heeren met meerder godvrugtigheijd en luyjster heeft zien geviert en aanbeden worden. 633 gaset van decadi den 20 germinal 8ste jaer.

(13 en 14 april 1800)

- fol. 166 - Op den 13 en 14 april zijnde den eersten en tweeden paeschdag, die men voorheen met zooveele godvrugtigheijd, luyjster en pragt in alle onse Heijlige kercken heeft zien vieren, zoo door het luyjden der klokken, goddelijcke godtsdienstigste pligtigheden en het geven van de apostolijcke benedictie op den eersten paeschdag door den bisschop in de cathedraele kercke van St.-Donaes, die nu bijnaer geheel afgebroken en in een ruine verandert is, heeft men ook op dees daegen alle die soo solemnele pligtigheden teenemael zien onderblijven en de drij open zijnde kercken alleen schoonder als naer gewoonte op d'outaeren verciert gesien en in welke zonder

het doen van diensten de godtvrugtigheid van 't volk overgroot geweest heeft. Nu kan ook door de loslaetinge van de catholijcke priesters en door degone die nog daegelijks van de eijlanden aenkomen, de H. paeschfeest door het volk veel gemakkelijker als tevooren in hunne hujsen of in degone van de inwoonders deser stadt gehouden worden. 634 gaset van quartidi den 24 germinal 8ste jaer.

(18 april 1800)

Op den 18 april 635 gasette van Gend van octidi den 28 germinal 8ste jaer.

(19 april 1800)

Op den 19 april is bij orders van de cetraele administratie bij hallegebode van 't stadthujs afgekondigt en geaffixeert eene zeer wijtloopige proclamatie wegens eene nieuwe classe van requisitionairen die er zoo voor het departement der Leije, als voor alle de andere departementen voor het leger van reserve door den opperborgmeester Bounaparte gevraegt word. Alle de jongelingen die sedert den 1 vendemiaire 8ste jaer hun twintigste jaer bereijkt hebben, zijn daeronder begrepen, zullende de jongste de eerste naer het leger moeten optrekken. Het getal van het departement der Leije is bepaelt op 590 mannen, waervan de stadt Brugge 43 mannen leveren moet en de andere volgens de bevolkinge der cantons. Elken jongsten die in die classe valt, zal of zelfs moeten optrekken of eenen man in zijne plaetse stellen of 300 livres moeten betaelen⁽⁷⁾. Zijnde op den 21 april nog eene veel nauwkueriger plocamatie diesaengaende gepubliceert, welke vol aenmoedingen voor die jongelingen is en in welke geseijt wordt dat de eerste lijsten van die requisitie binnen de drij daegen door de municipaliteijten moeten geformeert worden⁽⁸⁾. 636 gaset van primidi den 1 floreal 8ste jaer.

(24 april 1800)

- fol. 167 - Op den 24 april zijn binnen de stadt Brugge aengebragt door de militaire en egte van vangenis beweegt twee gandarmen onder Franschen die(n)st zijnde, door welke men vertelt de volgende onmenschelijcke daedt begaen te zijn. Op het canton van het voorheen West-Vlaender was er eenen jongelink in het hujs van zijnen vader, van d'eerste classe der requisitie zijnde, verborgen, zulks aen dese twee schelmen beklapt zijnde, zijn zij naer het hujs van den vader gegaen en hebben den jongelink geeijscht. Den vader ziende dat hij verraden was, heeft hun een croonstuk gegeven, opdat zij zijnen soon behoorlijk zouden hebben vergeleijt ter plaetse zijner bestemminge en heeft aen zijnen soon met betraende oogen gegeven dertig Fransche kroonen voor zijn onderhout, waermede zij met den soon vertrokken zijn. Nauwelijks waeren dese schelmen een halve ure van het hujs van den geliefden vader met den soon verwijdert of zij hebben hem op eene onmenschelijcke wijze met hunne sabels doodtgekapt en het vermoorde lichaem in eenen gragt onder d'aerde gedolven en hem berooft van het gelt dat zijn vader hem gegeven hadt, gelijk ook van d'andere

effecten die hij bij zig hadde. Hunne bebloede sabels met hunnen neusdoek afgedroogt hebbende en dezelve in hunne sakken stekende, zijn zij voortgetrokken. Eenen boer te lande werkende en die heel desen vreemden handel van verre hadde naergespuert, kwam hun in 't gemoed aen, wie zij naer zijn pasport gevraegt hebbende, hij zeijde geen te hebben en dat zij hem konden leijden waer hij teregt stont. Zij leijdeden hem naer den agent van de naestgelegen parochie, aen wie den boer die zig pligtig kende van geen pasport te hebben hunne vrede daedt in 't heijmelijk ontdekte. Den agent assisteert hebbende doen komen, nam de twee schelmen in arrest en alles waer bevonden zijnde gelijk den boer hadde aengebragt, hunne bebloede neusdoeken in hunne sakken en het versch vermoorde lichaem ter plaetse bevonden zijnde, zijn de twee moorders in egte van vangenis beweegt geworden. 637 gaset van quartidi 4 floreal 8ste jaer.

(28 april 1800)

Op den 28 april, niettegenstaende den opperprefect van het departement der Leije tot nog toe binnen Brugge niet aengekomen is, doordien men zegt den eerstgekosenen van dit amploij bedankt te hebben, weet men nu voorseker dat er bevelen van Parijs toegekomen zijn waerbij de centraele administratie de municipaliteit en veele andere bediende deser stadt provisioneelijk zijn afgedankt geworden. 635 gaset van octidi den 8 floreal 8ste jaer.

(30 april 1800)

- fol. 168 - Op den 30 april wiert 's middags ten 1 uren het groot drijcaleur(ig) vaendel boven op hetzelfde met een meijtak verciert opgesteken op den hallentoonen. Nieuwigheijd die men nu sedert eenigen tijdt niet gesien heeft, temeer omdat nu alle de Fransche sotte feesten onderblijven. Men verwagte dat het carilion op den thoren die schijnbaere vruegt zoude hebben gevolgt, maer elk was in die meijning bedrogen en het carilion niet spelende, is hetzelfde vaendel laet in den avond van den thoren afgenomen geworden. Hieruijt besluijt men dat de victorie die de Fransche legers in het gebied van Genua op de keijserlijcke troupen zouden hebben behaelt zoo groot niet zijn moet als in sommige nieuwsblaederen opgegeven wordt, integendeel zouden volgens andere nieuwsblaederen groote victorien door de geallieerde legers tegens de Fransche behaelt zijn, Genua zelfs zoude door dezelve genomen en de keijserlijcke op verscheijde punten over den Rijn getrokken zijn. Wat er van dese tijding van tegenstrijdige berichten ook zijn mag, zal alles in een korten tijdt aen 't waere daglicht moeten komen en misschien zijn de daegen naebij dat wij op 't onvoorsiens van alle onse ongelucken zullen verlost worden. Gelijk heden op het vaendel een meij opgesteken was, zeijde men onder het gemeen volk dat het was omdat het meijavond was, hoewel nog alle vermaekelijkheden, zoo van 't spelen van 't carilion op meijavond en meijdag, als andere teenemael onderbleven zijn.

Eindnoten:

- (7) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 10.
(8) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 9.

[Mei]

(1 mei 1800)

Op den 1 mei is bij hallegebode van 't stadthuys en trommelinge rond de stadt bij orders van de municipaliteit de volgende proclamatie afgekondigt, hoofsaekelijk behelsende dat de municipaliteit insiende de ongeluckige gevolgen van een imflamabel locht die zoude kunnen voortkomen van het begraeven van meest alle de lijken deser stadt op het kleen kerkhof van St.-Jacobs, besluit dat er geene lijken meer op hetzelfde kerkhof mogen begraeven worden en dat de sleutels van hetzelfde aan de municipaliteit moeten worden overgebracht. De lijken van de sectie A. en B. moeten voortaan begraeven worden op de kerkhoven van St.-Anne en St.-Catharine, degone van C. en D. op degone van O.-L.-V. en St.-Salvators en degone van E. en F. op degone van St.-Gillis, zoodat het kerkhof van St.-Jacobs dat groot profijt uijtbragt, is gesloten geworden⁹⁾. 639 gaset van primidi 11 floreal 8ste jaer.

(3 mei 1800)

- *fol. 169* - Op den 3 mei is bij hallegebode van 't stadthuys bij orders van de centraele administratie afgekondigt en geaffixeert een besluit van Parijs van den oppergenerael Bonoparte behelsende: Parijs den 5 floreal, Bounaparte, opperburgmeester der Fransche republick benoemt de naervolgende burgers om in het departement der Leije de onderstaende bedieningen te bekleeden. Onderprefecten: arrondissement van Vuerne: Vandenbussche, ex-administrateur van het departement; arrondissement van Iper: Gallots, administrateur; arrondissement van Kortrijk: Deburck, ex-administratuer. Leden der prefectuerenraed: Louis Vandenbogaerde, voormaeligen rechter; Tailieu, secretaris van de municipaliteit van Brugge; De Koning-Outrijve, rechtsgeleerden; Wieland, tevooren negotiant en officier municipael tot Oostende. Meijer tot Brugge: Serret, officier municipael. Adjointen: Pieter Busschaert, administrateur van het departement; Francois Muelenaere, nogotiant; Barreel, huijdevetter. Meijer tot Oostende: Perlau, nogotiant. Adjointen: Solvius, negotiant; J. Devette soon, administrateur municipael. Meijer tot Thielt: Mulle, grondeijgenaer. Adjointen: Delcambe, grondeijgenaer; Maijeur, administrateur municipael. Meijer tot Ardoije: Coquelaere, tevooren secretaris der municipale administratie van het canton. Adjointen: Vergaer, tegenwoordig president; Jolij, commissaris bij de municipale administratie van het canton. Meijer tot Ruijsselede: H. Delbaere, secretaris van het canton. Adjointen: J.F. Van Heute, president van het canton; Le Duc, commissaris van het canton. Meijer tot Iper: Lucien, tevooren administrateur municipael. Adjointen: Van Daele vader, doctor; Desnupel, administrateur municipael; Henri Carton, grondeijgenaer. Meijer tot Poperinge: Meeseman, administrateur municipal. Cadokx, regtgeleerden; - *fol. 170* - Berten, administratuer municipael. Meijer tot Waesten: Ghesquere, administrateur municipael. Adjointen: Thibaut, president van het canton; Volbrechts, administrateur municipael. Meijer tot Cortrijk: Armand

Denis, nogotiant, president van het canton. Adjointen: Maijeur, nogotiant; Franciscus Van Ruijmbekke, rechtsgeleerden. Meijer tot Meenen: Hielard, president van het canton. Adjointen: Du Hot, commissaris bij het canton; Lagane, administreur municipael. Meijer tot Rousselaere: Ghijsselen vader. Adjointen: Gravet, administrateur municipael; De Muelenaere soon, grondeijgenaer. Meijer tot Iseghem: Ameije, president van het canton. Adjointen: Clement, secretaris van het canton; Burlamout, administrateur municipael. Meijer tot Rumbekke: Jackedeij, president. Adjointen: Duhaut, commissaris van het canton; Jolij, secretaris van het canton. Meijer tot Mullebekke: Rolants, tevooren secretaris van het canton. Adjointen: Martens, president van het canton; Angillis, secretaris van het canton. Gebied bij gevolgene dat zij zig zonder uijtstel bij hunnen post begeven zullen om de ampten te bekleeden die hun aangewesen zijn door de wet. Den minister van de binnenlandtsche saeken is met de uijtvoeringe van dit besluit gelast. Ondert. Bounaparte, door den eersten consul. Den staetssecretaris, ondert. H.G. Marat. - fol. 171 - Door een besluit van den opperburgemeester, gedagteekent den 6 floreal, wordt den burger Henissart, tegenwoordigen secretaris van het departement der Leije, benoemt tot secretaris van den prefect van hetzelfde departement.

(4 meij 1800)

Op den 4 meij zijnde den eersten zondag van meijmaend, welcke men sedert d'afschaffing van den laesten bisschop, die de H. bloetfeest van den 3 meij op den eersten zondag van meij veranderde, dan sedert eenige jaeren zoo pligtig saeg vieren zoo door het omdraegen der pligtige processie, het celebreren van overschoone godtvrugtige goddelijcke diensten, het luijden der klokken en het overvloedig gaen van d'inwoonders deser stadt en bijnae ontelbaere vremdelingen den ommegang van het H. bloet ons heeren, dat nu sedert eenige jaeren, gelijk alle andere H. reliquien, geborgen is, is alles nu dese jaere tot spijt van het christendom, wegens de heele vernietinge van de H. Bloetcapelle, het afbreken en heele verwoestinge van de St.-Donaeskercke en de alsnog opschortinge van alle openbaere goddelijcke diensten, zoodaenig verandert alsof het noijt geen H. bloetdag en zoude geweest hebben, zooverre zelfs dat men niemant meer, dan eenige bedektelijk en 's morgens heel vroeg om van andere niet beschimpt te worden, meer siet den ommegang gaen, temeer omdat er geenen toevlugt meer in eene der twee voormelde kercken te vinden is, zoodat nu, dat beklagelijck is, die roemwaerde godtvrugtige feest, die voorheen de glorie van Brugge en den rijkdom der stadt, wegens de menigvuldige vremdelingen die aenkwaemen, uijtmakte, nu teenemael is ten ondergebracht geworden.

(5 meij 1800)

Op den 5 meij zijnde quintidi den 15 floreal is volgens de wet en Fransche tijdtrekening de foire geopent, die voor alle de veranderingen altijdt op den 4 meij, zijnde daegs naer de H. bloetfeest, plagt geopent te worden. Men heeft ook heden door de meeste classe van het volk, als naer de oude gewoonte, zien den kermis maendag vieren, het volk wandelende en door geene werklieden bijnae eenige

slaavelijcke werken gedaen wordende. 640 gaset van quintidi den 15 floreal 8ste jaer.

(8 meij 1800)

- *fol. 172* - Op den 8 meij 641 gaset van octidi den 18 floreal 8ste jaer.

(9 meij 1800)

Op den 9 meij zijnde vrijdag den 19 floreal 8ste jaer en den eersten martdag van de foire, waerdoor dat er menigvuldige vremdelingen in stadt aengekomen waeren, wiert 's morgens ten 9 uren het groot driecaluerig vaendel op den hallentooen met een meijtak daerboven opgesteken, welke gevolgt wiert door het spelen van eene ure op 't carilion. Van 12 tot 1 uren wierden de klokken van de nog exteerende parochiale kercken geluijt en welk gespel van 't carilion 's avons van 5 tot 6 uren en het luiden der klokken van 6 tot uren herhaelt wiert en dit alles wegens eene aengekomen thelegrafique tijdinge waerbij de Fransche legers die op verscheijde pointen over den Rijn getrokken zijn, op de Oostenrijksche legers eene victorie zouden hebben behaelt. Verscheijde duijssenden mannen zouden er gedoodt, gewont en krijgsgevangen genomen zijn. Ook zouden de Fransche grond gewonnen en 9 stukken kanon veroverd hebben. Wat er van de menige tegenstrijdige gerugten, die daegelijks verspreijt worden, zijn mag, schijnt het volgens de tijdingen die daegelijks van alle kanten aenkomen, meer dat de Fransche legers groote nederlaegen zouden hebben ondergaen en dat de keijserlijcke troupen langs verscheijde pointen den Rijn zouden overgekomen zijn en groote nederlaegen onder de Fransche legers gebragt hebben, zoodat men onder de gewaende victorien der Fransche, die de eene naer de andere aengekondigt worden, niet anders kan besluijten dan dat het is om de menige contributien die ons nog geduerig worden opgeleijt, te beter te kunnen van de lijdende burgers afstroopen, terwijl van veele niet anders dan een eijnde van alle de rampen die ons geduerig onderdrukken voorsien wordt.

(11 meij 1800)

Op den 11 meij zijnde den eersten sondag van de foire, saeg men dezelve op heden als op eenen wekedag geopent, gelijk ook alle de menige kraemen die op de Mart en publicke wegen zijn staende. Gisteren nogtans, zijnde decadi den 20 floreal 8ste jaer geweest, is de foire gelijk alle de gemelde kraemen als voorheen op de sondaegen en Heijlig daegen gesloten geworden. 642 gaset van duodi den 22 floreal 8ste jaer.

(12 meij 1800)

- *fol. 173* - Op den 12 meij tegens den avond was door de stadt een algemeen gerugt verspreijt alsdat eene vrouw gekleet met eene falie een nieuwgeboren kint, geleijt in

eene dose, in eenen put op het kerkhof van St.-Salvators levendig hadde begraeven. Eenige jongens aldaer spelende hadden zulks afgesien en verbreijden het gerugt dat zij het kint hadden hooren schreeuwen. Zulks seffens aen d'hooren van de policie aengekomen zijnde, wiert het kint op staenden voet ontgraven en naer de policiekamer gedraegen, waer bevonden wiert het kint reets eenige uren overleden te zijn en waernaer geen verder reserse konde gedaen worden, omdat de vrouw verdwenen was die dit kint aldus met groote stilheijd begraeven hadde.

(15 meij 1800)

Op den 15 meij was men 's morgens in groote verslaegentheijd op 't vernemen dat er geduerende den nagt een merkelyk getal jongelingen van de classe der requisitie waeren van hun bedde afgehaelt en in 't stadthuys beweegt, desen morgen nog voor vier daegen naer hun huys mogten wederkeeren naerdan er voor hunnen persoon zekere borge gestelt was.

Geduerende den morgen is bij hallegebode van 't stadthuys bij orders van de centraele administratie en bij trommelinge rond de stad afgekondigt geworden het besluit van de burgmeesters van den 7 floreal, behelsende: 1°. Dat de omschrijvingen die voor den 23 nivose jaer 6 getrouwt en sedert weduwaer geworden zijnde, voor het afkondigen der wet van den 19 fructidor jaer 6 hertrouwt waeren, van de omschrijvinge omslaegen zijn. 2°. Dat de burgers, die getrouwt of weduwaer zijnde op den 27 messidor jaer 7 conge, en of provisioneele ontslaegingen bekomen hadden, zonder vergelt volstreckte conge, en konnen bekomen. 3°. Dat de omschrijvingen van de 9 departementen van den dienst konnen ontslaegen zijn met eenen man in hunne plaetse te stellen of met 300 francs te betaelen, dog hiervan zijn alleenelyk uytgesondert de jongelingen die op den 1 vendemiare jaer 8 hun 20ste jaer voltrokken hebben en sedert opgeropen zijn geworden om deel te maeken van de reserve-arme, etc. In dezelve proclamatie wordt geseijt dat er om de 300 francs te betaelen maer tijdt gegeven wordt tot den 1 prairial aenstaende⁽¹⁰⁾. Die publicatie heeft aen veele groote ontsteltenis veroorsaekt, gelovende dat het een oproeping van alle de klassen der militaire omschrijving was, tot zulks aen vele naeder is uytgeleijt geworden. 643 gaset van quintidi den 25 floreal 8ste jaer.

- fol. 174 - Copije van eenen brief van mijnheer Dumon, pastor van Manekensveere in het bisdom van Brugge, gedeporteert naer Caijenne en met 119 priesters ingescheept in de corvette La Baijonnaise den 1 augusti 1798, geschreven uijt Londen den 1 april 1800.

Zeer lieve moeder,

in eene geduerige onsekerheijd zijnde of U lieden tot hiertoe eenige maeren van mij ontfangen hebt, niettegenstaende ik al drij mael geschreven hebbe, neme wederom de occasie waer om aen U lieden mijne uijterste liefde en respect te bewijzen, dunkende voorseker dit, nog aen U lieden, nog aen mij, eenig kwaed kan veroorsaeken van den kant van Uwe regeerders, want het zoude meer als een tijgers hert moeten wesen, die aen mij of U lieden tot schult of misdaedt zoude willen rekenen, dat ik zoude gemeenschap genegentheijd, liefde en agtbaerheijd betoonen, aen wie ik door zulcke sterke banden verknogt zijn, die mij op dese weijrelt, naest God de liefste zijn en van wie ik zoo vreedelijck, zonder eenig regt of reden oijt daertoe gegeven te hebben, zijn afgerukt, altijdt in angst en vrees zijnde (ingesien Uwen hoogen

ouderdom) van nimmer het soete genoeg te hebben van met U lieden nog personeeljk in dit leven te handelen ... Ik hope en betrouwe nogtans als nu vastelijck dat den goeden Godt naer mij zooveele beproevingen en tribulatiën te hebben laeten uijtstaen en doorsien, ten lesten, voor een tijdelijcke belooninge mijne wenschen en daegelijcksche smeekingē zal volbrengen en hiernaer niet min ons tegaeder dese pijnelijcke smerten, die ik voor zijnen naem en glorie geleden hebbe, duijsent mael - *fol. 175* - vergelden zal in den hemel.

Zeer lieve moeder! De miserien, benauwtheden en ellenden die wij uijtgestaen hebben, zijn onbedenkelijk en onbeschrijveljk, maer dat dit Uw herte niet en bedroeve, want dit is gepasseert en wij hebben dit ter liefde Godts voor eene goede saeke geleden, waerover ik mij verhuege. Wij vinden ons alhier, voor zooveel den tijdt en omstandigheden toelaeten uijterlijk wel, het Engelsch gouvernement, welckers goedertierentheijd en mildaedigheijd noijt genoegsaem gepresen zal kunnen worden, geeft ons een maendelijcks secours van 35 schellingen, hetwelk in ons gelt uijtmakt circa seven Fransche kroonen, met hetwelk nogtans wij niet teenemaal kunnen bestaen, mits alles hier zoo uijtnemende dier is, maer hetgene de kleijne middelen, die wij nog hebben weten bij te behouden, grootelijcks onderstuent, zoodat gij van desen kant voor mijne subsistentie geen ongerustigheijd moet hebben, Godts voorsienigheijd is altijd bij en met ons, dese heeft ons in alle drukkelijcke gelegentheden tot eene uijtnemende vertroostinge geweest. Ik wil U lieden hier een kleijn en kort verhael geven van hetgene wij afgesien hebben sedert onse inschepinge tot Rochefort, zooals ik U lieden in dien tijdt hebbe laeten weten. Wij zijn den 1 ougst 1798 met 119 priesters ingescheept op de corvette La Baijonaise van 32 stukken kanon en op de reede van Rochefort blijven liggen, tusschen de eijlanden Oleron en Rh, tot den 8 dito, als wanneer wij in volle zee gesteken zijn. Alsdan zeijde ik adieu aen Europa en alle mijne lieve vrienden. Ik zal U niet veel seggen van de maniere hoe wij op dit schip zijn behandelt geweest, alleenelijck dat onse spijsse was het ration van de matroosen, dog veele slegter, voor zooveel wij maer te eten hadden, hetgene de matroosen niet hebben wilden en dat afviel van hunne - *fol. 176* - rations, dit bestont in eenig swijne- of koeijenvleesch, ongeweekt, reets sedert vijf jaeren gesouten, zoo ons geseijt is en heel verrot. Ons broot bestont in bisquit van den zelven tijdt van Robespierre, geheel doorknaegt van de wormen en voor den meestendeel bedorven. Hetgeen nog goed scheen moesten wij met de kanonballen zien te verbrijselen. Wij hadden nog over ander dag erreweten en peerdeboonen waerin, gekookt zijnde in water, meer wormen als boonen waeren, zoodat ik naer eenige daegen aldus gespijst te zijn, voorseker oordeelde en vast mij liet voorstaen dat er niemant van ons allen tot zijne destenatie zoude overgebleven hebben, want ik moet seggen dat ik dickwils voortijds meer spijsse op eenen dag genomen hebbe, alsdan in den tijdt van 14 daegen en dickwils zeer geerne een guine gegeven hadde om den slegsten kost van den armsten van mijne parochie te hebben. Den 22 ougst 1798 stierf mijnheer Reijpens den oudsten en zijnen broeder was ontroosbaer, dit was den eersten die het met de doodt besuerde, nogtans zijn er maer thien personen ten tijde van onsen overvaert gestorven, dog den meestendeel was krank en ziek ... Ons logement was naer advenante, wij waeren met 119 personen onder in het schip in twee stagien op malkanderen getast, hangende in eenen lap lijnwaet van circa vier voeten lang, zulks dat het agterste van de bovenste dickwils genaekte het aengesicht van de onderste als versmagt zijnde. De zieke en doode bleeven tusschen de levende liggen, totdat men hun daeruijt haelde om in zee te werpen. Wij wierden als weggedraegen en opgeeten van het onkruijt, dog ten lesten siende dat dit alles een pestilente en

besmettelijcke siekte veroorsakte en vreesende voor de equipagie, zijn de sieken die in geenen kleenen number waeren, boven tusschen de canons op de pailliasen geleijt, dit dede de andere een weijnig beter respireeren. Wij zijn alzoo tot Caijenne gearriveert den 8 october 1798. De zieken wierden - *fol. 177* - aldaer in het hospitaal gedaen, waer zij redelijk besorgt wierden en die gesont scheenen, dog sekerlijk niet waeren, wierden in een ander schipken gebragt om nog dertig uren verder langs de kusten afgeset te worden op eene plaets genaemt Conamama, alwaer wij den 16 october zijn aengekomen. Wij vonden aldaer onder de Fransche priesters, die ons waeren voorgegaen, nog eenige Nederlanders, maer het meestendeel was reets gestorven. Daer vonden wij op een onbewoont veld (gelijk aen 't veld van Maele), omringt van groote en dikke bosschen, eenige cabaenen van de Indianen voor ons gemakt in dewelcke wij ons logement konden houden. Daer waeren nog dueren, nog vensters, nog stoel, nog taefel, nog bedde, nog bank in dese barakken, die van staeken gemakt en met enkele latten bevlogten waeren, moesten wij met 24 persoonen in ider cabaene verblijven. Onse eerste sorge was staeken in het bosch te gaen kappen om onsen lijnwaeten lap, die wij par gratie uijt het schip medegebragt hadden, te spannen om hierop te kunnen rusten. Wij Vlamingen hadden ons vervoegt met Savojards, die zeer deugdelijcke priesters waeren, maer in den tijdt van drij weken was onsen number meer op d'helft al vermindert. Wij hangden daer ook gelijk in het schip in onsen lap, d'eene tegen d'andere. Ik hebbe mij eens bevonden dat er nevens mij aen beide zijden eenen doodt lag en dat ik nog eenen aen mijne voeten saeg sterven. Wij waeren daer met 65 persoonen afgeset en in den tijdt van vier weken waeren er al 36 gestorven van ons, zonder te rekenen degone voor ons daer gekomen waeren. De maere verspreijde zig tot Caijenne dat de peste onder de gedeporteerde tot Conamama was. Chjurgijn en soldaeten die ons moesten bewaeren, - *fol. 178* - elck viel siek en stierf en om dese reden hebben wij ons dan verplaest naer een dorp, vijf uren vandaer afgelegen, genaemt Sinamarij. Het scheen daer gesonder te wesen en wij waeren daer veel beter, voor zooveele wij daer den kost konden koopen bij fraeije inwoonders, die ons eensdeels genegen waeren, denkende dat wij nog voorsien waeren van eenig gelt, gelijk zij bevonden van de gedeporteerde Barthelemij, Pichegru, etc., die daer ook geweest hadden, maer reets voor onse aenkomste. Wij vonden er nog twee, die met hun om seker redens niet hadden willen deelnemen, te weten Barb, Marbois en Lafondladebat ... Jobaime was langs den kant van Caijenne op eene habitatie en is naer ons afgekomen. Wij hebben tot Sinamarij verbleven van den 20 september 1798 tot den 11 mej 1799, dus circa ses maenden, dog altijd niet anders als doodt voorsiende, waert dat wij niet haest van daer konden vlugten, want daegelijks stierven der nog, zoo wij ten lesten onse eerste resolutie uijtgewerkt hebben om van daer weg te vlugten, dood voor dood, leven voor leven. Wij hebben bedektelijk voor ons eene schuijtte doen koopen en met eenen visscher en 13 gedeporteerde, waeronder 9 Nederlanders waeren in het leven van de 28, zijn wij den 11 mej 1799, voorsien van levensmiddelen voor circa 3 daegen, 's nagts ten 11 uren in zee gesteken op Godts genade, dunkende ergens langs de kusten op de Nederlandsche volkplantingen in de West-Indien aen te komen, gelijk ons gelukt is, want den tweeden dag naer ons uijtvaeren, zijn wij circa 40 uren van daer tot Maroni aengekomen op een Holandschen post, alwaer den commandant die eenen Luijknaer was, ons zeer wel ontfangen heeft, ons feliciteerende en zig verheugde over onse - *fol. 179* - ontkominge, want hij hadde daer reets veele van hooren seggen. Naerdats wij daer drij daegen verbleven hadden en wel getracteert waeren, zijn wij wederom de zee, nog dertig uren verder, opgevaeren, voorgegaen zijnde van eene andere schuijt, die den commandant met

ons sond om levensmiddelen te haelen naer het fort Orange, alwaer aenkomende, wierden wij wel ontfangen van den Holantschen colonel die daer lag. Wij meenden aldaer teenemael verlost te zijn uijt ons schrikkelijke slavernije en van daer naer Surinam te lande te gaen, om aldaer een neutral schip te vinden en daarmede naer Europa te komen. Wij hadden reets onse schuijt verkogt, maer op den weg zijnde van Surinam, sond ons den gouverneur van aldaer eenen bode, zeggende dat wij moesten zien langs zee voorbij Sarinam te komen te Berbice of Demerari, alwaer de Engelsche waeren, andersints dat wij tot Surinam aenkomende van den Franschen consul zouden gereclameert worden, in welk geval hij zig genootsakt zoude vinden van ons par force te moeten overleveren, hetgene aen zijn gemoed zeer tegenstrijdig zoude zijn, want desen gouverneur Frederici genaemt, een zeer deftig en eerlijk mas was gelijk wij vernomen hebben. Door dit geval zijn wederom onse rampen beginnen te verswaeren. Men heeft ons onse verkogte schuijt wederom gegeven en wij zijn nog eens in zee gesteken, aen ons eijgen gelaeten, geene kusten meer kennende die wij uijt het gesicht verlossen en dien dag geene zonne, nog maene ziende, door een onweder dat er opkwaem, vaerende zonder compas, wisten wij niet meer of wij zuijd, west, oost ofte noord waeren. Hier konnen de zeevaeders oordeelen in wat schrikkelijke cesis wij alsdaer ons bevonden, onse schuijt was lek en wij - *fol. 180* - moesten met twee persoonen altijdt dag en nagt water uijtslaen om niet te versinken. In dese benauwelijkheden zijn wij alzo circa 48 uren gebleven, totdat wij ten lesten (hoe wonderlijk is Godt in zijne beproevingen en aenbiddelijk!) wederom de kusten in 't gesicht hadden. Hier weenden wij tegaeder van blijdschap! Maer Eijlaes! Te naer bij daer langs vaerende, is er eene zeer kwaede en woedende zee opgekomen, die onse schuijt op het strand heeft gesmeten, dewelcke, naerdat wij daer met veele moeijte uijtgerakt waeren in de nagt, 's anderdaegs 's morgens voor onse oogen is verbrijstelt. Daer stonden wij allegaeder op het land aen den kant van eenen woesten en ondoordringelijken bosch die van de zee doorvloeyt wiert, niet wetende of er misschen in 20 uren in de ronde eenen mensch wel zoude te vinden zijn. Alsdan hebben wij te voet langs de kust door het hout, geduerig tot de knien in de moras, zonder eten of drinken voortgetrokken, totdat wij ten lesten, naer vijf daegen gemarceert te hebben, op het point zijnde om daer van honger of dorst te sterven, gevonden zijn van de Indiaenen, slaeven, die daer met eene schuijt gesonden waeren van hunnen meester om krabben te vangen, van wie wij door hunnen meester langs de zee zijn afgehaelt. In dese vijf daegen hadden wij niets anders als levende krabben geeten en ons geluk was dat het nog tweemael in dien tijdt 's morgens een weijnig regende, waardoor wij onsen verstikkenden dorst eenigsints laefden. Wij hadden nog een weijnig broot gehadt, maer dit was teenemael doorweekt van het zeewater en door de hitte heel bedorven, het vuer was er ingekomen - *fol. 181* - en het scheen gelijk kalk te zijn. In dit bosch, ten tijde van vijf daegen, zijn er drij Brabansche prieters, te weten sr. Moons van Antwerpen, onderpastor van Boom; Mr. Kuckemans, presbiter van Antwerpen en Mr. Denoot, orator van Scherpenhuevel agtergebleven. Den meester die ons gevonden hadde, heeft nog twee differente schuijten met zijn volk gesonden om hun op te zoeken, maer niet gevonden. Dat dat er van dese drij ongeluckige is gekomen, konnen wij niet seggen. Om te sluijten dan, want om alle onse gevaeren in het kort te verhaelen, zonder vermeerderinge of verminderinge, ik zoude eenen geheelen boek moeten schrijven. Wij zijn bij den meester van de Indiaenen agt daegen verbleven en welgedaen geweest en een weijnig verkwikt zijnde van alle onse zeeren, hebben wij hem eene schuijtte afgekogt, hij heeft ons drij Indiaenen medegegeven om die te bestieren en naer twee daegen gevaeren te hebben

zijn wij eijndelijk tot Berbice aengekomen, eene stadt van de Nederlandsche volkplantingen in de West-Indien, alwaer de Engelsche in besit waeren en die ons wel ontfangen hebben. Hier hadde ik niet anders meer over, boven mijn gelt, als eene veste van catoen, een geleende broek die ik aenhadde met een hemde aen mijn lichaem zonder cousens of schoenen. Tot Berbice is mijnheer Deneve, pastor van West-Capelle gestorven, uijtgeput van kragten. Van daer zijn wij naer Demerari, een ander en beter Nederlandsche stadt aen d'Engelsche, gearriveert den 6 junij 1799 en aldaer in het hospitaal verbleven tot den 1 julij. Wij - *fol. 182* - zijn daer wel gedaen geweest en den Engelschen minister of domine ziende onse ongeluckige gesteltenisse, heeft ons daer kleederen en lijnwaet omgehaelt, daerenboven ider meer als 25 guineen in gelde, niets dat d'Engelsche overtreffen kan om d'ongeluckige te helpen. Den 1 julij 1799 zijn wij met een Engelsch schip van Demerari vertrokken en naer differente storms in eene onverwagte schrikkelijcke zee uijtgesien te hebben, zijn wij den 22 augusti tot Liverpool in Engeland met agt gedeporteerde aengekomen. Den pastor van Swijnsdrecht bij Antwerpen is op de vojage gestorven. Den 7 september zijn wij van daer naer Londen gekomen en den 9 aldaer gearriveert, gezond en wel te pas, gelijk wij tot hiertoe, Godt lof, ons nog bevinden. Mijnheer Debaj en ik, wij meenen hier niet lang te verblijven. Wij denken nog voor Paesschen met eene goede occasie naer Duijtsland over te gaen om eenigen tijdt te Munster of elders te gaen wonen, hetwelk ik zoo haest ik daer zal gearriveert zijn, U lieden zal laeten weten. 't Is hier al te dier leven, niettegenstaende den bijstand die wij van het gouvernement ontfangen. Ik hope dat Marie U getrouwelijk zal bijgestaen hebben en betrouwe U lieden wel haest te zien. Groet alle de vrienden en parochianen van Mannekensvere, voor wie ik daegelijks bidde, dat den Heere hun wilt bewaeren in dese droeve tijden. Groet besonderlijk mijne lieve susters en Barbara N.N. en ander vrienden van Brugge en daer ontrent, die alle in mijn ongeluk deelgenomen hebben en hunne affectie tot mij betoont hebben, waerover ik hun dankbaer en toegenegen ben. - *fol. 183* - Adieu, mijne lieve moeder en vrienden, ik hope dat het niet voor altijd zal zijn, maer dat wij malkander wel haest zullen zien. Ik blijve met een uijterste liefde en agtbaerheijd. Londen den 1 april 1800. U lieden toegenen soon.

P.S.: versoeke desen te laeten zien aen onse bekende vrienden aen aen d'heer ... Ik duncke dese weke of wel te naeste weke naer Duijtsland te vertrekken en zal aldaer meerder occasie hebben om U lieden gerustelijk te schrijven. Adieu, alle mijne vrienden.

Zeker bericht op de moort van de gevolmagtigde ministers te Rastadt. Brief van mijnheer Barbaczij, kolonel van de Hussaeren van Iseckler aen Zijne Koninglijcke Hoogheijd den artshertog Carel, veldmarchal der troupen van Zijne Majesteijt den Keijser, in het hoofdkwaertier van den etat-major tot Gensback den 30 april 1799.

Ik moet aen Uwe Koninglijcke Hoogheijd rekening geven van eene geschiedenis zonder voorbeelt, misschien in de beschrijvinge van de menschelijcke schelmerijen en nog die zal verwonderen de best weeten van wat schelmstukken onse vijanden bekwaem zijn, de drij Fransche gevolmagtigde in het congres van Radstad het bevel van hun gouvernement ontfangen hebbende van hun maer te verwijderen op den laesten oogenblick, steijgerden hunne daegen in Rastadt te verlangen, niettegenstaende de herhaelde aenhoudingen die hun was gedaen van de plaets te verlaeten, waer hunne tegenwoordigheijd klaerblijkelijk onnuttig was en waer hunne zekerheijd in het midden van de beweging der legers klaerblijkelijk in gevaer was en bovenal om den haet die de volkeren van die strecken tegen hun draegt. Niets konde hunne

koppigheid overwinnen, zij voorderden zig van ons lastig te vallen door aenmerkingen vol van moetwilligheid en lasteringen tegen Zijne Majesteijt den Keijser en Koning totdat eijndelinge den 28 van dese tegenwoordige maend ik - *fol. 184* - hun deed aenseggen dat zij, ingevolgen de bevelen van Uwe Koninglijcke Hoogheijd, dat zij het grondgebied van de legers binnen de 24 uren moesten verlaeten, mijnen brief wiert hun om 7 uren 's avons behandigt, zij waeren gereet om 9 uren, de poorten van de stadt waeren gesloten, men bad hun van tot 's anderdaegs 's morgens te wagten, men stelde hun voor dat het voor hun niet zonder gevaer zoude zijn van in het midden des 's nagts te reijssen op eenen weg vervult met gewaepende boeren in een landt waer de grouweldaeden door de Fransche begaen, nog te gevoelig waeren om die vergeten te hebben, ik deed hun dan een geleijde aanbieden, twee van hun beijde, Roberjot en Bonnier, waeren van zin die aen te nemen, maer den derden Jan Debrij steijgerde daertegen met de grootste magt, hij hiel staende houden dat het niet zonder lafhertigheid zoude zijn zulk een voorstel aen te nemen, hij voorderde de moetwilligheid zooverre van te zeggen in zijne republicaensche brabeltael als dat de afsendingen van de vrijheid niet gemakt waeren om bevoordeelig te wesen door soldaeten van eene onbepaalde magt, hij eijndigde met te kennen te geven dat een Oostenrijks geleijde hem meer vreesse inboesemde als trouwe, onderstuent door den secretaris van de Fransche legatie, genaemt Rosentiel, die volkomentlijk met hem scheen overeen te komen, hij besliste eijndelijk zijne medegenoten om onse raeden te verwerpen en alle voorsorg te verwaerloosen en zonder uijtstel te vertrekken. Toestemmende aen hun ongedult, deed men hun de poorten openen om 10 uren 's avons, zij vertrokken met hunne secretarissen, de vrouwen en een genoegsaem getal dienstboden, het alles vervollende vijf rijtuijgen en zij deden hunnen weg door verscheijde brandende fackelen, die hun volk droeg, verlichten, gelijk of zij wilden te kennen geven den oogenblik van hunnen doorgang. Ontrent een halve ure naer hun vertrek een detachement Hussaren van de mejne, geplaest bij de stadt, hoorende een kermende geschreeuw die scheen te komen van den kant van de - *fol. 185* - Murg, tot een kwart van malkanderen, zij liepen der naertoe en vonden de vijf rijtuijgen opgehouden tot vijftig stappen van de vaerd, de lichaemen van de twee Fransche ministers, Roberjot en Bonnier, getrokken op den grooten weg en grauwiglijk verminkt. Den eenen hadt het bekkeneel gansch opgeheft, den anderen den buijk open. De vrouwen deden een wanhoopende geluijt, de dienstboden waeren in de grouwelijkste ontsteltenis. Den derden minister en den secretaris hadden verdwenen, de moorders hadden den tijdt gehadt van te vlugten. Men geleijde de rijtuijgen en de persoonen die er in waeren weder naer Rasstadt en alle de noodwendigheden wierden aen de ongeluckige toegeeijgent, waervan den staet een uijtnemende medelijden uijtboesemde, geen van hun waeren gekwest, maer hunne verwerring en droefheijd was uijtnemende. Ontrent den middernagt den secretaris van de legatie, waervan men geene tijdinge hadt en die men dood geloofde te zijn, kwaem weder te voet in de stadt en hadt geen kwetsingen ontfangen en toonde zig gansch gerust. Men ondervraegde hem, hij deed onbepaalde en belemmerde antwoorden. Hij versekerde niet te verstaen hoe hij uijt de handen der moorders ontsnapt was en twijffelde wat van den minister Jan Debrij geworden was en die men niet saeg verschijnen. Men ondervraegde ook de dienstboden van Roberjot en Bonnier en al hetgoon men er uijt hooren konde, is in 't naederen van de Murg, men sag al met een slag, uijt eene inderlaeg uijtspringen derdig welgwaepende rovers, die met den haen overgetrokken de postilions dwongen te staen, die zoo aenstonts Jan Debrij, die in het eerste rijtuijg was, stap er uijt, zonder zig te verweren en ging voor hun al roepende zijnen naem

van Jan Debrij, dat hij was gevolmagtigen minister van de Fransche republike, die het hun menigmael herhaelde en sterk uijtroepende zijnen naem van Jan Debrij, daernaer de roovers tasten hem aen en schijnen hem eenige slaegen te geven, waernaer men hem uijt 't gesicht verloren hadde in de - *fol. 186* - duijsternissen, dat zijnen secretaris, Belin genaemt, ook even gelijk aengetast wiert, maer dat er hem geen leed gedaen wiert en dat die mannen die allegaeder Fransch spraeken, vroegen aen Rosenthiel, hem benaemende door zijnen naem de papieren van de legatie die hij hun zoo aenstonts overleverde en die daernaer door hun dweersde, zonder dat zij scheenen hem aen te houden, naer de papieren in de Murg gesmeten te hebben, de schelmen naederende de rijtuijgen waerin waeren de twee andere gevolmagtige ministers, zij vroegen met luijder stemme en altijdt in het Fransch aen den eenen of hij Bonnier en aen den anderen of hij Roberjot was en dat op hunne versekerde antwoorde zij hun door sabelslaegen in stukken houwden en hun maer en verlieten naer wel versekert te zijn dat zij overleden waeren. Eijndelijk, dat die monsters kwaemen te verdwijnen, in den oogenblik dat mijne Husaeren aengekomen waeren. Ziet wat was het overeenstemmig beleid van die menschen, gansch Rastadt was in ontsteltenis, daer was niemant of besweek van schrik en idereen verloor zig in agterduncken over dit voorval, die niet min truerig als onuijtsprekelijk was. Des anderdaegs den 29 om 7 uren 's morgens, men vernam de wederkomst van Jan Debrij, een uijtnemenden hoop liep voor hem henen, zoo door een menschlievende gedacht als door eene naturelijcke nieuwsgierigheid van de menigte, hij was met moeijte overvallen, gansch den nacht gedoolt hebbende, hij hadt het aensicht met bloet besmet, zijne kleederen waeren ook bebloet en in stukken, hij beklaegde zig sterk, nam voor meer als twintig kwetsueren te hebben en vroeg ruste. Mijnheer den graef Giertz dede hem naer 't zijnen geleijden en ontbood zijnen heelmeester om hem zijne zorgen te beleenen, Jan Debrij deed weijgeringen van zig te laeten ondersoeken door eenen man van de konst en langen tijdt zig verdedigde al zeggende dat hij maer slaep van doen hadde en dat hij zig tot Strasburg zoude laeten verbinden, maer op de dringende aenhouding van den graef Giertz gaf hij zig eijndelijk over, - *fol. 187* - niet zonder veel moeijte. Als men kwaem om hem te ontkleeden, men bevond hem gekleet met een kleet en eenen mantel waervan het laeken en de voering van eene uijtnemende dikte was, daerop droeg hij nog twee dikke vesten en twee slaplijven, zoodat niet eene van de 40 ... 50 slaegen, waervan zijnen mantel doorsneden was, niet en had konnen op zijn lichaem doordringen, hij hadt van alle kwetsueren eenige kneuzingen aen den rug en aen de schouders en eene lichte krabbeling aen de vuijst die met voorsorg scheen gedaen te zijn en eerder door een moordpriem als door een sabel, eijndelijk bevond men hem met geene kortse. Ternauwernood waeren de uijtleggingen buijten 's landts aen den dag gekomen, met die te vereenigen met de gelegtheden alreets bekend, men begonde vremde agterduncken te hebben, Jan Debrij en Rosentiel waeren eijgentlijk die, die daegs tevooren het aanbiedt van eene geleijde zoo hoogelijks verworpen hadden, die heeft houden staen omdat het vertrek des nagts plaets hebben sou en hun alleen van de legatie hadden gespaert geweest, de haestigheid van Jan Debrij om zig aen de moorders te noemen, de trouwe met welcke hij zig in hunne armen gesmeten had, de voorsorg met welcke zig hem geslaegen hadden schier zonder hem eenig leedt te doen, terwijl men zijne medegenoots in stukken gehouwen had en de voorsorge die hij gehadt hadde van zig tegen dien tijdt te beplaesteren met zoovele kleederen en slaeplijven, alles schijnt eenige gelegtheden te bekrachtigen, onderstuent door nog eenige aenmerkingen. Men had nog in het gedagt van de aenkomst van Jan Debrij in Rastadt, men loofde zig veel

van Bonnier en Roberjot, dat hunne vreedsaeme genegentheden aen het Fransch Directorie mishaeft hadden, die ingevolgen hun, hadde toegericht Jan Debrij als eenen toesiender, dat zedert dien tijdt Jan Debrij met den - *fol. 188* - secretaris Rosentiel besaten alle de trouwe van hun gouvernement, die hun trotselijk voorschrijft alle de uijtwerkselen van de twee andere gevolgmagtige en dwong hun te teekenen alle de tegenstrijdige schriften, die alle de onaennemelijcke eijsschen te kennen gaf en die eijndelijk den oorlog veroorsakt hebben, men wist dat sedert eenige maenden, bovenal Roberjot en Bonnier, veijnsden de gramschap niet meer die zij gevoelden van de rolle die men hun deed spelen en die hun zonder ophouden beklaegden omdat men de onmogelijcke vrede hadt willen geven, men wist onder andere 15 daegen voor hun vertrek dat zij aen Rosentiel gezeijd hadden in een oogenblik van bekommernis dat zij hunne wederkomst in Vrankrijk afwagtende om het wetgevende lichaem aen te draegen de onvoorsigtige buitenspoorigheid van het Directorie, door dewelcke hij hun gebod van altijdt iets meer te eijsschen dan men hun konde toestaen, eijndelijk om de brueke te dwingen, de laeste voornemens scheen alle menschen de vastgestelde oorsaek geweest te hebben van de doot van die twee ongeluckige en men vond geen middel om te onderscheijden waerom, waerom de moorders alleen aen die twee persoonen gehegt waeren, ter uijtsonderinge van alle de andere, waerom uijt vreesse van zig te misgrijpen, hij hadde hunne naemen doen onderscheijden en waerom hij eene besondere sorg genomen had om de papieren van de legatie in de Murg te smijten, waeronder zig zonder twijffel bevonden de geheijme onderichtingen van het Fransch Directorie. Die verscheijde bijeenvoegingen laeten aen niemant geen twijffel meer op de waere daeders van den aanslag. Het medelijden die zig seffens Jan Debrij ingeboesemt had, voor zooveel men hem aengesien hadt, voor eenen slagoffer van zijne buelen ontsnapt, zedert dat men beter dese schrikkelijcke saeke doorgrond - *fol. 189* - heeft, het schikkelijk geroep van gramschap was algemeen, Jan Debrij wist het en toonde de begeerte om zig op het alderspoedigste te verwijderen, voor dese keer vraegt hij een geleijde die hem op staenden voet toegestaen wiert en mijne Hussaeren wedergeleijden hem zelfs in den avond tot aen de Fransche voorposten met zijne vrouw en zijne dochters, zijnen secretaris en alle die, die hem in het eerste vertrek vergeselt hadden, uijtgenomen zijne twee ongeluckige medegenoots, waervan wij de overschooten bijeenversaemelden en die wij met eer deden begraeven. Het is aen mij niet om aenmerkingen te maeken op al hetgone ik kome aen Uwe Koninglijcke Hoogheijd te verhaelen, maer dat men moeste uijtboesemen hetgone men zig niet kan beletten te gevoelen, wat zoud men niet zeggen van eene regeering zoo schromelijk als die, die ze bedienen tot hunne vijanden en die ook zijn eijgen agenten doet om hals brengen, den eenen door den anderen. Zoo zij gelooven hunne staetkundige baetzugtigheid te slagofferen, het waere onmogelijk te gelooven den indruck, welcke dese schrickkelijcke daedt in dit land gedaen heeft, geen een van de moorders en is tot nu toe van de patrouillen aengevat, schoon ik de orders gegeven hebbe dat men se moeste met nauwkuerigheid in alle de omstreeken opsoeken. Ik ben, Uwe Koninglijcke Hoogheijd, Barbaczij, colonel.

Tweeden brief van mijnheer Barbaczij, kolonel van de Hussaeren van Izeckler aen Zijne Koninlijke Hoogheijd den ardtshertog Carel, veldmarchal, generael der troupen van Zijne Majesteijt den Keijser in het hoofdkwaertier generael van den etat-major tot Gensback den 1 mej 1799.

Eenige Hussaren hebben mij gistergen gebragt, eenige uren naer het vertrek van mijnen courierdraeger der depechen die ik d'eere gehad hebbe aen Uwe Koninglijcke

Hoogheijd te adresseeren, - *fol. 190* - twee mannen die de gewaepende boeren daegs tevooren om 10 uren van de morgen tegengekomen hadden op den rechten Rijnhoever, om eene kleene afgelegentheid van Kell, de boeren naer die langen tijdt vervolgt te hebben, hadden hun eijndelijk agterhaelt een weijnig van Weulset, die ze erkenden voor Fransche en hun vindende in een verdagt gelaet, zij wilden die aenstonts ter dood brengen, maer gelijk zij versekerden dat zij nog bespieders nog krijgsgevangene waeren en in den oogenblick dat men hun tegengekomen hadt, zig bereijdeden om vroeglijk den Rijn over te gaen, om naer 't hunnen terug te keeren, geloofde men nogtans mij die te moeten toesenden. Zij beantwoordende met veel bekommernis op alle de vraegen die ik hun deed. Ik gebood dat men hun zoud visiteeren, zij hadden elk in hunne beurs vijftig Fransche goudstukken en men vond in den sak van een van hun beide het briefken dat ik hier voege. Brief gevonden in den sak van eenen gevangenen. Radstadt den 9 floreal om 9 uren 's avons, wij vertrekken bij een eur, gij zult ons zien tusschen 9 ... 10 uren, onse rijtuijgen zullen verlicht zijn, Jan zal in de eerste zijn en ik in de vierde met de papieren, ik bevele aen Uw de derde en de vijfde, aengeteekent R.I. Naer dit briefken gelesen te hebben, ik saeg dat ik hield twee van de uijtwersels van den afschrikkelijken aenslag waervan men zoowel de waere de daeders tot Rastadt geraeden hadt. Ik hope dat ik van hun vernemen zal de omstandigheden van dese afgrijselijcke saemensweeringe, maer het was onmogelijk van - *fol. 191* - hun te doen spreken en zij hebben eene geduerige koppige stilswijgentheid dat de bedreijging van de doot zelfs niet heeft kunnen doen breken. Ik geloove de begeerte te voorkomen van Uwe Koninglijcke Hoogheijd met die hem te doen geleijden, omdat zij hun zelfs eijndelijk zoude kunnen ondervraegen en dat zij op hunne gesteltenis uijtspreekt. Ik verneme zoo aenstonts, door wegloopers en Fransche krijgsgevangene die men komt te brengen dat Jan Debrij in Strasburg komende, de lafhertigheijd en stoutheijd gehad heeft van zijne eijgen daedt aen mijne Hussaeren toe te eijgenen, aen die zelve Hussaeren waervan hij zijne medegenoots aengeport had om hun geleijde te verwerpen, die op het geschreeuw van de slagoffers geloopt hadden in de hope van hun ter hulp te komen, die zooveele genegentheid betoont hadden aen de weduwen en hun gevolg die eijndelijk hem zelve in sekerheijd kwaemen te geleijden tot aen den boort van den Rijn. Dese grouwelijcke maere heeft mij geblijkt dat het aenstookende Directorie hem een dobbel opsicht voorgesteld hadden met twee van zijne ministers te doen om hals brengen en dat hij niet alleenlijk hem heeft willen ontmaeken van de persoonen en van de stukken die hem hadden kunnen plichtig maeken, maer nog te doen aengroijen eene gelegentheid van eerrooving tegens de troupen van Zijne Majesteijt den Keijser ende Koning, geluckiglijk dese monstruese lasteringen valt door zijn eijgen baetsugtigheijd, want wat voorwensel zoude het zijn mijne Hussaeren voor te stellen om die moord te begaen, ten is hunnen haet niet tegen de Fransche, want op vijftien dat de rijtuijgen belooken, zijn er derthien blijven leven om zig maer aen te hitzen tegen twee in het besonder, het is ook niet de begeerte der plunderingen, aengesien zij nog aen het goud nog aen het zilver nog aen juweelen geraekt hebben en hun maer aen de papieren aenkleefde. Zal men zeggen dat zij maer agierden op bevel van hunnen oversten en dat dese de papieren van de legatie wilden hebben, daer zij zig maer van - *fol. 192* - de papieren bemagtigden om die in de Murg te smijten. Wiert er ooit iets kwaekelijker verstaen en kennen wij hier niet die, die binnen Roomen eenen hun'er officieren deden dooden, om die moord aen de ministers van den Paus toe te eijgenen, die, die hunne zieke in het hospitael van Verona deden om hals brengen om van die vleeschhouwinge het senaet van Venetien pligtig te maeken.

Hunne vreedde opinien zijn gansch Europa door gekent en vervollen zig van hunne misdaden en den hemel bereijst zig om hun op het hoofd te doen vallen. Ik ben, Uwe Koninglijcke Hoogheijd, Barbaczij, colonel.

P.S.: In den oogenblik dat ik ging eenen courier afveerdigen om desen brief aen Uwe Koninglijcke Hoogheijd te behandigen, een detachement van mijne Hussaeren, komt van thien andere Fransche te brengen die gevonden geweest zijn aen den ingang van den naesten bosch en die teeken gemakt hadden van tegenweer en naer eenige fusikschooten geschooten te hebben, hebben zij hun krijgsgevangene overgegeven. Zij hebben bekent van sedert agt daegen uijt Strasburg gesonden te zijn met het getal van sevenentwintig om dienen aanslag te begaen en maer aengeseijt geweest te hebben in den avond van den 28 april. In den oogenblik dat men die moeste uijtwerken, zij voegen daerbij veele andere omstandigheden, dat Uwe Koninglijcke Hoogheijd beter door hunnen mond vernemen zal. Ik sende ze hem op goede geleijde met de twee andere. Mijne Hussaeren zullen geen rust hebben voordat zij het overig van de bende zullen vasthebben.

(17 meij 1800)

- fol. 193 - Op den 17 meij waeren mij sedert eenige daegen de drij hiervooren vermelde brieven ter hand gekomen, welke ik om des zelfs merckweerdigheijd hier nevens hebbe gecopieert, als van 't grootste belangen zijnde om in de historie van de ongeluckige tijden die wij beleven gevoegt te worden. D'eerste behelsende de schroomelijcke rampen en doodsgevaeren welke de ongeluckige priesters zonder plicht, naer de Caijenne gesleept, hebben uijtgestaen en die maer eene schets van de duizenden ongelukken is. En de twee andere behelsende de ongehoorde vreedheden der Fransche die hunne eijgene afsendingen te Rastadt hebben doen dooden, dat tot nog toe een geheim was en waer zij zoo schijnbaere rouwteekens hebben laeten blijken, als t'zijnen tijde gemelt is, om hun eijgen baetsugtigheden te bedekken, welke zij tot het sluijten van een gewenschten vrede hadden moeten voorkomen.

(20 meij 1800)

Op den 20 meij zijnde decadi den 30 florial 8ste jaer heeft men wederom de foire in zijn geheele uijtgestrektheid gelijk de kraemen zien gesloten worden, die op den gepasseerden zondag en op het feest van Ons Heeren Hemelvaert in zijn volle uijtgestrektheid geopent was, zijnde nu ook de processien en ceremonien der H. kercke wegens de cruijsdaegen onderbleven, zoo alsof er die daegen noijt zouden geweest hebben.

Heden tegens den avond was het gerugt door de stadt verbreijt dat den tooren van O.-L.-V.-kercke door eenen schrikkelijcken aenhoudenden donder en blixem brande, dog naer het daernaer toegeloop van duizenden nieuwsgiere vernam men dat den doom of rook die men langs den tooren saeg oprijzen alleen veroorsakt was door de warmte en overvloedigen regen die desen damp veroorsakt hadde. 644 gaset van decadi den 30 floreal 8ste jaer.

(23 meij 1800)

Op den 23 meij heeft men reets maer al te klaer voor oogen gesien dat de oproeping van alle de klassen der requisitie geen verdichsel is, terwijl men van nu af zeker weet dat er reets meer als tweehonderdduijssent livers binnen Brugge betaelt zijn door de jongelingen deser stadt welke in d'een of d'ander van die classen gevallen zijn. 645 gaset van tridi den 3 prairial 8ste jaer.

(24 meij 1800)

- fol. 194 - Op den 24 meij was eenider in de meening dat heden de foire, die nu reets ses daegen langer als in de voorgaende tijden geopent geweest heeft, te weten twee decaden of twintig daegen, is er tegens den avond door de gewone klinkers der stadt met de bekkens afgekondigt dat de foire nog voor drij daegen verlangt was, zoodat dezelve nu in plaets van 14 daegen, dat ordinaire den gefixeerden bepaelden tijdt was, nu 23 daegen zal geopent zijn, waeruijt men ziet hoedaenig de nog in wesen zijnde municipaliteijt de intresten van de inwoonders deser stadt ten voordeele is, niettegenstaende de overvloedige belastingen die door dezelve moeten betaelt worden.

Desen avond korts voor 10 uren hoorde men buijten verwagtinge het carilion spelen tot naer den 11 uren en de canons wierden op de stadswallen verscheijde mael gelosbrant zonder dat het meestendeel der inwoonders deser stadt wist waerom zulks geschiede en in meijning waeren dat het voor eene victorie was. 's Anderdaegs den 25 meij saeg men 's morgens het groot vaendel op den tooren opgesteken en men vernam dat den heer prefect, genaemt Deverij, gisteravond naer den 10 uren in stilte was aengekomen en naer door eenige der municipale bediende gecomplimenteert te zijn, zijnen intrek in het hotel De Bellevue op de Mart genomen hadde. Heden is desen heer door den etat-major onser besettinge op een trectement verwellecomt geworden, waerbij geene andere openbaere pligtigheden geschieden dan dat er tot 's avons laet eene menigte lochtfijseijen in de locht afgeschoten wierden.

(26 meij 1800)

Op den 26 meij heeft den heer prefect zig begeven naer de members van de centraele administratie en heeft aen dezelve bekend gemakt dat hunne fontien geeijndigt waeren, gelijk ook aen de verdere bediende die in het gewesen bischdom maer al te overvloedig waeren. Seffens daernaer is in het beluijk van hetzelve bischdom den nieuwen raedt der prefecture aengesteld. Eenider verlangende wat uijtslag door dese nieuwe regeeringsforme zal tewegegebragt worden. 646 gaset van sextidi den 6 prairial 8ste jaer.

(29 meij 1800)

- fol. 195 - Op den 29 meij was 's morgens op tevooren collegiekamer de municipaliteijt in forma vergaedert, wanneer tusschen 10 en 11 uren den heer prefect zig naer dezelve begaf en aen de leden der zelve bekend makte dat de bediening van

hunne fontien geeijndigt waeren. Zeffens daernaer zijn door den zelven heer in possestie van hunne bedieningen gestelt den burger Serret als mejer, tevooren officier municipael en tot adjointen van den zelven de burgers Pieter Busschaert, tevooren administrateur van het departement; Francois Muelenaere, nogitiant en Barreel, huijdevetter, zoodat wij niet meer door de municipaliteit maer door burgmeesters zullen geregeert worden. Met den eersten, zegt men, zullen ook alle degone die in mindere bedieningen zijn door andere vervangen worden. Niettegenstaende nogtans alle die merkweerdige veranderingen, ziet men genoegsaem dat het eijnde van onse ongelucken nog niet naedaert, terwijl er heden door den ontfanger der contributien Delpierre, die men in de Wandelinge Dulle Pier noemt, andermael eene affixe is aengeplakt waerbij het spoedig betaelen ter contributien nog strenger als tevooren in voegen was, niet alleen aensogt maer ook geordoneert wordt. 647 gaset van nonidi 9 prairial 8ste jaer.

(30 meij 1800)

Op den 30 meij zijnde decadi den 10 prairial 8ste jaer was er naer de gewonelijcke pligtigheden in den tempel der wet op de decadidaegen groote parade van den etat-major onser besettinge, terwijl aldaer den heer prefect voor d'eerste mael verschenen was in volle uniforme, zijnde blauw laeken en omset met fijn zilver gallon rond het onderlijf omwonden met eenen grooten rooden sluijer aen de pragt der koninglijke ministers zeer naegelijkende, welke groote parade op de Mart andermael herhaelt wiert. Ten 10 uren 's avons wiert door eene fuseije vanuijt het groot middenhuijs der Waterhalle, dat den heer prefect nu bewoont, ontsteken een schoon vuurwerk, in 't midden van welke stont 'amour patria', zinspelende op d'hooge bediening van desen heer en 't welk tusschen het aenhoudende vuur van 't zelve klaer gesien wiert.

Eindnoten:

- (9) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 13.
- (10) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 22 en/of 23.

[Juni]

(1 en 2 junij 1800)

- *fol. 196* - Op den 1 en 2 junij zijnde den eersten en tweeden zinxendag heeft men tot nog toe in de drij opene kercken deser stadt zien onderblijven alle de goddelijcke diensten welke op die daegen met zoovele pligtigheid plagten gedaen te worden. D'autaeren der kerken nogtans hoe langer met hoe meerdere vercieringen opgesteld wordende en de goddelijcke diensten in veele huijsen deser stadt, tot zooverre als het mogelijk is, nu ook met vele meerder gerustigheid konnende gedaen worden. Dat ons nog meerder gerust begint te stellen is dat men ook geduerende dese daegen

heeft zien openen de parochiale kercke van St.-Catharine, staende bij de Gendpoorte, welke sedert langen tijdt gesloten geweest was en die nu seffens op d'eerste presentatie aen den heer perfect deser stadt gedaen is, geopent geworden. Mogte dit een gelukkig voortteeken zijn, dat gelijk den roep algemeen is, dat de andere gesloten parochiale kercken deser stadt met d'eerste daegen mogten geopent en den goddelijcken dienst gedaen worden, gelijk in de gelukkige tijden gepleegt wiert. 648 gaset van tridi den 13 prairial 8ste jaer.

(5 junij 1800)

Op den 5 junij is er door de stadt als een seker gerugt verbreyt geworden dat de parochiale kercke van St.-Walburge, die nu zoo menigmael tot den tempel van het eijndom is gebruikt geweest, teenemael van alle de kettersche sieraeden, die er opgeregt en gemakt zijn, wordt gesuijvert en dat alle dezelve worden afgebroken en dat die kerk op de gedaene requesten aen den heer prefect gedaen andermael aen de parochiaenen als hunnen eijgendom zijnde en hun door geweld afgenomen, zal wedergegeven worden. Men verlangt in 't algemeen van te weten of dese verbreyde tijding haere uijtwerkinge hebben zal, men voegt er zelfs bij dat nu voortaan den tempel der wet, als in 't begin van d'instelling der decadefeeften, in de gewesene bisschoppelijcke capelle zal gecontinueert worden. 649 gaset van sextidi 16 prairial 8ste jaer.

(7 junij 1800)

- fol. 197 - Op den 7 junij wiert bij orders van den meijer van Brugge Serret bij hallegebode en placate van 't stadthuijs afgekondigt de volgende bekentmaeking behelsende hoofsaekelijk dat er voor de goede order en rust deser commune van Brugge behoort in tijds te worden voorsien tot het herstellen van de lanteeren en onkost der zelve om die geduerende de wintersche nagten de stadt te doen verlichten en waertoe eenen onkost van 4000 Fransche livres noodig is; besluit den meijer, die tot nog toe het deficit van dese onkosten niet kan versekeren, dat er door alle de inwoonders deser stadt eene vrijwillige intekening zal gedaen worden waermede de commissarissen der wijken zullen belast worden rond te gaen om ider zijne jonste op te teekenen. Degone zouden weijgeren hieraen te contribuieren of naer intekening zouden refuseeren te betaelen, zullen gehouden zijn ider aen zijn huijs op te hangen een besonderen lantaern en die met behoerlijk licht te voorsien, zoo lang en zoo menigmael als de generaliteijt der lanteeren zal ontsteken worden, op pene dat degone die hieraen niet zouden voldoen, voor den correctioneelen regtsbank zullen gedaegt en volgens de wetten gestraft worden⁽¹¹⁾. Hieruijt ziet men klaer dat niettegenstaende alle de bijnae onbetaelbaere lasten die door ider moeten gedraegen worden, dit last nu ook op den hals van den burger geleijt wordt.

(8 junij 1800)

Op den 8 junij zijnde H. drijvuldigheiddag zaeg men het volk als herleven op het vernemen dat er in de parochiale kercke van St.-Gillis en in de geopende kerk van St.-Catharine misse en lof in 't musik, hoewel zonder priester, ging gesongen worden. Het gevolg hiervan was dat die bejide kercken geduerende dat de diensten afgesongen wierden zoo vol opgehoopt van menschen waeren dat men voor de dueren moest staen en van menigvuldige die diensten met godtvrugtigheid op de kerkhoven bijgewoont wierden. Wat zoude het dan zijn dat er toegelaeten wiert dat den goddelijcken dienst vrijlijk door de priesters mogte gedaen worden?

(9 junij 1800)

Op den 9 junij zijnde decadi den 20 prairial 8ste jaer is, niettegenstaende alle de maeren die er sedert eenige daegen verspreijt waeren, den tempel der wet, zijnde de schoone St.-Walburgekercke, nog voor dezelve gebruikt geworden. Dog nu segt men in 't algemeen dat het den laesten keer zijn zal en dat de capelle van 't seminarie hiertoe zal gebruikt worden. 650 gaset van decadi den 20 prairial 8ste jaer.

(10 junij 1800)

- fol. 198 - Op den 10 junij 's morgens tusschen thien en elf uren heeft men met het grootste hertszeer zien vertrekken langs de Smedepoorte en verders naer Dijon in Vrankrijk bij het leger van reserve een groot getal omschrijvingen van d'eerste classe van de militaire conscriptie, zijnde zoo van dese stadt als van de andere cantons van het departement der Leije, zijnde dese ten meerderendeele gekogte mannen voor andere jongelingen die dezelve hebben kunnen betaelen en hun eijgen afkopen, onder welcke men zoo groote droefheid niet bemerkte als onder die ongeluckige welke hunne middelen of degene hun'er ouders niet bestrekt hebben om hun van het soldaeteleven af te koopen en welke vervolgens zeer truerig onder het gesicht van hunne weenende ouders, vrienden en bekende vertrokken zijn. Voorop dese menigte speelde het militaire krijgsmusik tot aen de poorte en een geleijde militaire voet- en peerdevolk sloot de requisitionairen als in eenen rang die hun langs de wegen zullen vergeleijden, zoodat het ontsnappen moeilijk zijn zal en zij niet licht meer van den militairen dienst zullen kunnen ontslaegen worden.

(12 junij 1800)

Op den 12 junij zijnde den pligtigen feestdag van H. sacramentfeest, welke men laest sedert ses jaeren zoo pligtig wegens het omdraegen der processie, oprechten der autaeren en verrichtingen der goddelijcke diesten heeft zien vieren, is alles tot nog toe in de kercken onderbleven en alleen heeft men heden in de vier geopende kercken deser stadt het genoeg gehadt dat men met grooten toeloop en godtvrugtigheid, geduerende de tijden van het celebreren der pligtige hoogmissen en het lof, in schoon musik heeft hooren afsingen de misse en het lof gelijk op desen dag in gebruik was, niettegenstaende dat er geene priesters in 't openbaer tegenwoordig waeren.

Ontrent den 11 uren van desen morgen wiert het groot drijscaleurig vaendel op den hallentooren opgesteken en van 11 tot 12 uren op 't carilion gespeelt, welke des middags verscheijde mael herhaelt wiert. Van 1 tot 2 uren en van 3 tot 4 uren hoorde men het geluijt der klokken van de in wesen zijnde parochiale kercken, welke men op desen dag met meerder vruengt plagt te hooren en dit alles op d'onverwagte aengekomen tijding dat den opperburgmeester Bonaparte andermael zijn reserveleger in Milaenen en verder in Italien is voortgerukt geworden. 651 gaset van tridi den 23 prairial 8ste jaer.

(15 junij 1800)

- *fol. 199* - Op den 15 junij zijnde den sondag onder de H. sacramentfeest ofte van oudts genaemde cleene kerremis, op welke men in de geluckige tijden zooveele godtvrugtigheden die nu alle onderbleven zijn, binnen dese stadt heeft zien plegen door het omdraegen van de processien uijt alle de parochiale kercken deser stadt en het oprechten van eene groote menigte autaaeren langs alle de gewesten der stadt en de schoone vercieringen der huijsen en straeten waer de processien passeerden, welke desen dag voorheen den plaisierigsten dag van het jaer voor het volk uijtmakte. Nu siet men nogtans in de geopende kercken de H. religie allengskens meer te voorschijn komen, terwijl nu ter aanbiddinge van het volk het Alderheijligste sacrament des autaaers in 't openbaer geexponeert staet en hoewel nog geen publicke diensten plaetse hebben, weet nu sekens dat in de sacristien, terwijl de missen en loven afgesongen worden, dezelve door de heeren pastors, dog voor het volk onsigtbaer, gecelebreet worden.

Desen naermiddag zijn in 't tribunael crimineel door den militairen regtsbank, terwijl nu alle geattroppeerde benden die boven de vier persoonen zijn, door dezelve moeten gecondemneert worden, ter doot veroordeelt negen persoonen, te weten Pieter Hermans en zijne vrouwe, Augustijn Hermans, Henrij Gheers, Jan Mocke, Antoine Malon, Joseph Weijne, Joseph Azaert en Marij Deroo, zijnde die bende moorders, dieven met braeke en binders geweest van 14 persoonen van omstreeks Kortrijk, de vijf andere tot ander straffen verwesen en eenige der zelve vrijgesproken geweest. Men verwagt dat, mits het militaire executie is, dat de negen ter doot veroordeelde persoonen in korte daegen door het moordmes der guillottinne het hoofd zullen afgeslaegen worden.

(16 junij 1800)

Op den 16 junij zijnde de maendag, volgende naer den van oudts genaemden sondag van kleene kerremis en vervolgens kerremismaendag genaemt, saeg men heden meer als over de voorgaende jaeren desen dag door het volk vieren, geene ambagtslieden werkende en met hoopen op de Wandeling naer buijten gaende, zijnde een zeker bewijs dat de oude gebruijken noijt door de Fransche zijn konnen ten ondergebragt worden. 652 gaset van sextidi den 26 prairial 8ste jaer.

(18 junij 1800)

-fol. 200 - Op den 18 junij naerdats men 's morgens door de zekere berichten versekert geworden was dat de strekte van de stadt Genua bij capitulatie aen het Oostenrijkx leger was overgegeven naer eene insluiting en bombardatie, zoo ter zee als te lande, van meer dan vier maenden en naerdats binnen die ongeluckige plaets die de Fransche met hardnekkigheid hebben verdedigt reets als eene soorte van peste door den hongersnoodt ontstaen was en waeraf men reets berichten hoort vertellen die het alom lijdende menschdom doen sidderen en beven en die seker eene der schrikkelijkste is van alle de rampen die eenige belegerde plaetsen sedert de menschvernielende Fransche revolutie hebben uijtgestaen en van welke men zoo door de gasetten als andere tijdingen naeder onderricht zal worden, wiert men desen naermiddag dies niettegenstaende andermael om twee uren in twijffeling wegens die berichten gebragt, wanneer er om twee uren het groot drijcaleurig vaendel op den hallentooren opgesteken wiert en het carilion van twee tot drij uren speelde en seffens op de besonderste plaetsen deser stadt een bericht aengeplakt wiert, hooftsaekelijk van den volgenden inhoud: dat den eersten borgmeester Bonnaparte een overwinning in Italien den 20 prairial behaelt heeft waerdoor de Oostenrijkkers 1500 dooden, 3000 gekweste, 4000 gevangene en 5 stukken kanons verloren hebben. Aen welk bericht eenider grootelijks twijffelt, omdat de plaets waer het zoude gebuert zijn of tegen welken generael de actie voorgevallen is niet genaemt wordt.

(19 junij 1800)

Op den 19 junij zijnde decadi den 30 prairial 8ste jaer zijn niettegenstaende alle de verbreyde tijdingen van het verplaetsen van den tempel der wet uijt St.-Walburgekercke naer eene andere plaets of capelle, nog in 't minste niet verandert, maer alles is er voltrokken zooals op de decadidaegen in gewoonte is.

Heden zijnde den laesten dag van de H. sacramentfeest op welke men andermael gewoon was de autieren op te regten en de processien om te draegen, is alles tot nog toe zoodaenig onderbleven alsof zulks gepleegt geweest waere. 653 gaset van decadi den 30 prairial 8ste jaer.

(21 junij 1800)

-fol. 201 - Op den 21 junij tegens den avond zijn binnen Brugge met verscheijde postfouturen en verderen terreijn aengekomen eenen heer ambasaduer van den koning van Pruijssen en eenen anderen van den koning van Zweden, welke beijde heeren hunnen intrek hebben genomen in de hostelrijen De Coorenblomme en den anderen in Het Hof Van Commerce. Des anderdaegs den 22 junij ontrent den elf uren van desen morgen zijn beijde dese heeren met hunnen treijn vertrokken langs de Cruijspoorte naer Holand zonder dat d'oorzaak hun'er sending, die men zegt tot den generaelen vrede gesonden te zijn, van iemant regt kan geweten worden.

Ontrent den 12 uren van desen morgen verscheen op de Mart den etat-major, den heer prefect, het groot krijgsmusik en de militaire, zoo voet- als peerdevolk, onser besettinge in groote parade, wanneer seffens eene groote overwinning op de

Oostenrijksche legers, in Italiën behaelt, afgekondigt wiert, behelsende dat 6000 mannen gedoodt, 8000 krijgsgevangene en veele stukken kanon en bagie zijn veroverd geworden door de Fransche legers. Het groot vaendel wiert op den thoren opgesteken en op het carilion geduerende verscheijde uren in den naermiddag gespeelt, welke tot driemaal gevolgt wiert door het luijden van alle de klokken van de in wesen zijnde kercken deser stadt. Des anderdaegs 's morgens, den 23 junij, was het groot vaendel van den thoren weggenomen, dog het was nauwelijks elf uren van desen morgen als hetzelfde andermaal wiert opgesteken en het spelen van het carilion en het luijden van alle de klokken gelijk op gisteren hernomen wiert op d'aengekomen tijding dat bijnae geheel Lombardien en Italiën gekapituleert heeft en dat alle de fortressen, behalvens Mantua, in d'handen der Fransche overgegeven zijn met eenen waepensstilstand voor eenige daegen tot er tijdt dat er naedere maeren van Weenen zullen aengekomen zijn. 654 gaset van quartidi den 4 messidor 8ste jaer.

(26 junij 1800)

Op den 26 junij wiert het nauwelijks ingetrokken vaendel op den tooren andermaal opgesteken en geduerende verscheijde uren op 't carilion gespeelt op een aengekomen tijding die gelijk d'ander geaffixeert wiert dat de Fransche legers op den Rijn 4000 mannen keijserlijcke troupen, zoo in doode als gekwete, overwonnen hebben, zoodat men nu voorsiet dat wij anders niet meer als door een generaelen vrede kunnen gered worden. 655 gaset van septidi 7 messidor 8ste jaer.

(28 junij 1800)

- fol. 202 - Op den 28 junij zijnde nonidi den 9 messidor, saterdag en martdag, zaeg men 's morgens de guillotine in 't midden der Mart geplaest en in den morgen begon de ijzelijkste swaawtonneel dat mogelijks oijt binnen Brugge gebuert is, wegens de executie ter doot van de negen persoonen van welke hiervoor fol. verhandelt is. In den morgen vernam men dat het gehuij en gekerm tot buijten de vangenis gehoort wiert en dat het versteenste gemoed van die het misbaer in de vangenis gesien hebben tot traenen van medelijden beweegt wiert. De vrouw van Pieter Hermans was sedert twee maenden in de vangenis gelegen van een jong soontjen en naerdats de betraende moeder haer kint desen morgen den laesten kus voor eeuwig gegeven hadt, wiert het kint uijt haere geliefde armen ontrokken en voor eene somme gelt publickelijk voor de vangenisse aen het volk minst biedende de naeste voor zijn leven of tot zijn meerderjaerigheid aenbesteet, waeruijt men kan afmeten, gevoegt met de vrees des doodts, wat schrik en hertsseer zulks tusschen man en vrouw en tusschen de twee gebroeders Hermans moet veroorsakt hebben, dusdaenig hadde het mogelijk geweest dat zij alle negen voor de executie van schrik zouden gestorven hebben. Eijndelinge ten twalf uren wiert het schrikkelijk truertonneel geopent. De negen veroordeelde van schrik en hertsseer als half doot zijnde, wierden alle saement aen de vangenis geplaest op eenen waegen, bij zig hebben eenen beeedigden priester, genaemt Van Hese, nu capellaen van de parochie van Oostcamp, aen wie zij zig scheenen wel te resolveeren, vijf moorders waeren met een opperhemde aen en vier, waeronder de vrouwliden, in hun gewone kleederen. Dien schrikkelijcken

waegen aldus tusschen het geloop van eene bijnae ontelbaere menigte volks en tusschen het gehuijl en gekerm van de aenschouwers en van degone nog meer die hun op den waegen bevonden tot voor het ijzelijk moordtuyg op de Mart gekomen zijnde, begonde de alderschrikkelijkste executie met de ongehoorde omstandigheden die haer verselde. De vrouw van Hermans die gelijk haeren man en Marij Deroo verblint waeren, wiert d'eerste op het schavot gebragt en terwijl haeren hals door het moordmes doorsneden wiert, gaf Marij Deroo, die magetloos op den waegen scheen te liggen - *fol. 203* - een zoodaenigen overgrooten schreeuw uijt, dat dezelve meer als eene straete verre gehoord wiert en die eenider met schrik overlaede. Zoo haest dese gepasseert was, scheen Marij Deroo, die zeer pligtig in de moorden geweest heeft, den laesten schreeuw gegeven te hebben en zij laeg magteloos en als doodt op den waegen, dusdaenig dat de twee scherpregeters haer van dezelve moesten afhaelen en langs de trappen van 't schavot opbrengen en haer al slingerende als eenen dooden mensch van boven op het schavot leijden. Vervolgens haere rokken al liggende van onder toegebonden hebbende, wiert zij al sligerende op den doodtsbank gebonden en nedergeleijt, zoo men in 't algemeen dunkt reets de doodt gepasseert aeler dat haer hoofd door het moordmes afgeslaegen wiert. Dan volgden Hermans en zijnen broeder die malkaer voor altijd den laesten adieu gaeven en hunne hoofden wierden in drij minuten afgeslaegen. De bejide broeders Hermans en zijne vrouw worden van menige zeer beklagt omdat zij eigentlijk hunne handen met geen menschenbloet bevlekt hebben, maer alleen met voordagt hebben opgekogt en verborgen alle de goederen die door de vijf moorders en moorderes Marij gestolen wierden, welke zij zooveel te gemakkelijker konden doen omdat zij woonende binnen Kortrijk, kleerkopers van stijle waeren, zoodat ten hunnen opsicht het spreekwoord wel vervult is 'vond men geen afkopers, men vonde geen dieven'. Agter d'executie van dese vier volgde degone van Jan Mocke, zijnde eenen jongman van 19 jaeren die alhier in 't tribunael crimineel over twee jaeren tot twee jaeren opsluijting in een correctiehuijs verwesen was en die uijt hetzelfde uijtgebroken zijnde, sedert dief en moorder van prefectie geworden was, welkers hoofd ook zeer kortswillig afgeslaegen wiert. Dan verscheen op het schavot den sesden om zijn doodtvonnis te ondergaen aen wie eene daedt gebuerde die mogelijks nog niet voorgevallen is, sedert dat het moordtuyg der guillotine is opgeregt en onder welcke geduerende de revolutie zoo menigvuldige slagoffers ten onregt vermoord zijn. Het deksel van het gat op het schavot waerin de onthoofde lichaemen geworpen worden door de scherpregeters, die ook als met schrik bevangen waeren, niet wel toegeleijt zijnde, viel desen sesden, - *fol. 204* - gereet staende om op de planke gebonden te worden, door hetzelfde gat waerin de vijf doode lichaemen laegen, zoodat reets verschrikt van de doodt levende tusschen de dooden inviel en voorseker niet wist of hij levende was of reets het doodtslot ondergaen hadde en om zoo te zeggen twee doon voor eene gestorven heeft. Als men aenmerkt wat schrik en schroom hem moest ontstellen als hij levende zig tusschen de doode bevond en in dezelve put met vijf doode lichaemen viel waerin hij reets zonder dit geval ook al doodt zoude gelegen hebben en aen niemant ook noijt schrikkelijker vertooning in dusdaenig een geval kan overgekomen zijn. De scherpregeters waeren als ver stelt als sij hunnen slagoffer verdwenen saegen, gelijk ook de bijnae ontelbaere aenschouwers, zoo ras ook als den ongeluckigen verdwenen was, liepen zij bejide de trappen van het schavot af en openden de duere van den moordkuijl waerin den levenden dooden verdwenen was in de grootste vrees dat hij in den val zijne beenen, mits zijne handen op den rugge gebonden waeren, zoude kunnen gebroken zijn, maer hoe groot was hunne verwondering gelijk ook alle degone der aenschouwers als sij

hem bebloet, besonder in het aensicht, door eene kwetsuere die hij in den val bekomen hadde saegen te voorschijn komen en van zelfs van tusschen de doode lijken de deure uijtkomen. Hij wiert andermael op de trappen der guillottinne geleijt en sesses op den moordbank gebonden waer het mes van 't moordtuyg hem seffens het hoofd afsneed en doodt tot die plaets geleijde waer hij twee minuten tevooren nog levende in geweest hadde en hem dus van half gewond en bebloet tot die plaets deed overgaen waerin hij zoo kortswillig tevooren zijn wonden, die hem maer weijnig pijn hebben konnen veroorsaeken, ontfangen hadde. Nu stonden er nog drij moorders op den waegen die dit schroomelijk truertonneel oogblijkelijk hadden naergespuert en twee der zelve wierden zeer kortswillig door het moordmes het hoofd afgeslaegen en eenen alleen meer was meer overig, zijnde den meestermoorder, oudt ontrent 50 jaeren, desen doorstond ook als - *fol. 205* - tweemaal het doodvonnis. Naer eene korte aenspraek aen het volk gedaen te hebben en in welke hij eenider aensogt van zijne ziele gedagtig te zijn, wiert hij op de planke gebonden, maer weder tot schroomelijcke confusie van de scherpregters moest hij, reets liggende om het hoofd te worden afgeslaegen, opgeregt worden terwijl het doodtmes niet opgetrokken was en zijn hoofd vervolgens door het zoo bebloede moordgat niet konde gesteken worden. De plank op welke hij laeg wiert andermael regt gestelt, het mes wiert opgetrokken en hij seffens nog eenige woorden tot het volk sprekende wiert neergelaeten en zijn hoofd wiert afgeslaegen dat reets twee minuten tevooren den doodtsslag gemist hadde. Dese zijn de besonderste omstandigheden welke dese zoo schroomelijcke executie verselt hebben, en welke door de gemelde toevallen misschien tot meerder straffe der moorders, dezelve verlangt hebben tot op een kwartier eurs, welke gemakkelijk op 8 ... 9 minuten zoude konnen ter uijtvoer gebragt geweest hebben. 's Avons om thien uren zijn de negen lichaemen en hoofden vervoert naer het hospitaal van St.-Jan om eenige aldaer te worden begraven en andere meest de vrouwspersoonen te worden geopereert omdat de konst der chijrurgins daerdoor te meerder zoude konnen uijtgebreyt worden, gelijk reets met verscheijde andere, die het noodtloed des doods door de guillottinne onderstaen hebben, gedaen is, omdat die lichaemen frisch en gesont stervende, men daeruijt kan vinden alle de kueren die tot welstant van het lijdende menschdom noodig zijn en de kamer der ghijrurgie lang getragt heeft om een vrouwspersoon besonderlijk op die wijze te konnen opereeren om de menige toevallen die aen het vrouwelijk geslagt eijgen zijn te konnen ontdekken, besonder aen een vrouwspersoon welke maer sedert twee maenden van kinde verlost was. Zijnde aldus wederom de aerde van negen befaemde moorders en booswichten gesuijvert geworden.

(29 junij 1800)

- *fol. 206* - Op den 29 junij zijnde decadi den 10 messidor 8ste jaer ende sondag, saeg men heden als dooreenvermengelt drij feestdaegen op eenen dag vieren, te weten degone der decade die al naer gewoonte nog in de St.-Walburgekercke is geviert geworden, degone van den sondag die in de vier open zijnde kercken als sedert eenigen tijdt met musik en gesang sonder priesters geviert wordt en degone van den feestdag van den H. Petrus en Paulus die heden ook tesaemen was invallende ter welkers oorsaek men heden het oude gebruik meer als oijt heeft beginnen te zien herleven. Geduerende den dag saeg men langs de straeten verscheijde konstige

parteeren van bloemen opgemaakt welke in de geluckige in zoo groote menigte op de daegen dat de processie omgedraegen wierden langs de straeten geleijt waeren.

Des avons was er wegens den decadidag door den heer prefect toegelaeten van vruedgevieren te ontsteken, welke desen avond als het oude gebruik herlevende in zoo groote menigte plaetse hadden, dat er geene straeten der stadt zonder het oprechten van vruedge- of St.-Pietersvieren ontbloot waeren. Dat den dag van heden nog meer vermaekelijkheid toebragt was eene schietting in 't handbogenhof, welke zonder treijn geschiede en waer meer als, door verscheijde gildens, hondert prijsvogelen opgesteld waeren.

Op den 30 junij sesjaerigen verjaerdag dat de Fransche voor goed binnen Brugge en in onse landen gekomen zijn, wiert het groot vaendel op den tooren opgesteken om 10 uren 's morgens, wanneer tot elf uren op 't carilion gespeelt en 's middags van twee tot drij uren herhaelt wiert. Mogte nu eenen gewenschten vrede onse sesjaerige ellenden en miserien kroonen en een eijnde maeken van het verdriet dat wij nu ses jaeren geduerende uijtgestaen hebben. 656 gaset van primidi den 11 messidor 8ste jaer.

Eindnoten:

(11) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 25.

[Juli]

(3 julij 1800)

Op den 3 julij heeft men op twee waegens wederom van Kortrijk zien aenbrengen, gekoort en gebonden en verselt met gendarmen, negen persoonen, zijnde moorders en dieven die men zegt van dezelve bende te zijn van de negen persoonen die hier gepasseerden saterdag geexecuteert zijn. Men zegt ook dat er op eene hofstede ontrent St.-Jooris eene groote moord begaen is en eene groote diefte op Dudzeele waer de persoonen van den huijse zijn gebonden geworden totdat door een bende dieven alle de kostbaere effecten gestolen waeren. 657 gaset van quardi den 14 messidor 8ste jaer.

(4 julij 1800)

-fol. 207 - Op den 4 julij was door dese stadt Brugge gelijk door geheel het Nederland als een zeker gerugt verspreijt dat vanwegens Zijne Heijligheid den paus van de H. kercke Pius den VII alsnog te Venetien resideerende aen den ardsbisschop van Mechelen en aen den bisschop van Naemen de twee laeste die sedert de ongeluckige revolutie in het ongeluckig Nederland nog overig zijn eenen herderlijcken brief is toegekomen, waerin niet alleen aen alle de overige priesters van onse ongeluckige landen geordoneert, maer zelfs op 't spoedigste geboden wordt de getrouwigheid aen de constitutie van het jaer 8 van de Fransche republike te beloven, opdat seffens de H. religie zoude herleven, in de catholijcke kercken openbaere dienst gedaen en

de eenheid van het waere geloof zoude kunnen herstelt worden. Nauwelijks wordt zulks verspreijt of men hoort openbaere tegenkantingen vanwegens den kant der priesters, die nu gemakkelijk ten koste van den borger leven en die genoegsaem voorsien, in 't openbaer dienst doende zooveel niet te zullen trekken, die het reets zooverre durven uijtbreijden van te zeggen dat het eenen onwettigen paus is, door de partije der Fransche gekosen. Een gedicht voerende voor tijtel: 'roosch catholijcke grondregels en zedeleer' en een liedeken voerende voor tijtel: 'nieuw klagtliedeken tusschen de schaepen en de herders, stemme van den corporael', beide versaemeling sub N. te zien, bevestigen maer al teveel desen ongeluckigen tweedragt der eenheid van de H. religie die heel licht den heelen ondergang zal kunnen teweegbrengen, dog tijdingen.

(7 julij 1800)

Op den 7 julij als voorseker toegekomen, bevestigen dat den opperborgmeester Bounaparte in alle stilte van de triumpheerende Fransche legers uijt Italien binnen Parijs aengekomen is, met den sekeren stilstant van waepens en dat den gewenschten vrede, die zeer naebij schijnt te zijn een gelukkig eijnde zal teweegbrengen aen de nog oneijndige ongelucken waermede wij nog geduerig onderdrukt worden. 658 gaset van octidi 18 messidor 8ste jaer.

- *fol. 208* - Op den 7 julij is 's morgens om 11 uren het groot drijcaleurig vaendel op den thoren opgesteken geworden, op welke volgde het gespel van 't carilion tot 12 uren en 't welk in den naermiddag geduerende twee uren herhaelt wiert. Seffens wiert er geaffixeert eene victorie welke de Fransche legers in Beijeren hebben behaelt en de stadt Munchen, hoofstadt van hetzelfde landtschap, overwonnen hebben en binnengetrokken zijn. Dog niettegenstaende alle de victorien welke de Fransche behaelen, schijnt het hoe langer hoe meerder dat den vrede zeer naebij is en dat door den vrede, die mogelijk sedert lang gemakt is, het lot van veele landen zal beslist worden.

(10 julij 1800)

Op den 10 julij heeft men vernomen dat de hevige kanonade die men gisteren zeer vroeg in den morgen alom te lande in 't noorden en westen gehoord heeft en welke hier veel ongerustigheid veroorsakt heeft, wegens de vreese van eenen inval der Engelsche, niet anders geweest heeft als eenige Engelsche kotters en oorlogsschepen die de drij uijtliggers voor Dunkende, die veel kwaed aen d'Engelsche toebagten, naer een hevig gevegt hebben overmeestert en naer Engeland hebben overgevoert en waernaer d'Engelsche gepoogt hebben eenen brander gelaeden met poeder en brandstoffen in de haeven van Duijnckercke binnen te stueren om alzo dese heele rijcke haeve met de menige schepen die er binnen liggen op eenmael te doen in de logt sprengen en de heele haeve en mogelijks een groot gedeelte van de stadt te doen in de logt sprengen, maer den windt zig contrarie wendende, is hun voornemen niet kunnen ter uijtvoer gebragt worden. Wenschelijk waere het dat door een algemeenen vrede waervan hoe langer hoe meer gesproken wordt alle die rampen voor het

meschdom en koophandel mogten geeijndigt worden. 659 gaset van primidi 21 messidor 8ste jaer.

(12 julij 1800)

- *fol. 209* - Op den 12 julij zijn vanwegens de maire deser stadt bij hallegebode en trommelinge rond de stadt twee besluyten afgekondigt geworden behelsende hoofsaekelijk eene herhalinge der wet waerby degone van de requisitien hernieuwt wordt en den tijdt tot den 10 thermidor aenstaende wordt verlangd voor de omschrijvingen van de vijf classen die geen man in hunne plaets gestelt of geen drijhondert livres zullen betaelt hebben, waeruijt men siet dat den vrede die men in 't algemeen verwacht hadde, nog verre van ons verwijderd is en den ongeluckigen oorloog nog staet te zullen voordueren⁽¹²⁾. Een tweede besluit behelst eene ordonantie wegens het feest van den 14 julij 1789, welke met alle pragtigheijd zal geviert worden en waerby alle burgers worden geordoneert op dien dag van 's avons ten 9 uren tot in den middernagt hunne huijsen te verlichten op pene van volgens de wetten gestraft te worden.

(14 julij 1800)

Op den 14 julij zijnde den elfjaerigen verjaerdag dat de bastillie van Parijs overwonnen is en dat d'ongelucken voor Europa en besonder voor Vrankrijk begonnen zijn, saeg men dezelve heden door eene pligtige feest vieren, zijnde eene der twee feesten die alleen maer meer door de Fransche geviert worden. Om vijf uren 's morgens gelijk gister tegens den avond wiert de feest aengekondigt door het losbranden van de kanons op de stadswallen, welke verscheijde mael geduerende den dag herhaelt wierden, gelijk ook door het verscheijde mael spelen van 't carilion en het opsteken van de groote vlagge op den thoren en voor het stadthuijs. Om 10 uren vergaederden op den Burg den heer prefect, de onderbediende, alle de members der autoriteijten in groote uniforme met de vaendels, den etat-major en het militaire voet- en peerdevolk, de kinderen der arme- en andere scholen met hunne meesters en eenen triumphwaegen vol welopgeschikte maegdekens met kroonen en lauwerkransen in de handen en met een opschrift behelsende de woorden: '14 juliet concorde'. Aldus den treijn in order geschikt en den triumphwaegen volgende, is gegaen naer den tempel der wet waer de vruedgegesangen en de verrichtingen wegens het feest geeijndigt zijnde, is den treijn langs de Mart en Steenstraete gegaen naer den Vrijdagmart die schoon verciert was met eenen theater en boomen en waeronder de vruedgegesangen door den heer prefect den eersten steen geleijt wiert van eene kalonne die aldaer ter eeren van die wel voor het vaderland verdient hebben zal opgeregt worden, daernaer in het vuur geexcerceert - *fol. 210* - wordende door de militaire, is den treijn andermael in volle order langs de Geltmuntstraete gekomen tot op de Mart, alwaer naer de groote exercitie verrigt te zijn, den treijn uijteen is gescheijden geworden. In den naermiddag wiert in het handbogenhof een schietspel gehouden en om prijs geschermt op de Vrijdagmart, welke door de melitaire verrigt wiert. Des avons was de heele stadt verlicht en om 10 uren wiert een schoon vuurwerk op de Mart, voor het huijs van den heer prefect geplaest, afgeschoten, welke tot elf

uren geduerde en onder het afschieten van eene menigte logtfuseijen veele konstige werken in het vuur vertoonde, veel schoonder als men nog een vuurwerk geduerende al den Franschen tijdt gesien heeft. 660 gaset van quintidi 25 messidor 8ste jaer en in welke men ook zien kon hoe de gemelde feest binnen gend is ter uijtvoer gebragt geworden.

(17 julij 1800)

Op den 17 julij zijn binnen dese stadt gekoort en gebonden ingebragt en in egte van vangenis beweegt vier persoonen welke verdagt zijn van over eenige daegen eene groote moordaedigheid en diefte begaen te hebben in een huijs en herberge staende op den grooten weg boven Moorkercke leijdende naer Middelburg in Vlaenderen, waer dese persoonen verdagt worden van aldaer een vrouwspersoon, oudt meer dan 80 jaeren, die alleen in de herberg thuijs was, op eene schromelijcke wijze vermoort te hebben, want den man van den huijse aldaer thuijs komende, saeg zijne vrouw niet en meijnde dat zij ergens in het gebuerte was, eenen man om een kanne bier inkomende, ging, den man nergens van wetende, in den kelder om te tappen, maer vond aldaer met grooten schrik een schromelijk spektakel en zijne vrouw tusschen een afgeloopen tonne bier te midden in hetzelfde zeer jammerlijk in haer bloet versmagt liggen. Bij de schouwinge vond men haer met de kanne het hoofd ingeslaegen, den hals bijnaer geheel afgesneden, met meer dan thien dootsteken doorwond en met eenen streng manshair in de handen tusschen het bloet en bier liggen, zijnde een kenteeken hoe zij zig verweert hebben moet en wat schromelijcke pijnen dese ongeluckige oude vrouw moet geleden hebben voor aleer haer de dootsteek is toegebragt geworden. 661 gaset van octidi den 28 messidor 8ste jaer.

(20 julij 1800)

- fol. 211 - Op den 20 julij 's middags ten een uren wiert het groot vaendel op den hallentooren opgesteken, op het carilion wiert van twee tot drij uren gespeelt en hetzelfde 's avons van ses tot seven herhaelt ter oorsaeke van d'aengekomen tijdinge dat den stilstant van waepens tusschen de Fransche en keijserlijcke legers aen den Rijn voor eenigen tijdt gesloten is. Den zelven stilstant van waepens heeft ook sedert eenigen tijdt plaetse in Italien, zoodat men hieruijt voorsiet dan den vrede, die van geheel Europa gewenst wordt, in korten tijdt zal gesloten worden.

(21 julij 1800)

Op den 21 julij is bij orders van den maire deser stadt bij hallegebode en placate een streng besluit afgekondigt behelsende dat om te voorkomen de besmettelijcke onheijlen en onreijnigheid der huijsen en straeten die er veroorsakt worden door het slagten van beesten en om tmeer te voorsien in de besmettelijcke siekte van het hoornvee, voortaan twee plaetsen worden aangewesen om de beesten te slagten, te weten eene in het gewone schoehuijs, gelegegen t'eijnden de Beenhouwersstraete en nieuwe andere gelegegen beneden het Minnewaeter. Op pene dat degone voor d'eerste

mael zullen bevonden worden op andere plaetsen met het slagten van beesten, zullen in eene boete van drij dagheurlonen gestraft worden en degone die voor den tweeden mael daerin zullen hervallen, zullen volgens de correctioneele wetten gestraft worden⁽¹³⁾. 662 gaset van duodi den 2 thermidor 8ste jaer.

(24 julij 1800)

Op den 24 julij in den naermiddag wiert vanuijt het portael van de vervallen kercke van O.-L.-V. uijtgewonden de groote klokke van den thoren tot d'afflaetinge van welcke veerthien daegen gewerkt was. Dese klokke die eene der schoonste van Vlaenderen is en ontrent 25 duijtsent ponden wegende, is gegoten door Melchior De Haze in 't jaer 1680 en sedert alsdan in den hoogen thoren gehangen. Ses peerden tot het voortrekken der zelve daer aengespannen zijnde en gestelt op eenen daertoe bereijden waegen is voortgetrokken tot ontrent het groot vleeshuijs waer door het overgroot gewicht eenen asse der wielen doorgebroken is, zoodat de klokke daer den heelen nagt is blijven staen en het werk maer 's anderendaegs is konnen voortgeset worden. 663 gaset van quintidi den 5 thermidor 8ste jaer.

(25 julij 1800)

- fol. 212 - Op den 25 julij met het aenbreken van den dag is de klokke, hiervooren vermeldt, naerdatt alles verveerdigt was, vervoert geworden tot onder de poorte van de groote halle, 't welk zooveel te meer 's morgens heel vroeg gedaen wiert om te vermijden de groote troppeling van volk, welke gisteren in 't vervoeren der zelve daer ontrent geweest hadde. Dese klokke zal in den hallenthooren worden opgehangen en dienen voor eene triumphklokke en op de decadi en nationaele feestdaegen gebruikt worden.

Desen morgen zijn ook heel vroeg ontrent tweeduijsent mannen Fransche troupen voetvolk, welke hier gisteren en eergisteren waeren aengekomen en bij de burgers gelogeert hebben, langs de Smedepoorte naer de kanten van West-Vlaenderen vertrokken waer nog voor eenen inval der Engelsche gevreesd word.

Heden zijnde St.-Jacobsdag, heeft men in des zelfs parochiale kercke geene andere pligtigheden gesien dan alleen dat geduerende de hoogmisse en het lof gelijk dese plagten gedaen te worden, in groot musik op den doxal gespeelt wiert. De peerdemart die in de geluckige tijden op desen dag met zooveel lujster plagt gehouden te worden is nu ook tot overmorgen den 8 thermidor 8ste jaer verschoven en zal alsdan maer geviert worden.

(27 julij 1800)

Op den 27 julij saeg men met vruegt het oude gebruik herleven wegens een jubil, van een vijftigjaerig houwelijk van twee geringe persoonen, wonende in de Schrijversstraete en hoewel de jubelfeest niet openbaerlijk in de kercken geviert wiert, is zulks in stilte geschiet waermede men den ouden Brugschen iver van het

volk heeft zien herleven, zoo door het verciereu der straeten en huijsen als des avons het verlichten der zelve ontrent de woonste van de jubilanten gelegen, zoodat men nu openlijk dezelve ten schoonsten verciert zijnde, het oude gebruik siet herleven.

Heden gelijk op den 28 julij, zijnde den 8 en 9 thermidor 8ste jaer, heeft men de peerdemart die op den 24 en 25 julij plagt gehouden te worden, door het aenkomen van menigvuldige peerden, zien viereu, zoodat het volk reets de nieuwe gewoonten begint gewent te worden. 664 gaset van nonidi den 9 thermidor 8ste jaer.

(29 julij 1800)

- *fol. 213* - Op den 29 julij zijn in de tegenwoordigheijd van den heer prefect van dit departement en zijnen raed, den meijer en zijne adjointen, den generael en de opper-officieren onser besettinge en van menigvuldige konstminnende burgers, onder den toeloop van eene ontelbaere menigte volk onder het gespel van 't carilion en het geklank van musicaele instrumenten en toejeugingen der omstaenders door den president, assessuers en gedeputeerde van de konstschool der schilder-, beeldhouw-, bouw- en teekenkonsten binnen dese stadt met alle pligtigheijd de prijzen uijtgedeelt aen de jonge lieden, bestaende in goud en zilvere madalien, welke door hunne aengroeijende begaeftheden en onvermoeijlijcken iver de eerste eerplaetsen en prijzen in de gemelde konsten hebben weten te behaelen. De academie was op het konstigste verciert. Onder de stukken welke daer te pronken stonden, hebben besonderlijk uijtgemunt de stukken van de burgers Ducq, Vanderdonckt, Odevaere, Geessens, Imbert en meer ander liefhebbers. Men heeft er ook met vruegden en aendagt de oogen geslaegen op eenige ander kleijne stukskens, portraiten en andere, die voor de eerste mael in het publick gesien wierden. De jongelingen die de prijzen gewonnen hebben, zijn de volgende: klasse nae 't model: den eersten Albertus Gregorius van Brugge, den tweeden Rochus Serneels van Brugge; klasse nae 't plaester: den eersten Henricus Marlier van Brugge, den tweeden Joannes Castilie van Brugge; klasse der figure: Thomas Liebaert van Dixmude; klasse van de groote kop: Henricus Gaumont van Amsterdam; klasse van de kleijne kop: Louis De Potter van Brugge; architecture of bouwkunde: compositie: den eersten Franciscus Hachez van Brugge, den tweeden Charles Caron van Brugge; elivatie: - *fol. 214* - eerste classe: den eersten Joseph Custis van Brugge, den tweeden Charles Meester van Brugge; tweede classe: den eersten Joseph Calogne van Brugge, den tweeden Joannes Brock van 't Sas Slijckens; derde klasse: Remij Jacquemins van Oostende. Naer het uijtdeelen der gemelde prijzen, zijn de prijswinnaers door den heer prefect en president der academie, benevens de asseseurs en de voonaemste konstminnende burgers met een pragtigen treijn van rijtuijgen, voorgereden door een schoone kavelkade van de leersugtige jongelingen alle in uniforme te peert en gevolgt door eene lichte bende artelleristen, op het schoonste uijtgedost, onder het geschal van een alderschoonste musik en het geduerig speelen van 't carilion, naer hunne woonplaetsen vergeleijt geworden. Geduerende den dag en 's avons waeren langs alle kanten der stadt der gebuerten der prijswinnaers op 't schoonste verciert en des avons verlicht en de toejeugingen der burgers hebben zoowel hunne hoogachting voor de konsten als hunne vruegt en hunne liefde voor de konsten bewesen. Zoodaenig dat men nu met regt zeggen mag den voorigen iver der Bruggelingen in het verciereu en verlichten der huijsen en straeten te zien herleven in welke zij van over eeuwen de befaemste van 't heele land geagt worden.

(31 julij 1800)

Op den 31 julij saeg men als eene blijdschap op het aensicht van alle welpeijssende oprijzen op het vernemen dat door een decreet van de borgmeesters van Parijs gegeven, de decadidaegen door de burgers niet meer moeten geviert worden en dat de afgodissche trouwpligtigheden in geene tempels der wet, maer alleen in 't hujs der commune of stadthuijs meer moeten gepleegt worden. Dit geeft elk hope voor den aenstaenden vrede en dat met dese de catholijcke religie zal herstelt worden. 665 gaset van duodi den 12 thermidor 8ste jaer.

Eindnoten:

- (12) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 33.
- (13) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 34.

[Augustus]

(3 augusti 1800)

- fol. 215 - Op den 3 augusti zijnde den 15 thermidor 8ste jaer, zijn ingevolgen de besluyten van de regeerders van de departementen van de Schelde en van de Leije de generaale waters, tot zelfs degone der vesten, voor den tijdt van thien daegen afgetrokken geworden tot het herstellen en repareeren van elks eigendommen. Hierdoor is den watersnood, die binnen dese stadt en elders alom te lande overgroot is, algemeen geworden, dusdaenig dat nu alle de waterputten en pompen binnen de stadt gelegen geen het minste water meer gevende, men nergens meer weet waer loopen om eenig water te bekomen, want door een aenhoudende droogte van meer dan twee maenden zonder eenigen regen te bekomen nu ook alle regenbakken ledig geworden zijn, zoodat men hieruijt voorsiet dat, zoo de overwarme daegen en nachten die wij tegenwoordig ontmoeten niet haest veranderen en dat er geen en regen uijt den hemel valt, dat de aenhoudende siekten, die tegenwoordig zeer menigvuldig zijn, nog zullen verdobbelt worden.

(4 augusti 1800)

Op den 4 augusti heeft men tusschen alle de hope van vrede waerin wij on nu wegens den wapenstilstant met den keijser tusschen de Fransche bevinden eene zeer onaengenaeme tijdinge uijt Nieuport en Oostende ontfangen. Den paquetboot komende van Londen naer Oostende door de Fransche kapers met manschap en brieven van belang genomen en tot Duijnckercke opgebracht zijnde, hebben de Engelsche om hun van dat aengedaene ongelijk te vreden, alle de visscherschaloppen van Nieuport en Oostende, bestaende in 200 zejlen, weggenomen en naer Engelandt overgevoert,

waardoor niet alleen wij van den heelen vischvangst zullen worden ontrooft en den visch die nu extra dier is, nauwelijks meer voor gelt zullen kunnen bekomen. Van den anderen kant reket men dat er zoo binnen Oostende, Nieuport en omstreeks tweehondert menagien met vrouw en kinderen teenemael gerenueert zijn, want wat zoude het die huijsgesinnen baeten, al waer 't dat hunne mans wederkeeren, als hunne schuijten die de brootwinning alleen zijn, niet zouden wederom gegeven worden. 666 gaset van sextidi den 16 thermidor 8ste jaer.

(5 augusti 1800)

-*fol. 216* - Op den 5 augusti heeft men 's morgens vernomen dat het crimineel proces over ses persoonen dat gistermorgen begonst was maer ten drij uren van desen morgen geeijndigt is geworden en dat er van de ses persoonen oertuijgt van moort en diefte met braeke begaen te hebben, vier der zelve zijn ter dootd veroordeelt en de twee andere op vrije voeten zijn gestelt geworden. Dit proces heeft zooveel te langdueriger geweest, omdat er 32 getuijgen zijn moeten gehoord worden en dat de debatten der advocaeten over de onpligtigheid waermede zij verscheijde van de pligtige tragteden te ontschuldigen, zeer hevig geweest hebben, zoodat er seker van sententie zal geappelleert worden.

(8 augusti 1800)

Op den 8 augusti zijnde decadi den 20 thermidor 8ste jaer, heeft men ingevolgen de wet tot Parijs gegeven, den decadi door de generaliteijt van het volk niet meer zien eerbiedigen, men heeft als op andere daegen de publicke werken opentlijk langs de verscheijde wijken der stadt zien verrichten en veele winkels heeft men in 't openbaer zien toog doen, 't welk tevooren zoo streng verboden was, zonder dat aen iemant in 't minst zulks is verboden geworden. In den tempel der wet zijn als naer gewoonte de pligtigheden als op decadidaegen onderhouden, behalvens dat ook de afgodischsche trouwpligtigheden in den tempel teenemael onderbleven zijn, die nu alleen maer meer, volgens de nieuw gegeven wet, in 't stadthuijs meer zullen mogen geschieden.

Ten 12 uren van desen morgen zijn in de plaetsen der tribunaelen crimineel en civel des zelfs members vernieuwt door den heer prefect ten bijwesen van den etat-major en krijgsmusik, waerom op heden het beluijk van het Vrije schoon met wimpels en vlaggen behangen was.

Nu zijn de waters der stadt op versoeck van de doctours aen den heer prefect, die sedert sondag afgetrokken waeren, wederom toegekomen, welke hoogst noodig geworden was om d'aenhoudende droogte en algemeenen waternood, die zonder het aenkomen der waters licht een pest in de stadt zoude veroorsakt hebben. 667 gaset van nonidi den 19 thermidor 8ste jaer.

(9 augusti 1800)

-*fol. 217* - Op den 9 augusti heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende den nagt eenen grooten troubel door den volgenden toeval was veroorsakt geworden.

Eenen slagter deser stadt op eene hofstede buijten d'Ezelpoorte eene koeijbeeste gekogt hebbende, mejnde dezelve den gepasseerden avond naer dese stadt te vergeleijden, maer de beest langs den weg eene knuesing aen den poot bekomen hebbende, konde niets meer voortgaen en men was genootsakt dezelve op eenen waegen te vervoeren. Intusschen was den tijdt verlopen en het was reets middernagt aleer men met dezelve aen de poorte, die gesloten was, aenkwam. Men versogt vriendelijk om de poorte te openen, dog de wagt weijgerde zulks, niettegenstaende een halve croone belooft wiert en zij wilden een geheele croone hebben, waerom de geleijders van den waegen, ziende dat het op moeilijkheijd zoude uijtgekomen hebben, keerden den waegen en reeden weg om met den dag in te komen, waerom de soldaeten den waegen vervolgden en vuur gevende een der peerden doodtschooten en de geleijders groote kwetsueren toebagten, welkers geheelen handel maer des morgens tot elks verwonderinge met de omstandigheden konde ontdekt worden.

(11 augusti 1800)

Op den 11 augusti heeft men op het kerkhof van de vervallen kercke van O.-L.-V. tegens contant gelt zien verkoopen alle de afgebroken effecten welke nog in die overschoone kercke overgebleven waeren, zoodat die kercke nu ook als een ijdele schuere geworden is en er anders niet meer als het vervallen gebouw staet, waeruijt men met reden vreest dat die kercke ook zal andermael verkogt worden om te gronde te worden afgebroken, temeer omdat aen de betaeling van d'eerste kopers niet kan voldaan worden. 668 gaset van tridi 23 thermidor 8ste jaer.

(14 augusti 1800)

Op den 14 augusti heeft men met vruegt gesien dat bij consente van den heer prefect de venditie van het stedenhuijs op den gewonelijcken donderdag is mogen gehouden worden, die op morgen twee daegen voor den martdag, zijnde het feest van Maria Hemelvaert, als sedert de verandering der marten inviel. Zulks ziet men als een goed voortteeken aen dat de verwerring der marten ook haest op de gewone daegen zullen worden gestelt, temeer omdat diesaengaende eene requeste door de gesaementlijke burgers onderteekent aen den heer prefect is gepresenteert geworden. 669 gaset van sextidi den 26 thermidor 8ste jaer.

(15 augusti 1800)

- fol. 218 - Op den 15 augusti zijnde den feestdag van Maria Hemelvaert, welke men voorheen in onse Geheijligde kercken en besonderlijk in de capelle van Blindekensgasthuijs zoo pligtig heeft zien vieren, is tot heden in dezelve nog alles onderbleven, dusdaenig dat de capelle, die men naemde de capelle van O.-L.-V. van Blendekens, den heelen dag is gesloten gebleven en nu voor eene enkele wooning gebruikt wordt, opdat men die capelle volgens de wetten niet zoude kunnen afgebroken hebben. Aldus onderblijven tot nog toe de overschoone diensten en omdraegingen der pligtige processien, welke jaerlijks aldaer gepleegt wierden en

zulks is ook oorsaek dat de vercieringen der huijsen en straeten en het ontsteken der vruegdevieren 's avons langs dien kant der stadt, voorheen met zooveel vruegt gepleegt, nu ook als teenemaal vervallen zijn en maer zeer weijnig meer gepleegt worden.

(16 augusti 1800)

Op den 16 augusti saeg men 's morgens met den grootsten toestel en terreijn van menige carossen en cavelcade van peerden vieren twee jubileen tegelijk, te weten eene in de parochiale kercke van St.-Anne van eenen biervoerder, genaemt Pieter Verhaege, omdat hij geduerende tweenvijftig jaeren dit officie bekleet heeft, wonende t'eijnden de Swaerte-Leertouwersstraete en eene tweede van een man en vrouwe meer als vijftig jaeren in houwelijk saemen geweest hebbende, wonende op den Hoije beneden des zelfs brugge, die hunnen jubil, in de parochiale kercke van St.-Catharine vierden en hoewel dat er nog geen openbaere diensten in de kercken gedaen worden, is zulks niettegenstaende met den grootsten toestel in de kercken verrigt onder het spelen van overschoon musik, den te deum laudamus en menige ander schoone lofsangen afgesongen en verrigt wordende. In eene menigte straeten waer ontrent de jubilanten waeren wonende, saeg men des zelfs huijsen en straeten met alle hoegenaemde bedenkelijcke vercieringen meer als oijt opgeluijstert en des avons met alle soorten van illuminatien op het schoonste verlicht, de vruegden zooveel te grooter zijnde, omdat dit alles bij consent van den heer prefect publijkelijk toegelaeten wordt.

(17 augusti 1800)

- fol. 219 - Op den 17 augusti wiert het drijscaleurig vaendel op den hallentooren opgesteken en de groote vlagge voor het stadthuijs gehangen geduerende heel den naermiddag, tot 's avons op 't carilion gespeelt wordende. Wanneer om drij uren van desen naermiddag in het beluijk van den Duijne, nu de centraele school genaemt, de jaerelijcksche prijsen aen de konstminnende jongelingen uijtgedeelt wierden door den heer prefect, den meijer en den etat-major van onse besettinge, waernaer gemelde heeren en de primi, alle geseten in een grooten terreijn van carossen, voorop rijdende schoon gespel en het militaire peerdevolk en tusschen de carossen het peerdevolk met vliegende vaendels van de tribunaelen en andere, eenen grooten toer langs de besonderste straeten deser stadt gedaen hebbende en alle op den Burg gekomen zijnde, door den heer prefect nu in het voorheen bisschoppelijk paleijs wonende, zijn bedankt geworden en elken primus daernae afsonderlijk met de professors naer hunne huijsen gereden zijn. In het beluijk van den Duijnen waer 's avons eene veldtfeest of openen bal in den boomgaert gegeven wiert, is er zoo bij den dag als 's avons niemant ingelaeten dan degone die van ingankaerten voorsien waeren. Langs de verscheijde wijken der stadt waer de primi waeren wonende, saeg men geduerende den dag de huijsen en straeten met alle bedenkelijcke vercieringen op 't schoonste verciert gelijk ook dezelve des avons met alle bedenkelijcke illuminatien op het schoonste verlicht waeren, zoodat door de verscheijdentheid der woonsten van de primi dese

vruegdebedrijven langs alle de kanten der stadt als algemeen waeren. 670 gaset van decadi den 30 thermidor 8ste jaer.

(21 augusti 1800)

Op den 21 augusti is eijndelinge het droog en tusschen hetzelfde overgroot warm weder dat men nu sedert veerthien weken ontmoet heeft, naer eenige felle donderslaegen desen morgen ontmoet te hebben, verandert in eenen gewenschten regen die voor de landtsvrugten aen welke reets groote schaede is, hoogst noodig geworden was. Ook heeft eenider, op aenraedinge der doctors deser stadt op 't vallen van desen eersten regen, afgetrokken de buijsen der regenbakken om te voorkomen het menig fijnijn dat door de lange droogte op de daeken der huijsen gevallen was. 671 gaset van tridi den 3 fructidor 8ste jaer.

(24 augusti 1800)

- *fol. 220* - Op den 24 augusti zijn in 't licht verschenen en versaemeling sub N. te zien, twee merkweerdige stukken behelsende voor tijtel het eerste: 'onderrichtingen voor den gemeenen man, om zig in 't stuk van religie volgens de best overtuigende reden te gedraegen in de tijdsomstandigheden, etc.' en het tweede voor tijtel voerende: 'klugtige saemenspraeke tusschen twee persoonen Pieter en Jan, met een vervolg van eenen vremdeling die op eenen zondag in stadt komende, ontmoet eene vrouwe met wie hij in redenvoering komt', zeer vermaekelijk om lesen, gedrukt voor de blinde, om den regten weg te vinden, etc. In dezelve in 't openbaer veele waerheden opgehaelt wordende nopende de verdeeltheit der H. kercke, wegens het blijven weijgeren van meest alle de geestelijcke persoonen van het doen van de declaratie aen de wetten der Fransche republije en d'oorsaeke zijn, gelijk in dezelve klaer bewesen wordt dat er tot nog toe binnen dese stadt geen openbaere diensten in de kerken mogen gedaen worden en maer alleen voor eenige rijcke schaepen in huijsen gedaen worden.

(25 augusti 1800)

Op den 25 augusti heeft men 's morgens met de grootste verwonderinge vernomen dat er geduerende den gepasseerden nagt in een groot getal huijsen deser stadt zeer nauwkuerige opsoekingen zijn gedaen naer een groot getal jongelingen, welke zijn gedeserteert of hun van de requisitie hebben weten te verwijderen, zijnde ook, zoo men verneemt, verscheijde der zelve aengehouden en in 't prison van de gewesen Augustinen beweegt geworden, welke groote ontsteltenis veroorsakt heeft. 672 gaset van septidi 7 fructidor 8ste jaer.

(28 augusti 1800)

Op den 28 augusti heeft men 's morgens gelijk gisteren wederom vernomen dat er geduerende de gepasseerde nagten wederom zeer nauwkuerige huijssoekingen naer de verborgen of gedeserteerde jongelingen is gedaen geworden, 't welk hoe langer hoe meerder ongerustheijd veroorsakt, temeer omdat behalvens de menige Fransche troupen die men daegelijks binnen Brugge ziet aenkomen, heden te peert nog heeft zien aenkomen ontrent tweehondert mannen gendarmen, die gelijk de ander troupen twee en twee bij de burgers zijn gelogeert geworden. Dit alles en de vrees dat den oorlog staet voortgeset te worden, is oorsaake dat er nu onder veele burgers eene vrees van een nieuw onheijl te veroorsaeken, is ontstaen geworden. 673 gaset van decadi den 10 fructidor 8ste jaer.

(30 augusti 1800)

- fol. 221 - Op den 30 augusti zijn in den morgen alhier wederom aengekomen een merkelijk getal Fransche gendarmen te peerd en een batalion voetvolk, welke zoo d'een als d'andere, tot groot overlast, twee en twee bij de burgers beleijt worden. Onse stadt en omstreeks in het noorden begint hoe langer hoe meer vol troppen te komen en er in plaets van den vrede die men verwacht heeft, zeer oorloogsugtig uijt te zien, want men nu voorseker begint te zien dat Oostende en de zeekusten omstreeks die stadt door eenen inval der Engelsche bedreijgt worden en dat er groote toebereijtselen gemaakt worden om de provencie van Zeeland te verdedigen. Alle dit ziet men als voorboden aen, waerdoor naer zooveele ongelucken onse landstreeken nog ongeluckiger zouden kunnen worden en dat van dezelve ten eijnde nog den theater van oorlog zou kunnen gemaakt worden.

[September]

(1 september 1800)

Op den 1 september heeft men 's morgens vernomen d'ongelukkigste gevolgen van eene zelfsmoord, ook genoegsaem door d'ongeluckige tijdsomstandigheden veroorsakt. De vrouwe van eenen hovenhier, wonende op de Ganseplaetse en hebbende agt levende kinderen, desen morgen reets haer groensel gereet gedaen hebbende om naer de mart te gaen, heeft haer zelve op 't onvoorsiens met eene coorde in eenen kleijnen stal verhangen, reets ongeluckig overleden zijnde wanneer een hae'er kinderen in den stal kwam. Men vermoed dat de cortresse die genoegsaem door den tijdt veroorsakt word, haer tot die ongeluckige zelfsmoord beweegt heeft. 674 gaset van quartidi 14 fructidor 8ste jaer.

(4 september 1800)

Op den 4 september is in den morgen bij orders van den maire deser stadt bij trommelinge rond de stadt en affixie bekent gemaakt geworden dat alle de jongelieden deser stadt die sedert den 1 vendemiare 8ste hun twintigste jaer bereijkt hebben, hun voor den laesten van dese maendt fructidor hun in het secretariat van den maire moeten laeten aenteekenen, op pene van in gebreke blijvende de eerste van die klasse

tot den militairen dienst te zullen moeten optrekken⁽¹⁴⁾. Hieruijt voorsiet men genoegsaem dat den oorloogongeluk voor ons zal voortgeset worden. 675 gaset van septidi den 17 fructidor 8ste jaer.

(7 september 1800)

- fol. 222 - Op den 7 september zijnde zondag heeft men met den grootsten toestel eenen man en vrouw wonende in de Meersch hunnen vollen jubil, zien viere van hun vijftigjaerig houwelijk. Om thien uren 's morgens reed eenen terreijn in 't volgende order naer de parochiale kercke van St.-Anne alwaer de jubilanten onder het afsingen van schoon musik en den te deum laudamus zeer pligtiglijk hunnen jubil, vierden. Voorop reed eenen trompetter met een drijcaluerig vaendel, dan volgden te peert eenen heelen treijn jongelingen alle gekleet in 't wit en gelijckelijc verciert, zijnde de compagnie van de zoogenaemde palingtrekkers. Naer dese volgden twintig carossen, in 't laeste in een open rijtuijg met het drijcaleurig en de jubelkruk verciert zig de jubilanten bevindende. 't Is bijnaer ongeloovelijk wat vruegdeteekens men heden ter deser oorsaek in de drij Meersschen heeft zien plegen, alle de huijsen en straeten der zelve waeren geduerende den dag op 't schoonste verciert en geen eens huijs was er dat 's avons niet verligt was.

(8 september 1800)

Op den 8 september zijnde den pligtigen feestdag van Maria geboorte, heeft men terwijl ongelukkig nog de goddelijcke diensten in de kercken onderblijven en maer alleen in d'hujsen gedaen worden, andermael gelijk gisteren bijnae den zelve treijn, behalvens dat de cavelcade van peerden wat vermindert was, gesien en vanuijt de kercke van St.-Anne een grooten toer langs de besonderste straeten der stadt heeft zien doen, gelijk gisteren ook gedaen was wegens de jubelfeest van een gemeenen man, genaemt Valcke, wonende in de Carmesstraete, die ook met zijne vrouw de jubelfeest van hun vijftigjaerig houwelijk vierden, waerom ook de Carmesstraete en de verscheijde andere omliggende straeten geduerende den dag met alle bedenkelijcke vercieringen verciert en des avons op 't alderschoonste verlicht waeren. 676 gaset van primidi 21 fructidor 8ste jaer.

(11 september 1800)

Op den 11 september 677 volgende gaset van quartidi 24 fructidor 8ste jaer.

(14 september 1800)

- fol. 223 - Op den 14 september heeft men wederom verscheijde wijken der stadt in volle vruegt gesien. Vierende zekeren Willems, vetspinder, wonende op de Ganseplaetse met zijne vrouw hunnen vollen jubil, van hun vijftigjaerig houwelijk.

In den morgen met eenen grooten treijn van carossen en meer als dertig peerden waerop saeten meest alle hoveniers met leersen en alle gelijcke Fransche mutsen op het hoofd, rond de besonderste straeten der stadt rijdende naer de parochiale kercke van St.-Anne, alwaer onder het gespel van musicaele instrumenten den te deum laudamus en vruegdliederen afgesongen wiert en zij hunnen vollen jubile vierden. 't Is bijnae ongelovelijk wat al vruegdeteekens men hierover heeft zien plegen. Van aen de Gaeremart tot aen de Cruijspoorte en alle andere omliggende straeten waeren geduerende den dag de huijsen en straeten met alle bedenkelijcke vercieringen verciert, welke ook des avons onder den toeloop van een ontelbaere menigte volks ook op het schoonste geillumineert waeren. Tusschen het bedrijven van alle die vruegdeteekens, welke wegens d'ongeluckige tijdsomstandigheden beter zouden gelaeten worden, is desen avond tusschen 9 en 10 uren eenen man in het tribunael crimineel ter dootd veroordeelt, overtuijgt van dieften met braeke en eenen man over circa een jaer het hoofd te hebben afgesneden, het afgesneden hoofd tot meerder prueve dat nu een jaer hadde gedolven geweest in 't tribunael aen het menig vergaederd volk vertoont wordende. Onder de verscheijde dieften en moorden die men hoort nu en dan te lande begaen te worden, is de gepasseerde weeke een grouwsaeme moordt ontrent Winnendaelen busch begaen. Twee persoonen in een herberg aldaer getwist hebbende, heeft een deser twee den anderen afgewagt, van wien hij alleen zijnde, jammerlijk met een mes door den buijk is dootgesteken geworden.

(15 september 1800)

- fol. 224 - Op den 15 september was eenider des morgens als door eenen blixemslag getroffen op het zeker vernemen van eene tijdinge die het heele menschedom doet sidderen en beven. Gisteren de kermis van de parochie van Breeninge zijnde en vervolgens degone van het Sas van Slijckens, hadde eene overgrote menigte volks zig van Oostende naer de laeste plaets, te weten het Sas Slijckens, begeven. Reets tegens den avond geworden zijnde, haeste zig het menigte volk om met d'oversetschuijten naer Oostende in hunne woonsten te begeven. De oversetschuijten de menigte niet konnende bergen en oversetten, vond men geraedig tusschen 7 en 8 uren 's avons de pompe of drijvende brug te gebruiken. Men was de menigte volks van alle geslagten verselt met veele kinderen die hun op dezelve begaeven nauwelijks meester en meer als tweehondertentig ongeluckige slagoffers op dezelve gelaeden zijnde, was men genootsakt in zee te steken. Nauwelijks was de pompe in 't midden van de alverwoestende zee afgesteken met nog eene schuijte, die ook vol menschen was, daeraen vastgemakt of men begont onder een gejammer zonder voorbeelt te onderwaden, dat de pompe vol water kwam, de menigte volk troppelden op 't eijnde der pompe bijeen en braeken eene der vlerken van de pompe die het water moeste tegenhouden af, waardoor in den tijdt van minder dan vijf minuten een alderijslijkste schouwspel zig vertoonde. De pompe met alle de ongeluckige en de aen vastgemakte schuijte gingen seffens te gronde onder dusdaenig een gejammer en gehuijl als danof den laesten dag des weijrelts op handen hadde geweest, dusdaenig dat tot meerder schrik en verbaestheijd zulks door de geheele stadt Oostende gehoord wiert. Eenige van dese ongeluckige die in de jaerboeken der historie van dese eeuw tot schrik en verwonderinge zullen strekken, hebben zig al swemmende gered en meer zouden mogelijks nog gered geweest hebben, hadden zij in het zinken door andere niet vastgehouden - fol. 225 - geweest. Dus dat door het gedagt alleen, maer door geene

pennen kan beschreven worden, wat eenen schrikkelijcken oogeblik zulks voor misschien meer als 150 slagoffers zulks moet geweest hebben. Geduerende den dag van heden hoorde men met schrik en verbaestheid verscheijde tegenstrijdige tijdingen van het getal der verdronken persoonen, totdat men tegens den avond door eenen egten brief uijt Oostende van eenige zekere maeren onderricht wiert, behelsende: Oostende, den 28 fructidor 8ste jaer. Gisteren den 27 deser is bij Oostende een ijslijk ongeluk voorgevallen. Eene groote menigte volks kwaem tusschen 7 en 8 uren 's avons van het Sas Slijckens naer Oostende en waeren op de pompe of drijvende brug om het water over te gaen. De pompe te zeer gelaeden zijnde, is gesonken en de daerop wesende persoonen hebben ellendig het leven verlooren. In den nagt tusschen den 27 en 28 deser zijn er 8 lijken uijtgehaelt en geduerende den dag van den 28 deser tot het sluijsen deser nog 64, tesaement 72 uijtgevichte lijken, waeronder vijf militairen en de overige burgers. Het getal der verdronken is nog onbekent, want nog geduerig haelt men er uijt het water. Aldus zal men haest van dit zoo droevig als ongelukkig voorval haest door naeder tijdingen ten vollen onderricht worden. 678 gaset van octidi den 28 fructidor 8ste jaer.

(16 september 1800)

Op den 16 september tusschen het geduerig hooren vertellen van de schrikkelijcke omstandigheden die het gemelde ongeluk in Oostende voorgevallen verselt hebben en hoe Oostende als eene stadt der doode geworden is, terwijl men meest in alle de huijsen der zelve stadt niet als lijken en doodtkisten meer siet, heeft men in afwagtinge van de zekere maeren hoeveel persoonen dat er den roof der woeste baeren geworden zijn, heden binnen dese stadt bij affixie en trommelinge rond de stadt bij orders van den maire bekend gemakt dat het masqueren geduerende de vijf complementaire of vervoldaegen is toegelaeten, zoo nogtans dat er de strikste maetregelen zullen onderhouden om alle onheijlen te voorkomen. Ook dat er tot meerder vercieringe van de aenstaende feest van den 1 vendemiaire 9ste jaer aen alle burgers versogt wordt, besonder in de straeten waer den treijn zal passeeren, van op den zelven dag - fol. 226 - van in den morgenstond de voorgevels van hunne huijsen te verciereren en dat alle de huijsen der stadt des avons van 9 tot 11 uren zullen moeten verlicht⁽¹⁵⁾. Dus ziet men dat tusschen het voorvallen van bijnaer ongehoorde ongelucken de Fransche baldaedigheden daerom niet zullen vermindert worden, want heden tegens den avond, wanneer alle monden vol waeren van ongeluckige omstandigheden wegens hetzelfde ongeluk te vertellen, vernam men seffens een ander ongeluk dat binnen Brugge ontrent den Duijnebrugge voorviel. Den knegt van den colonel onser besettinge, aldaer in het water met drij zijner peerden te wateren gegaen zijnde en die niet wel konnende bestieren, is hij met dezelve naer den grond gesonken. Een der drij peerden den strink, met hetwelke het gebonden was aen d'andere, losgetrokken hebbende, is uijt het water recht naer den stal gelopen, terwijl den coetsier, die eenen Franschman was, met de twee andere peerden verdronk zonder van iemand te kunnen geholpen worden en aldus nog desen avond met de twee peerden alle drij met groote moeijte uijt het water getrokken wierden.

(18 september 1800)

Op den 18 september, terwijl men van goederhand de zekere maeren uijt Oostende ontvingt dat er reets 107 persoonen onder groote en kinderen begraeven zijn, die uijt de woeste zee stroomen, zijn uijtgevischt en dat er nog verscheijde persoonen in Oostende en elders vermist worden, die dat nog ongeluckiger is, mogelijks met den stroom konnen weggevlot zijn, heeft men, zijnde den 1 complementaire of vervoldag van het 8ste jaer, het heijdensch gebruik van het masqueren den heelen dag zien zijnen aenvang nemen, zoodat het schijnt dat Godt niet meer gevreest wordt, niettegenstaende alle de rampen en ongelucken en den geessel des oorloogs die ten alle kanten geduerig overgesonden worden. 679 gaset van den 1 complementaire 8ste jaer.

(19 en 20 september 1800)

Op den 19 en 20 september heeft men gelijk gisteren, zijnde den tweeden en derden complementaire of vervoldag, het masqueren met eene nog meerder hevigheid zien hernemen, dog alzo het saterdag en vrijdag was, heeft men den overvloed van gemeen volk niet zien langs de straeten, - *fol. 227* - maer wel de besonderste persoonen van d'administratien, van de militaire overheden en gewesen edele deser stadt, zoodat het masqueren niet alleen schoon om zien was, maer er ook veele schoone verbeeldingen uijt de redouten vertoont wierden.

Op den 20 deser tegens den avond gebuerde eenen voorval welke de grootste ongelucken zoude konnen teweeg gebragt hebben. Een groot gedeelte van den overdikken muer, welke men besig is met af te breken van de ruine van de kercke van St.-Donaes, reets onderkapt zijnde, om bij middel van brandstoffen te laeten nedervallen, is op 't onvoorsiens langs den kant van het Vrije van zelfs nedergefallen, dusdaenig dat, hadde den muer niet reets leeg afgekapt geweest, een groot gedeelte van het gebouw van 't Vrije zoude ingestort hebben, want den val was zoodaenig dat twee huijsekens, staende tegens den zelven muer, teenemael in spaenders in stukken zijn geslaegen, dusdaenig dat men daervan nauwelijks meer de gedaente ziet en om zoo te zeggen den eenen steen niet meer op den anderen is staende. Gelukkig zijn bij desen voorval, welke eenen slag als aerdbevinge veroorsakte, geen menschen verongelukt, alleen een vrouwe passeerende met een kint op den arm, was geen drij stappen voorbijgepasseert wanneer den muer instorte, zoodat dese gelukkig niet zonder met den grootsten schrik bevangen te zijn, als van onder de puinhopen is gered geworden.

(21 en 22 september 1800)

Op den 21 en 22 september zijnde zondag en maendag, vierden en vijfden complementaire of vervoldag van het 8ste jaer der Fransche republije, heeft men het masqueren zooveel als tevooren in de vastenavonddaegen den vollen toom zien hebben. Groot en kleijn van alle geslagten aen die heijdensche baldaedigheid den vollen toom gevende, welke eventwel den maendag 's middags door het vallen van hevige stortvlaegen merkelijk is verhindert geworden. 680 gaset van quintidi den 5 complementaire 8ste jaer. Eijnde van 't 8ste jaer der Fransche republije.

(23 september 1800)

- fol. 228 - Begin van het 9ste jaer der Fransche republije beginnende met den 23 september 1800.

Op den 23 september zijnde den eersten vendemiaire 9ste jaer, verjaerdag van de stigtinge der Fransche republije, volgens dezelve tijdtrekening, hoorde men 's morgens ten ses uren, gelijk ook gisteren tegens den avond gedaen was, de kanons op onse stadswallen losbranden, hetwelk geduerende den dag verscheijde mael herhaelt wiert tot aenkondinge van 't feest dat heden moet geviert worden. Nauwelijks was den dagraed ontstaen of men saeg eenider in de besonderste straeten der stadt, ingevolgen de aensoeking van de maire, de voorgevels van hunne huijsen met groen en ander vercieringen pareeren. Ten 8 uren en bijnae den heelen dag door wiert door het gespel van 't carilion de feest aen het volk aengekondigt. Ten 10 uren vergaederden op den Burg alle de members der geconstitueerde magten met den heer prefect, alle in groot gewaed en uniforme met de vliegende vaendels, het militaire voet- en peerdevolk met den etat-major en krijgsmusik, de leerlingen der arme en andere publicke scholen met hunne professors, gelijk eene reeks maegdekens schoon verciert, volgens het order der feest treckende vandaer langs de besonderste straeten der stadt naer den tempel der wet, waer aenspraeken en gesangen wegens het order den feest afgesproken en gesongen wierden. Terwijl men hiermede in den tempel der wet besig was, verscheen in dezelve eenen anderen trijn, meest alle te peerde, op het kostelijkste uijtgedost en verciert, tusschen hun gedraegen wordende eenen grooten paling en menige andere vercieringen, welken paling op versoek aen hun gedaen, door den prefect in den naermiddag op het water zal getrokken worden. De verrigtingen - fol. 229 - in den tempel geeijndigt zijnde, is den heelen treijn en tusschen dezelve de palingtrekkers naer de Mart wedergekeert, alwaer naer het verrichten van de groote krijgsexercitien den treijn uijteen is gescheijden geworden. Ten drij uren naermiddag zijn de palingtrekkers met den zelven treijn van 's morgens met den paling en schoon musik langs de besonderste straeten der stadt gereden naer het water tusschen de Carnes- en Stroobrugge, waeronder eenen grooten treijn ten bijwesen van bijnae ontelbaere menschen zoo langs de kaeijen, bruggen, in huijsen als op schepen en schuijten den paling getrokken wiert ter presentie van den heer prefect, die boven het betaelen der kosten op den af te trekken paling eene goude horlogie voor prijs gestelt hadde, zig ten dien eijnde begeven hebbende in het huijs van d'heer Verplanke aen de Stroobrugge. Seffens begonst d'exercitie van de swemmende jongelingen en door den sesden der zelve wiert den paling van den kop afgetrokken, dog alzoo er besproken dat niemant den prijs konde winnen voordat de 24 mededingers voor den prijs d'eerste ronde gedaen hadden, wiert den paling zonder kop andermael aen de bellijnnen vastgemakt, waerdoor het aftrekken moeilijker was geworden en het vel nootsaekelijk moest afgebeten worden. Naerdats hiertoe ontrent een uren door de mededingers tot vermaak van den heer prefect en van alle de aenschouwers alle mogelijcke devoiren gedaen waeren, gelukte het eijndelinge dat dien overgrooten paling door den soon van de weduwe Ruddere, wonende in eene bleekerije in den Meirsch, afgebeten en met gewelt afgetrokken wiert. Alle de andere swemmers begaeven hun naer den prijswinnaer tusschen een uijtnemende gekletter en vruegdegeroep van de menigte volks en het gespel op 't water van musicaele instrumenten, waernaer den heelen treijn, naerdats de swemmers hun in een ledig huijs daer ontrent wel hadden gewarmt en warme dranken gedronken hadden, ook ten koste van den heer prefect, langs de besonderste straeten der stadt

in triumphe naer hunne vergaederplaets d'herberge St.-Obertus in de Meersch zijn wedergekeert. - *fol. 230* - 's Avons van 9 tot 11 uren is onder het spelen van 't carilion de illuminatie begonst, alle de publijke gebouwen en alle de gevels der stadt geillumineert wordende. Tusschen dese illuminatie is er op de Mart nevens den vrijheidsboom afgeschoten een konstgewerkt vuurwerk, welkers werkinge een groot getal konststukken in het vuur vertoonde en tot genoeg van de menigte aenschouwers ontrent geduerende een ure lang geduert heeft. Aldus door eenen bal gratis in 't commediehuijs, ook ten koste van den heer prefect gegeven, den eersten dag van het Fransche jaer negen geeijndigt wordende. De feest tot Parijs, welke desen dag aldaer plaetse gehadt heeft, zal zeer lujsterlijk geweest zijn, terwijl naer die stadt drij gedeputeerde uijt ider departement zijn moeten vertrekken om de feeste aldaer bij te wonen en meerderen lujster te geven, zijnde de drij gedeputeerde van het departement der Leije, die naer die stadt vertrokken zijn, de burgers J.F. De Meijere, gewesen president van het departement, A. De Peellaert-Ghistelles en C.J.A. d'Ougnij, gewesen administrateur van Sonnebeke.

(25 september 1800)

Op den 25 september is in 't licht gegeven eene lijste, versaemeling sub N. te zien, van het ijslijk ongeluk voor Oostende voorgevallen, hebbende voor tijtel: 'naemen van de persoonen die opgevischt zijn het ongelukkig geval, plaets gehadt hebbende in Oostende in de overvaart der haeve met de pompeschuijte die gesonken is den 27 fructidor jaer 8 's avons ten 7 uren, te weten', hieruijt siet men klaer met naemen, toenaemen, woonsten en ouderdom dat reets 82 persoonen onder groote en kleene zijn uijtgevischt en dat er nog drij persoonen van Oostende vermist worden, zonder dat men nog van de andere vermiste kan weten. Ook onder de lijste vijf persoonen geboortig van Brugge gevonden wordende. 681 gaset van tridi den 3 vendemiare 9ste jaer der republijke.

(27 september 1800)

- *fol. 231* - Op den 27 september 's morgens ten thien uren wiert het groot drijscaleurig vaendel op den thoren opgesteken en boven hetzelve eenen grooten groenen meijtak, seffens wiert op het carilion van 10 tot 12 gespeelt en 1 tot 2 uren 's middags zijn alle de klokken van de nog in wesen zijnde kercken der stadt geluijt geworden tot bekenntmaekinge van de zekere aengekomen tijtinge dat de vijantlijkheden die tusschen de legers reets hadden moeten hernomen zijn, andermael door een nieuw gesloten waepenstilstant zijn afgebroken en dat er tot het eijndigen van de rampen des oorloogs, die maer te ongelukkig heel Europa verschueren een nieuw vredecongres tot Luneville in Lorajnen, van alle de belanghebbende mogentheden van Europa, staet opgeregt te worden om aldaer, dat den hemel zegenen mag, een eijnde van de oorloogsrampen gemakt te worden.

(28 september 1800)

Op den 28 september heeft eenen man en vrouwe wonende op het Boogsken des morgens in de parochiale kercke van St.-Catharine den jubile geviert van hun vijftigjaerig houwelijk tusschen schoon musik en het afsingen van den te deum laudamus. De jubilanen met degene hunner familie waeren geseten in eene menigte carossen en opgeleijt door schoone musik en eenen grooten treijn te peerde van jongelingen, alle in uniforme gekleet in 't wit en gelijcke mutsen aen, terwijl eenige ander jongelingen gekleet op de Turkse wijde de rutuijten der jubilanen verselden, aldus in den morgen alle de besonderste straeten der stadt doorrijdende, gelijk in den naermiddag ook te voet deden de palingtreckers, naerdan zij in hunne vergaederplaets om den eerevogel gebalt hadden. De straete en omliggende waer de jubilanen waeren wonende zijn in den dag schoon verciert en des avons geillimineert geworden.

(29 september 1800)

Op den 29 september gelijk op gisteren, was de zekere maere verbrijt dat den heer prefect het masqueren nog geduerende dees twee daegen hadde toegelaeten, maer alles onderblijvende en verboden zijnde, zijn de baldaedige teenemael van hun hope van te masqueren verijdelde geworden. 682 gaset van septidi 7 vendemiaire 9ste jaer.

Eindnoten:

- (14) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 42.
- (15) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 47.

[Oktober]

(1 oktober 1800)

- *fol. 232* - Op den 1 oktober is van 's morgens ten 10 tot 11 uren en 's middags van 2 tot 3 uren op 't carilion gespeelt geworden ter gedagtenis van den 9 vendemiaire 4de jaer, dag op welken de negen departementen van het Nederland met de Fransche republike zijn vereenigt geworden en sedert welk tijdstip, die voorheen zoo bloeiende landen zoo wegens de kerk als staet, gelijk aen eene woeste schuere geworden zijn, want tusschen de menige kercken die men nog geduerig ziet afbreken en tusschen den openbaeren ondergang van onse geheele Heijlige religie blijven de belastingen en logementen der militaire voor het publick nog geduerig even groot en zoo eene spoedige vrede onse ellenden geduerende den winter niet en eijndigt, zal zulks onmogelijk door het meeste deel van 't volk, die door de Franschen ook van niets voldaan worden, niet meer kunnen opgebracht worden.

(2 oktober 1800)

Op den 2 oktober zijnde den 10 vendemiare 9ste jaer en vervolgens d'eerste decadi van het jaer 9 heeft men die pligtigheden, die men gewoon was te doen, meer als oijt beginnen zien agter te blijven, dusdaenig zelfs dat heden den tempel der wet niet is geopent geworden en wegens het regenachtig weder geene parade op de Mart is gehouden geworden. Nu elk werkende en publick verkoopende, als men op d'andere daegen is doende, zoodat nu allengskens de pligtigheden der decadidaegen beginnen vergeten te worden en men in hope is dat met het sluijten van den generaelen vrede, die generaele sottigheden ook zullen vergeten worden.

Heden in den naermiddag zijn in het beluijk van de knegtstedeschole in de St.-Catharinastraete de jaerelijksche prijzen door de heeren van d'hospice dese schole derigereerende pligtiglijk aen de prijswinnende van het schoon geschrift, lesen, spellen, dicteeren, cifferen en anders dat er geleert wordt, uijtgegeven geworden. Ook zijn in den naermiddag door de arme kinderen om prijs op de plaetse verscheijde prijsvogels afgeschoten en de voormelde straete is in den dag met vlaggen en groen verciert en des avons geillumineert geworden. 683 gaset van decadi den 10 vendemiare 9ste jaer.

(6 oktober 1800)

- fol. 233 - Op den 6 oktober is van 's morgens ten 10 uren tot 11 uren en 's middags van 2 tot 3 uren op 't carilion gespeelt geworden op d'aengekomen tijdinge dat d'eerste operatien van het vredecongres tot Luneville zijn geopent geworden, welke aldaer door d'ambassadeurs van verscheijde hoven van Europa zal gehouden worden. Dit vredecongres dat in die stadt zal gehouden worden op het casteel, zal waerschijnlijk het lot van veele natien betreffen, zijnde de stadt Luneville gelegen in Lorainen, 78 uren van Parijs en 25 van Straesburg. Nu is elk in de grootste hoop dat den alverwoestenden oorloog op dit congres tot welvaeren van 't menschdom zal geeijndigt worden en dat door eenen van elk gewenschten vrede het lot van alle de landen met Vrankrijk in oorloog zijnde zal beslist worden. 684 gaset van quartidi 14 vendemiare 9ste jaer.

(7 oktober 1800)

Op den 7 oktober zijn als bij eene tevooren advertentie tot bericht van het volk bekend gemaakt de waters deser stadt en degone der vaerden zoo leeg getrokken dat er geene schepen of bargien meer kunnen vaeren, welke generaele aftrekkinge der waeters geduerende vier daegen zal dueren ten eijnde te kunnen oplichten een kalkschip, volk kalk gelaeden, waerin het vier gekomen zijnde, naer den grond gesonken is en voorseker teenemaal geramponneert uijt het water zal getrokken worden.

(9 oktober 1800)

Op den 9 oktober heeft men niettegenstaende alle de hope die men heeft opgevat tot het bekomen van een generaelen vrede, een volkomen begin zien maeken van het afbreken van de kercke van de eerw. paters Predikheeren, staende dezelve beneden

de brugge van den zelven naem, welke voor magasin gedient hebbende, maer sedert eenigen tijdt door de Fransche verkogt is en men in 't algemeen geloofte hadde, dat dezelve zoude blijven staen hebben. Dese kercke zoo om haere gelegentheid als schoonheid, was in de geluckige tijden onder eene der schoonste kercken der stadt gerekent geworden. 685 gaset van septidi (18) 17 vendemiare 9ste jaer.

(11 oktober 1800)

- fol. 234 - Op den 11 oktober wiert de Molenbrugge teenemaal afgebroken, welke sedert langen tijdt zoo slecht hadde geweest dat men daerover nauwelijks meer heeft kunnen gaen. Tusschen de afgebroken brugge is er een schip geleijt om de nieuw gemakte swaere brugge, welke voor 3500 Fransche livres aengenomen is te maeken en aldaer te plaetsen, zoodat de pasagie langs desen kant voor eenigen tijdt is gestremt geworden. Nu worden ook verscheijde andere bruggen, zoo aen de poorten als binnen dese stadt, teenemaal herstelt en gerepareert, gelijk ook verscheijde andere stadswerken herstelt worden. Nu is men ook langs alle de kanten der stadt bezig met het herstellen der cassen, catraelen en coorden tot het ophangen der lanteereren om de stadt geduerende de winteravonden te verlichten, tot welkers bekosting allen welpeijsenden burger voor een, twee of drij livres ingeschreven heeft, uijt alle welke men allengskens het oude gebruik begint te zien weerkeeren en men nu hoopt dat door eene gewenschte vrede alle de misbruijken zullen herstelt worden.

(13 oktober 1800)

Op den 13 oktober zijn mij ter hand gekomen twee aenbelangende stukken welke nochtans niet publick verkogt worden, maer d'een aen d'ander worden overgestelt en versaemeling sub N. kunnen gesien worden, voerende voor tijtel: 'het eerste algemeijnen zendbrief van Zijne Heijligheid Pius den VII, paus aen alle catholijcke bisschoppen' en uijt welke men onder veel waerheden die de H. kercke aengaen, oentlijk siet dat den eedt welke verscheijde geestelijcke personen aen de Fransche wetten hebben gedaen, afgekuert wordt. Behelsende het tweede kort verhael van het gevangennemen, wegvoeren en dood van Pius den VI, paus van Roomen, uijt dit verhael ziet men waerheden, tot nog toe voor 't publick geheijm gebleven en waeruijt men klaer siet hoe haetelijk zig de Fransche tegen den H. stoel van Rome hebben gemakt en wat schrikkelijcke ongemakken zij aen Zijn Heijligheid den overleden paus aengedaen hebben. 686 gaset van primidi 21 vendemiare 9ste jaer.

(14 oktober 1800)

- fol. 235 - Op den 14 oktober feestdag van den H. Donatianus en vervolgens patroondag van de stadt Brugge, welcken feestdag wij in de geluckige tijden met zoo grooten luyster en godtvrugt saegen vieren in de chatedraele bisschoppelijcke kercke, zoo wegens het uijtstellen van d'overschoone kostelijcke requiekas van desen heijligen, het overschoon verciereren der kercke, het luyden der menige klokken en het celebreren van pontificaele en overschoone godtvrugtige diensten, is nu integendeel alles niet

alleen onderbleven, maer tot spijt en confusie van het christendom heeft men heden een volkomen begin gemaakt met het afbreken en onderkappen van het heele voorwerk en stantpilaelen van den thoren van d'overschoone kercke van St.-Donaes, welkers geheele agterwerk of choor nu reets tot den grond afgebroken is. Dit alles niettegenstaende heeft men heden als naer oude gewoonte geplogten desen feestdag, tevooren zoo vermaert, door het generaele volk van Brugge zien vieren, niemant werkende, nog te geenen openbaeren tooge in eenige winckels gedaen wordende.

(15 oktober 1800)

Op den 15 oktober was 's morgens de guillotine op de Mart geplaest voor den vrijheidsboom en korts naer twalf uren wierden vanuijt de vangnisse op eenen waegen geseten en verselt door twee beeedigde priesters, naer dezelve vervoert, vier jongelingen waervan den jonsten maer 19 jaeren en den oudsten 24 jaeren oudt was, zijnde op het lijf zonder meer gekleet als hun gewoon wit hemde, dat zij aen hadden en niet in het rood, omdat zij aen geene moord pligtig waeren, maer alleen aen dieften met braeke en geweldigheden op verscheijde persoosen geplogten hebben, aldus aen het moordtuig der guillotine gekomen zijnde, wierden hunne hoofden door het moordmes afgesneden, in ontrent seven minuten afgesneden, dus eer het kwart naer twalf uren was de geheele executie voleijnd zijnde.

(16 oktober 1800)

Op den 16 oktober is in het licht uijtgegeven, sub N. te zien, een smaedschift getitelt: 'Colijrium ofte oogzalve voor de verblinde leijdtsmannen van de verdoolde schaepen van desen tijdt in Rijn, etc.' uijt welke men klaer siet en nu weet dat den eedt door den paus van Rome verboden, wat smaed en laster door de beeedigde priesters tegens de waere priesters, die nog de diensten verholen doen, toegedraegen wordt. 687 gaset van quartidi den 24 vedemiare 9ste jaer.

(19 oktober 1800)

- *fol. 236* - Op den 19 oktober is uijtgegeven en publickelijk voor drij schellingen wisselgelt verkogt: 'ballingschap, zeegevaeren en schipbruek van J.J. Aijm., voormalig lid der wetgevende vergaederen van den raedt van 500 tot Parijs' en welke versaemeling sub N. kan gesien worden. Dit stuk uijtgegeven wordende ten tijde dat wij nog door de Fransche geregeert worden, zal veele waerheden ontdekken van de menige ellenden en ongemakken die de menige gedeporteerde, zoo priesters als andere beampte persoosen op hunne deportatie naer Caijenne onderstaen hebben. In dezelve ziet men ook uijt eene aengevoegde naemlijst de menige naemen van de persoosen die gedeporteert zijn, welke hun ballingschap ontvlugt of gestorven zijn en hoe menige dat er nog op dit eijland in ellenden sugten, zoodat dit stuk met reden in d'histoire van desen ongeluckigen tijdt mag gevoegt worden.

(20 oktober 1800)

Op den 20 oktober is 's morgens van 9 uren tot 3 uren 's middags door den scherpreger op een schavot op den Burg geplaest en gekleet in 't rood met een placacet boven zijn hoofd aen eene staek gebonden en tentoongesteld Petrus Josephus Beinasseij, oudt 39 jaeren, geboortig van Gavre, departement van het noorden, t'eijnden de executie door den crimineelen regtsbank voor het wegleijden van eenige koeijbeesten, welcke hij in eenen stal die hij bij nachte hadde opengebroken en gestolen hadde, tot de straffe van 18 jaeren in d'ijzers verwesen zijnde. 688 gaset van octidi 28 vendemiaire 9ste jaer.

(23 oktober 1800)

Op den 23 oktober is binnen dese stadt Brugge geslaekt en op vrije voeten gestelt geworden eenen gedeporteerden Franschen priester, den welken over eenige daegen op de volgende wijze aengebragt was. Op de parochie van Lichtervelde door eenige niet welpeijsende, misschien beeedigde priesters, beklapt zijnde dat hij in het huijs van eenen burger besig was met misse te lesen, hebben twee gendarmen hem tegens alle wetten in zijn priestelijk gewaet den kelk aen den sable gebonden agter het peerts steert gebragt tot Thouhout, vanwaer hij verders in eene koets binnen dese stadt in egtenis beweegt was. 689ste gaset van primidi 1 brumaire 9ste jaer.

(26 oktober 1800)

- fol. 237 - Op den 26 oktober is de nieuwe Molenbrugge teenemaal voltrokken geworden en heden heeft men sedert meer als veerthien gestremt daerover konnen gaen, zijnde het werk van de brugge dat konstig gemakt is door den heer prefect en maire deser stadt oversien en besigtigt geworden. Meer dan drij daegen was tot groote schaede van den scheepvaert dezelve geduerende het inwinden der overswaere balken van de brugge gestremt geworden, maer nu dezelve herstelt zijnde, heeft alles zijn voorig order en men hoopt dat alle de vervallen werken haest zullen herstelt worden.

(27 oktober 1800)

Op den 27 oktober hebben zig de gedeputeerde van den heer prefect vervoegt met den maire, begeven naer de woonsten van thien huijsekens, staende beneden de kercke van St.-Donaes om hun aen te zeggen, wilden zij zig van de doodtsperijkels en ruine van hunne huijsen niet blootgesteld vinden, dat zij met hunne muebelen zouden verhuijsen, terwijl zij zeker waeren dat hunne huijsen gepresen waeren en d'hoogste weerde der zelve zouden ontfangen, op welke zij geconsenteert hebben op morgen voor den middag te verhuijsen en als hunne huijsen wegens het instorten van de agterkercke van St.-Donaes niet teenemaal zouden verplettert zijn, dat zij om hun broot te winnen, zouden mogen weerkeeren welke aldus geconsenteert zijnde, is hun het beluijk van het voorheen Vrije zoo voor hunne eijgendommen, muebelen,

effecten provisioneel gegeven en toegestaan geworden. 690 gasette van quintidi 5 brumaire 9ste jaer.

(28 oktober 1800)

Op den 28 oktober in den morgen saeg men inderdaedt alle de bewoonders van de thien huijsekens, staende voor het gebouw van St.-Donaeskerke, met alle hunne muebelen en effecten verhujsen naer het beluijk van het Vrije en dezelve wierden teenemael ledig gemakt tot voorkoming van hetgone in den naermiddag moest - *fol.* 238 - ter uijtvoer gebragt worden. Alles was stil tot 's middags ontrent drij uren en het volk kwam van alle zijden toegelopen, mijdende de perijkels om eene Fransche uijtwerkinge te zien, die mogelijks zedert het opbouwen deser stadt noijt gebuert is. Het vuur wiert dan vermengt met alle soorten van brandstoffen als soffer, pek en terre, etc. gesteken tusschen de doorgekapt pilaeren van de heele voorckerke van het groot pragtig en schoon gebouw van de voorheen zoo luijsterlijcke kercke van St.-Donaes, welkers pilaeren meer als thien voet in de coorde gemeten dichte zijn, niemant was er tenzij van verre ontrent en dat bijnaer voor de naekomelingen ongelovelijk schijnen zal, was het heele gebouw, dat met geen vijftig werklieden in een jaer zoude kunnen hebben geweest, ingestort en alles was zonder eenige ongelucken te veroorsaeken in sompen en greijs verplettert, dusdaenig dat hetzelve heele de voorckerke door meer als twalf voeten hoog opgehoopt laeg en aldus heeft men in minder dan drij kwaertier uers zien verbrijselen en afbekreken een strekste gebouw dat mogelijks in geen ses jaeren opgewout is geworden. De gemelde huijsekens waeren het eene meer en het ander min merkelyk beschaedigt en nauwelijks waeren de perijkels vergaen of de bewoonders keerden weder, aldaer hun broot winnende en zullen tot er zooveel mogelijk herstelt worden.

(30 oktober 1800)

Op den 30 oktober is publik verkogt en uijtgegeven geworden, versaemeling sub N. te zien, rapport van den minister der generaele policie wegens de wederkomste der emigres, mitsgaeders besluit der consuls, waerin verklaert word welke inderdaed emigres zijn en welke als dusdaenig niet meer gehouden en uijt de lijste zullen geschrapt worden, welke als een zeker voorteken van den general [... ???]

[November]

(1 november 1800)

- *fol.* 239 - Op den 1 november zijnde den plichtigen feestdag van Alderheijligen zijnde saterdag en decadi den 10 frimaire 9ste jaer, saeg men dese twee feestdaegen, zoo vanwegens de zijde van d'Heijlige kercke als vanwegens het voorgaende Fransch gerugte met de grootste eenvoudigheid vieren. Als naer gewoonte op de decadidaegen wiert 's morgens van 8 tot 9 uren en 's middags van 11 tot 12 uren op 't carilion gespeelt en sonder eenige andere de minste ceremonien te plegen, nog zonder dat

iemant nog naer den tempel der wet omsiet, hoewel de kercke van St.-Walburge nog voor de catholijcke gesloten blijft, zijn de tevooren zoo schismatique als sotte pligtigheden van den decadi geeijndigt geworden en wat aengaet het vieren van den feestdag van Alderheijligen, heeft men den zelven feestdag in alle onse catholijcke open zijnde kercken zeer lujsterlijk zien vieren, zoo door het schoon verciere der autaeren als het afsingen van de drooge diensten die er gedaen worden, terwijl nog de goddelijcke diensten in verscheijde huijsen in 't heijmelijk gedaen worden.

(3 november 1800)

Op den 3 november en is maer in de open zijnde kercken in plaets van gisteren wegens den zondag verstelt den feestdag van de gedagtenis van de geloovige zielen in het vagevier met alle pligtigheid geviert geworden en hoewel alle de openbaere diensten in de kercken nog onderblijven, ziet men de kercken in den rouw bekleet en de autaeren gelijk verciert, terwijl men ook wegens eene soort van drooge zielmissen en loven de octaven die ordinaire agt daegen dueren, ziet hernomen worden, alle welke met de grootste stilheijd ter uijtvoer gebragt wordt. 692 gasset van duodi den 12 brumaire 9ste jaer.

(6 en 7 november 1800)

Op den 6 en 7 november wiert zoowel in den naermiddag van den 6 als in den morgen van den 7 november aen de inwoonders van de 10 huijsekens, staende voor St.-Donaeskercke, andermael aengeseijt dat zij hunne huijsen moesten verlaeten om de tweeg zijnde perijkels, welke eijndelijk naer dezelve weder onderschoort te hebben, gedaen wiert. Den 7 november ten twee uren 's middags wiert het vuur gestoken in twee onderkapte pilaeren van den tooren van St.-Donaes en in den tijdt van een kwartiers eurs storte het heele gebouw ter neder, den voorgevel staende langs de zijde der huijsekens alleen tot groot perijkel der zelve blijvende staen, zoodat er door dese ongehoorde instorting geen ongeluk of schaede veroorsakt was. 693 gaset van quintidi den 15 brumaire 9ste jaer.

(8 november 1800)

-fol. 240 - Op den 8 november is bij orders van den heer prefect van het departement der Leije, De Virij, het volgende besluit bij hallegebode en affixie afgekondigt geworden. Ingevolgen eenen brief van den minister der algemeene policie van daten den 29 vendemiaire jaer 9, geschreven aen den prefect van het departement der Leije, behelsende dat de toegeventheijd van het gouvernement ten aensien der onbeegdigde priesters, sedert den 18 brumaire heel groot is, dewijl een groot getal der zelve verlof gekregen heeft om in het land weder te keeren onder de enkele voorwaerde der belofte van getrouwigheid aen de constitutie van de republick. Dat een gouvernement zijne zwakheijd blijken laet, met onder zijn gebied persoonen te dulden die zig aen zijne wetten niet willen onderwerpen, is heden vanwegens de prefecture het volgende besluit afgekondigt. Overwegende dat bijnae alle de priesters, die sedert een jaer in het departement der Leije gedooft zijn, aen het gouvernement de geeijschte

onderwerpinge aen de weten des landts nog niet gegeven hebben en dat het tijdt is van hun die onderwerpinge te eijsschen, welke alle dienaers van eenigen godtsdient aen het gouvernement schuldig zijn onder wiens wetten zij willen leven. Besluit. Art. I. Binnen drij decaden naer het afkondigen deser is allen onbeeedigden priester die ter deportatie veroordeelt was door de besluyten van het Directorie gehouden, zijne belofte van getrouwigheid aen de constitutie te doen, voor den prefect of den onder-prefect van het communael arrondissement waer hij resideert. II. De beloften zullen op een besonder register aengeschreven - *fol. 241* - en door de beloovers onderteekent worden, men zal er hun eenen uijttrek van geven. III. Allen priester die den 1 nivose aenstaende gevonden worden zal zonder dien uijttrek te kunnen toonen, zal van brigade tot brigade buijten het gebied der republick geleijt worden. IV. De onder-prefecten zijn met de uijtweringe van dit besluit gelast, het zal gedrukt, afgekondigt en aengeplakt worden. Gedaen in de prefecture tot Brugge, den 15 brumaire jaer 9. Onderteekent den prefect De Virij. Vanwegens den prefect, onderteekent Henissart, secretaris-generael⁽¹⁶⁾.

(9 november 1800)

Op den 9 november was des morgens de locht en wolken heel vuurig en een ijselijcken toestelt van wolken dreeven op malkander welke een voortteeken was van de schrikkelijcke storm die in den morgen ontrent 12 uren ontstont. Seffens saeg men eenider die zig nog op de straeten bevond, mits het sondag was, naer hunne huijsen loopen om de perijkels op de straete te voorkomen en om hunne huijsen zooveel mogelijk voor de schaede te salveeren. Reets ten 1 uren was den schroomelijcken storm vermengt met regen compleet en men saeg van dan af tot 's avons ten ses uren het ijselijkste schouwtonneel dat geen ouderlingen geheugen geduerende hun leven geweten te hebben. Menige mueren, schauwen, daeken, schorsteenen, zelfs halve en heele gevels en ontelbaere boomen wierden met geweld door desen ongehoorden stromwindt ingeslaegen en veroorsaken, zoo binnen dese stadt als te lande, besonder tusschen drij en vier uren, wanneer het alom aerdbevinge geweest heeft, eene zoo overgrootte schaede dat dezelve met geen millioenen guldens zullen kunnen herstelt worden. - *fol. 242* - Men was in 't algemeen bevreest voor d'instortinge van den hallen- of O.L.V.-tooren in hetwelke het gehuijl en gedruijs zoo groot was, dat waer 't dat er hondert waegens tegelijk alle bespannen met ses peerden over de Mart gereden hadden het gedruijs niet meerder zoude kunnen geweest hebben. Gelukkig wiert maer een gedeelte van het gebouwe van d'halle afgeslaegen en het dak is merckelijk beschaedigt geworden. Zoo hevig was den windt vermengt met slagregens dat het water op de Mart en op andere plaetsen zoo hoog als d'huijsen van de Mart opgeheven wiert en als aen eene woeste volle zee wel mogt vergeleken worden. Gelukkig zijn binnen dese stadt geene menschen om het leven gekomen en maer alleen eenige armen en beenen gebroken die langs de wegen op de straeten omgeslaegen wierden, ook zijn gelukkig rond dese stadt geene molens omgeworpen, welk toegeschreven wordt aen de grootte voorsorg die de molenaers gebruijkt hebben. Onder de duijsenden ongelucken aen meest alle huijsen, mueren, publijke gebouwen en omwerpinge der boomen die er voorvielen, waeijde het groot kopere vaendel staende op de spille van den hallentooren af, door en door het dak van eenen soetekoekbakker in de Breijdelstraete welke vervolgens te midden door het huijs in de soetekoekbakkerije gevallen is. Eijndelinge naer een oneijndige zee van schaede veroorsakt te zijn, is

den stormwindt ten ses uren 's avonds beginnen te stillen, dusdaenig dat ten negen uren van desen avond weijnig of geenen windt meer is gewaer geworden.

(10 november 1800)

Op den 10 november met het aenbreken van den dag konde de stadt als bij niet anders als aen eene gebombardeerde stadt vergeleken worden. Langs alle zijden ziet men minder of meerder ruinen, geen werkvolk is er genoeg om alle de gebroken daeken provisioneel toe te schooven en eer het avond was, waeren nog pannen nog tegels meer voor gelt te bekomen, hoewel het bij gelucke heden schoon sonneschijn was en zooveel mogelijk de daeken geschooft wierden. 694 gaset van ninidi den 19 brumaire 9ste jaer.

(11 november 1800)

- fol. 243 - Op den 11 november waeren het meestendeel der inwoonders deser stadt Brugge andermael in de grootste verslaegentheijd gedompelt op het zien oprijzen naer den noen van een grooten en langduerigen regen, zooverre dat veele personen tot welkers toeschovinge van de daeken van hunne huijsen den tijdt nog niet geweest was, zoo hunne muebelen als winkelgoederen uijt hun huijs naer andere huijsen hebben moeten wegvlugten om dezelve aen geene vokomen bedorventheijd over te laeten, terwijl er nog tot heden bij veele wegens de menige schaede geen tegeldekkers, -knegten of lootgieters voor gelt konden gekregen worden.

Heden naermiddag is ook bij orders van den heer prefect bij trommelinge rond de stadt en affixie het volgende bekendt gemakt geworden. Den meijer en adjointen der stede van Brugge. Begeerende alle de verliesen die in dese stadt door de uijtwerksels van den orkaen van den 18 deser ontstaen zijn, aen het gouvernement bekendt te maeken, noodigen generaelijk alle hunne geadministreerde wiens eijgendom binnen den omtrek van dese stadt zoude beschaedigt zijn, aen de meijerije binnen de twee daegen naer het afkondigen deser, hunne verklaeringe te doen van de verliesen die zij ten desen opsicht geleden hebben⁽¹⁷⁾. Zij verwittigen daerenboven, ingevolgen de wet van den 18 brumaire jaer 7, dat dusdaenige declaratien gedaen mogen worden op ongesegelt papier. De weerde der veliesen zal in francs moeten gerekent worden. Gedaen in de meijerije van Brugge den 22 brumaire jaer 9. Was onderteekent Deserret, maire; P. Busschaert, adjoint en Scourion, secretaris. Voor conforme afschrift den secretaris de meijerije van Brugge, onderteekent Scourion, secretaris.

(12 november 1800)

- fol. 244 - Op den 12 november wierden 's morgens van 9 tot 3 uren op een schavot op den Burg geplaest met een plaacet boven hun hoofd en gekleet in hunne gewone kleederen door den scherpregher aen eene staek gebonden en tentoongesteld Isabelle en Theresia Tighem, gesusters, d'eene oudt 36 en d'andere 38 jaeren, geboortig van Bisseghem en lest gewoont hebbende tot Kortrijk, door den crimineelen regtsbank

overtuijt van verscheijde dieften met braeken met een meerderheid van personen en ontweering van goederen op de districten van Harelbeke en Bisseghem te hebben helpen begaen, t'eijnden de executie tot de straffe van veerthien jaeren opsluijting in een correctie van dit departement verwesen zijnde.

(13 november 1800)

Op den 13 november wiert bij order van den maire en adjointen deser stadt Brugge bij trommelinge en affixie bekent gemakt een zeer aenbelangend berigt nopende de contributien van 't jaer 9. Den meijer en adjointen der stede van Brugge verhaesten zig hunne medeburgers te verwittigen dat zij een groot getal zeer gewichtige misslaegen en overschattingen herkent hebbende in de waerschouwingen afgeveerdigt van de grondbelasting van 't jaer 9, door den burger Hieronimus Jannot, insaemelaer van dit jaer, zij terstont zijnen handboek en ontfang gesloten, de rolle die hem toevertrouwt was ingetrokken en intusschen aen hem, alsook aen zijnen commis, den burger Dominicus Almeij, allen voorderen ontfang verboden hebben. Diesvolgens zij noodigen generaelijk alle de contribuale die van desen insaemelaer waerschouwingen van betaelingen - *fol. 245* - ontfangen hebben, dezelve binnen de drij daegen over te brengen in het secretariat de meijere, opdat er volgens de rolle geprocedeert worde tot herstelling van de overschattingen en ander misslaegen die er zig zouden kunnen bevinden. De burgers die reets eenige betaelingen zouden kunnen uijtgewerkt hebben, worden insgelijks genoodigt in de meijerije over te brengen ter ondersoeking de waerschouwingen die zij ontfangen en agtervolgens betaelt hebben. Gedaen in de meijerije van Brugge den 25 brumaire jaer 9. Onderteekent Deserret, meijer; Busschaert, adjoint en Scourion, secretaris. Voor overeenkomstig afschrift den secretaris der meijerije van Brugge, onderteekent Scourion, secretaris⁽¹⁸⁾.

Men zegt in 't algemeen dat desen nieuwen ontfanger en zijnen commis vastgenomen zijn om rekening van hunne nieuwe dieverije waer zij maer begonsten te geven, zijnde reets van waerschouwingen uijtgegeven ontdekt, die in de contributie fonciere hondert en meer livres te hoog buijten de rolle geschat waeren. Aldus wenschelijk zijnde dat er meer dieven van het publick mogten ontdekt worden. 695 gaset van duodi 22 brumaire 9ste jaer.

(15 november 1800)

Op den 15 november is door eenen brief van eenen geloofbaeren persoon die men als zeker mag aensien uijt Duijneke de volgende tijding mij ter hand gekomen van de schrikkelijcke verwoestingen welke den storm van den 9 november in het departement van 't noordenhoofdstadt Rijssel veroorsakt heeft, behelsende: - *fol. 246* - lieven vrient, Duijnkerke 22 brumaire jaer 9. Wegens de ongelucken en schaeden die er den 18 brumaire jaer 9 (of den 9sten november 1800, o.st.) zijn voorgevallen, weet men vooraf het volgende: tot Duijnkerke heeft men te water en te lande van dien storm of weergaloos weder geproeft in deser voegen: van 10 uren 's morgens tot 4 uren naermiddag was den windt oost en noordoost, den storm was zoo schrikkelijk dat elk voor de beklaegelijkste rampen en ongelucken vreesde. Het water

was ten 6 uren ten hoogsten, ten 5 uren is een schip gearriveert met 700 vaeten tabak, dat sedert twee daegen was van de reede geaen. Daer zijn weijnig huijsen die niet beschaedigt zijn, geheele magasijnen zijn er bij de kaeije in stukken geslaegen. Twee visscherschaloupen zijn verlooren met man en muijs, den kapijtijn van den uijtlegger met twee andere zijn doodt. Tusschen Wenduijne en Vlissinge zijn twee schepen gestrant, het eene met tabak en het ander met morselijne gelaeden. Men vind alom brokken van schepen en doode lichaemen op het stange gesmeten. Tot Oostende is een doode moorinne aen het land gesmeten met de touwen nog in haere hand. Den storm was te lande vreed, maer op de zee nog veel schroomelijcker en afgrijzelijker. Getal van de omgeslaegen molens op een deel van het departement van het noorden. Tot Duijnekerke zijn er 8 moolens omgevloogen, tot Bergen St.-Wijnoex 6, tot Wourmontoo 6, tot Kassel 11, tot Balle 7, tot Rijssel 21, tot Teteghem 1, tot Krogte 2, tot Kilemlinde 1, - *fol.* 247 - tot Steenvoorde 4, tot Bourbourg 4, tot Belzeele 1, tot Krombeke 1, van Cales tot St.-Thomas 21. Den number van de boomen die er omgevlogen zijn, is ontelbaer. De huijsen, casteelen, pagthoven, stallingen en schueren die beschaedigt en omgevlogen zijn, is beklaegelijk en de schaede bijnae onschatbaer. De naelde van de toorens van Wasten en Grevelinge zijn door gewelt van den stormwindt van de kerken geslaegen, onder den lesten zijn er thien menschen doodt gebleven. Tot Hondschote zijn er twee twee zijdstoorekens in de kerk gevallen. Tot Bezelaere in het departement der Leije zijn er onder ander duijsenden ongelucken, is de naelde van de kerktooren afgeslaegen, tot Rousselaere zijn er vier molen afgevlogen, benevens twee stokerijen en een brouwerije. De hendelduere van de groote kercke is daer van den storm verbrijselt, benevens de grendels en ijsere bareelen. Tot Ijper zijn er 4 en tot Vuerne 3 molens omgeslaegen, benevens 1 tot Preuwendek en 1 tot West-Fleiteren. Hebbe d'eer te zijn, etc.

(17 november 1800)

Op den 17 november is vanwegens den heer prefect van het departement der Leije het volgende besluit afgekondigt en geaffixeert geworden betrekkelijk tot de emigranten. Den prefect van het departement heeft onder dagteekening van den 23 deser maendt brumaire het volgende besluit in 't licht gegeven aengaende de uijtwerkinge van een voorgaend - *fol.* 248 - besluit door 't welk de belofte van getrouwigheid aen de constitutie vereijst wiert, van de persoonen die uijt de lijst van de emigranten zullen geschrabt worden, het tegenwoordig besluit is van den volgenden inhoud. Den prefect van het departement der Leije, gesien het besluit de burgemeester, van den 28 vendemiaire lest, raekende de persoonen die op de lijst van de emigranten zijn aengeschreven geweest. Overwegende dat het nootsaekelijk is aen alle de persoonen in hetzelve besluit begrepen, te doen weten op wat tijdt het besluit in onse prefecture aengekomen is om hun in staet te stellen van binnen den bepaelden uijtstel de versekering welke het gouvernement hun afeijst, te kunnen geven. 1° besluit. In het secretariat der prefecture en onder prefecturen der communaale arrondissementen zullen er registers geopent worden die geschikt tot het ontfangen van de belofte van getrouwigheid aen de constitutie die door de bovengemelde persoonen moeten gedaen worden. 2°. Te rekenen van den 24 brumaire zullen de burgers die in de schikkingen van den 4 artikel gerekent zijn, alle daegen van 12 tot 1 uren naermiddag in de prefecture aengenomen worden om voor den prefect en zijne afwesigheid of in geval van belet voor den generaelen secretaris de

belofte te doen aen de constitutie. 3ø. De burgers die reets uijtgedaen zijn op de lijste der emigranten eer zij dese belofte doen, zullen moeten een - *fol. 249* - versekert afschrift overbrengen van het besluit 't welk hunne uijtdoening uijtgesproken heeft, zij worden verwittigt dat den tijdt van twee decaden, door den 16 artikel vastgesteld, den 12 frimaire toekomende zal verschijnen. 4ø. De burgers hierboven begrepen, zullen elk in hun besonder op het register de belofte van getrouwigheid aen de constitutie teekenen en er zal hun aenstonts een afschrift van gegeven worden, onderteekent door den secretaris generael. 5ø. Dit tegenwoordig besluit zal ten getalle van 400 afdruksels in alle de communen van dit departement aengeplakt worden. Gedaen in de prefecture tot Brugge den 24 brumaire 9ste jaer der Fransche een en onverdeelbaere republick. In afwesigheid van den prefect den secretaris generael, onderteekent Henissart, secretaris⁽¹⁹⁾. 696 gaset van sextidi 2(6) brumaire 9ste jaer.

(19 november 1800)

Op den 19 november wierden van 's morgens ten 9 uren tot 's middags ten 3 uren op een schavot op den Burg geplaest, gekleet in het root en een placaet boven hun hoofd, door den scherpreger aen eene staek gebonden en tentoongesteld twee manspersoonen, den eenen oudt 36 en den anderen oudt 45 jaeren, geboren van St.-Denis en lest aldaer gewoont hebbende, t'eijnden de executie door den crimineelen regtsbank voor het begaen van dieften met braeke met een meerderheid van complicen en het stelen van winkelgoederen, elk tot de straffe van 16 jaeren in d'ijzers veroordeelt zijnde, welke hun als naer gewoonte t'eijnden de executie aengeslegen wierden. In 't algemeen zegt men dat dese twee die dieven van prefectie waeren, nog gelukkig de doodstraffe ontsnapt zijn, omdat hunne laeste braeke weijnig daegen tevooren begaen was, welke door het decreet daer [bij gratie en ...???] was bekent gemakt geworden. 697 gaset van nonidi 29 brumaire 9ste jaer.

(22 november 1800)

- *fol. 250* - Op den 22 november was 's morgens de guillottine op de Mart geplaest en just ten 12 uren wiert naer dezelve vanuijt de vangenis op eenen waegen vervoert, verselt door den heer Vanhese, beeedigden caplaen van Oostcamp, eenen moordnaer, gekleet in root, oudt 44 jaeren. In den tijdt van minder dan drij ... vier minuten was de executie volbragt en het hoofd van den moorder door het moordmes der guillottin afgeslaegen, seffens het doode lichaem naer het hospitael in eene mande vervoert wordende om door de konstheelders geopereert te worden. Desen vreeden moorder, wiens gelaet door vreetheid van elk bewondert wiert wanneer hij met het rood hemde aen op den waegen sat, is tot de straffe des doodts door den crimineelen regtsbank om het begaen onder ander van de volgende moordaedigheid. Hij was commis gestelt over eenigen tijdt tot bewaeking van d'Engelsche manufacturen die in dese landen niet mogen ingebragt worden. Hij hadde met zijnen besten vrint, die een gelijk ampt als hij bediende, een grooten aenslag gedaen op de zeekusten en trokken daeruijt eene groote somme gelt, hetwelk zij deelden, maer wat onmenschelijkheid beging hij met zijnen laesten en besten vrient, langs den kant der zee tusschen Nieuport en

Oostende zijnde, heeft hij met meer dan vijftig wonden doodgesteken en geslaegen en hem van alles berooft hebbende, in het duijnsand begraeven en thujs gekomen zijnde, heeft hij alle zijne effecten, saemenwonende, gestolen. Eijndeling is hij door het verkopen van d'effecten ontdekt en als vermeldt regtveerdiglijk door het tribunael crimineel ter doot veroordeelt geworden.

(24 november 1800)

Op den 24 november is publick verkogt en aen d'hoeken der straeten geaffixeert een merkweerdig verdedingsschrift van den heer Degrijse, welke versaemeling sub N. kan gesien worden, voor tijtel voerende: 'antwoorde aen zeker lasterschrift' - fol. 251 - voerende voor tijtel: 'waerschouwinge aen de Roomsche Catholijcke nopens de nieuwe bedriegerijen der zweeders en in het besonder nopens die van Mh. Degrijse, in het licht gegeven door den zelve tot zijne verdedinge'. Zijn te bekomen tot Brugge bij J. Vanhese, boekdrukker agter 't vleeschhuijs. Dit stuk dat waerheden behelst die tot nog toe onbekent waeren, zoude wel de menige koppige geestelijke en priesters moeten opwekken tot het doen van de declaratie van getrouwigheid aen de constitutie van 't jaer 8, dat hun voor den 1 nivose aenstaende op pene van verbanning van de Fransche regeering afgeeescht wordt, maer het is te vreesen dat den eijgen intrest hun zal verdooven, dat zij zullen koppig blijven volherden en dat men den eenen voor en den anderen naer, nae de grensen zal zien weggevoert worden. 698 gaset van tridi den 3 frimaire 9ste jaer.

(26 november 1800)

Op den 26 november is voor d'eerste mael tot Brussel, sedert het cesseeren van de keijserlijke en koninglijke loterije den 21 junij 1794, wanneer getrokken wierden de numbers 57, 13, 90, 89, 69 en eijndigde met d'inkomst der Fransche legers, getrokken de treckinge van 5 frimaire zijnde de numbers: 39, 62, 68, 63, 21. Zullende nu vervolgens elken 5, 15 en 25 van ider Fransche maendt in die stadt de loterije getrokken worden, gelijk ook dezelve door de heele Fransche republicke op die daegen tot Strasbourg, tot Lions, tot Bourdeaux en tot Parijs drij mael ter maende zal getrokken worden.

(27 november 1800)

Op den 27 november is vangenisse beweegt eenen timmermansknegt wonende in d'Hoogstraet, genaemt Bogaert, hebbende vrouw en negen levende kinderen, als grootelijks verdagt van diefte met braeke en ontweeringen van een groote somme gelt uijt het huijs van joff. Stappens waer hij was werkende en betrouwt was, gestolen te hebben. 699 gaset van sextidi 6 frimaire 9ste jaer.

(30 november 1800)

- fol. 252 - Op den 30 november zijnde den eersten sondag van den advent en vervolgens den eersten sondag van den advent, heeft men tot nog toe in de vijf open zijnde kercken deser stadt opgeschort gesien alle de zoo zielroerende goddelijcke diensten die jaerlijks op de sondaegen van den advent of verwagtinge van de geboorte ons heeren gepleegt wierden, weliswaer dat de autaeren in de kercken nae advenante van de feestdaegen verciert zijn, maer wat baet ons dit alles, als teenemael de goddelijcke diensten in de tempels des heeren opgeschort blijven en dat alle ons herders ons teenemael verlaeten en alleen voor hunne bekende en vette schaepen, die hun genoegsaem woeden in hunne huijsen of in andere den goddelijcken dienst verrichten. Nog twee decaden en den 1 nivose nadert en Godt geve dat zij dan de proeije van hunnen heblust en openbaere koppigheid niet mogen worden.

Eindnoten:

- (16) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 52.
- (17) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 57 voor gelijkaardig plakkaat.
- (18) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 59. Van Wallegghem vergiste zich hier van datum: dit bericht werd niet op de 25 brumaire IX, maar wel op de 23 brumaire IX opgemaakt.
- (19) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 58. Van Wallegghem vergiste zich hier opnieuw van data, nl. bij het 2de besluit moet de datum 22 brumaire i.p.v. 24 brumaire zijn en dit besluit werd niet op de 24 brumaire IX, maar wel op de 21 brumaire IX opgemaakt.

[December]

(1 december 1800)

Op den 1 december is in 't licht uijtgegeven, versaemeling sub N. te zien, eene saemenspraeke behelsende voor tijtel: 'klugtige saemenspraeke tusschen de vrouwen van Pieter en Jan, genaemt Marij en Belle, dewelke hunnen herder geene saeken en hem gevonden hebbende, worden geleijt in den schaepstal van de H. kercke, etc.'. Dit stuk, gelijk verscheijde andere, bewijst maer al te klaer de doolingen van het waere catholijke geloof, die door de priesters die in hunne opinie blijven, ingericht worden, want nu den tijdt gekomen zijnde dat hun geen eedt meer door de Fransche afgeheijst wordt en alleen maer eene onderwerping aen de wetten, zien zij hun misslaegen maer al te klaer voor oogen en wat al rampen zullen daeruijt veroorsakt worden? 700 gaset van decadi den 10 frimaire 9ste jaer.

(4 december 1800)

- fol. 253 - Op den 4 december vervolg van de Gendsche gasette van tridi den 13 frimaire N. 701 9ste jaer der Fransche republije

(6 december 1800)

Op den 6 december verneemt men door zekere berichten eenen misschien bijnaer ongelovelijcken voorval welke tot Aups in het departement der Var in Vrankrijk voorgevallen is. Omstreeks dit departement zwerfde een bende struijkrovers en eenen rijcken bewoonder ten platten lande was nu reets verscheijde mael door dit gebroet besogt geweest en groote alteratien en schaede aengedaen geweest. Hij bedagt dan aldaer geenen tegenstant van troupen zijnde van zig zelven te vreden. Hij liet zijne vrouw, kinderen en domestiquen met zijne besonderste muebelen naer de naeste stadt heen vertrekken en alleen thuijs blijvende, ondermijnde hij zijn eijgen huijs en een tonne buskruijt en lonten gereet geleijt hebbende, wagte hij de rovers af. Inderdaedt in weijnig daegen kwaemen de schelmen met agthien van hunne bende aen, hij ontving hun wel, gaf hun eten en wijn te drinken en terwijl zij in hunne woede besig waeren, veijnsde hij water te moeten haelen, hij ontstak de lont, het huijs naerdad hij weggelopen was vloog in de logt, thien schelmen vloogen met hetzelfde henen, vier laegen ten plaetse dootd en de ander vier, nog eenigsints levende, zijn seffens dootdgeschoten geworden, aldus alle 18 de proije van hun schelmerije geworden zijnde.

(8 december 1800)

Op den 8 december heeft men tot het meeste ongenoegen van idereen maer al te zeker vernomen dat de vijantlijckheden tusschen de Fransche en keijserlijcke legers naer eenen wapenstilstant van ontrent drij maenden hernomen zijn, zoodat alle de hope die men voor den vrede hadde teenemael verdwenen is. 702 gaset van (octidi) septidi 17 frimaire 9ste jaer.

(9 december 1800)

- fol. 254 - Op den 9 december was des morgens het schavot op den Burg geplaest, om thien uren wiert aen den staek op hetzelfde opgereggt door den scherpreger opgehangen een placat behelsende het vonnis van een ontvlugten persoon, welken bij contumacie en naederhant gevonden wordende door den crimineelen regtsbank veroordeelt was voor het begaen van dieften met braeke en het stelen van merckelijcke sommen gelt, tot ses uren tentoonstelling van het volk en twintig jaeren in d'ijzers, welck placat, even alsof er den pligtigen in persoons was, geduerende ses uren ten aensien van het volk geexponeert is geworden.

(11 december 1800)

Op den 11 december is bij trommelinge rond de stadt en affixie door den maire en adjointen deser stadt afgekondigt eene zeer stiptelijcke ordonantie, verbiedende aen alle jongens met caetsballen of ander schaedelijk speeltuijg langs de straeten te spelen, waerdoor niet alleen de publicke lanteereren, maer ook de huijsen beschaedigt worden, degone die aen dese ordonantie niet stiptelijk zullen volkomen, zullen aengehouden

en voor 't committe van generaele police gebragt worden⁽²⁰⁾. 703 gaset van decadi 20 frimaire 9ste jaer.

(12 december 1800)

Op den 12 december wiert 's morgens om thien uren het groot vaendel op den hallentooren opgesteken en de groote vlagge voor het stadthuijs gehangen welke door een opophoudelijk gespel van 't carilion gevolgt wiert. Ten twalf uren wierden de canons op de stadswallen gelosbrant en 's middags van 1 tot 2 uren wierden alle de klokken van de in wesen zijnde kercken geluijt, welke andermael tot 's avons door 't spelen van 't carilion herhaelt wiert. Seffens wiert rond - *fol.* 255 - alle de plaetsen der stadt geaffixeert eene victorie die de Fransche schijnen behaelt te hebben, onder ander hoofsaekelijk behelsende omstreeks Hohenlinden is eenen berugten veldslag voorgevallen in welke de Fransche ontrent 1000 mannen in doode en gekweste verloren hebben en op de keijserlijcke legers hebben veroverd 80 stukken canon, 200 kaissons, 10 duijssent mannen krijgsgevangene, een groot getal officieren en daeronder drij generaelen genomen hebben, zonder dat het getal van de gedoode en gekweste Oostenrijckers onmogelijk kan berekent worden. Dese overgroote tijdingen die regelregt tegens de reden schijnen, worden van veele in twijffel getrokken, eerst omdat ze seker vergroot zijn en andersdeels omdat het vredecongres tot Luneville nog geduerig voortgeset wordt.

(13 december 1800)

Op den 13 december was des morgens het schavot op den Burg geplant en om 9 uren wiert op hetzelfde gebragt, gekleet in het rood en door den scherpreger aen de staek gebonden met een placet boven zijn hooft, tot 's middags ten 3 uren eenen man genaemt Joseph Vandenbroucke, oudt 24 jaeren, coopman in lijnwaet, geboren van Aceclin en lest gewoont hebbende tot Ruijen, door den crimineelen regtsbank van winkelgoeden met braeken en verscheijde ander complicen tot 6 uren tentoonstelling voor het volk en t'eijnde de executie tot de straffe van 16 jaeren in d'ijzers verwesen zijnde die hem t'eijnde de executie aengeslaegen wierden.

(15 december 1800)

Op den 15 december is publik in het licht uijtgegeven, versaemeling sub N. te zien, eenen brief voerende voor tijtel 'copie van den brief geschreven door den bisschop van Macon (Gabriel Fr. Moreau) aen mijnheer Focard, pastor van de parochie van St.-Pieters in dezelve stadt', welke tot den eed der priesters betrekkelijk is. 704 gaset van quartidi den 24 frimaire 9ste jaer.

(16 december 1800)

- fol. 256 - Op den 16 december was 's morgens het schavot op den Burg geplant en om 9 uren wiert op hetzelfde gebragt, gekleet in het rood en door den scherpreger aen de staek gebonden met een placaet boven zijn hoofd, tot 's middags ten 3 uren, eenen man oudt 54 jaeren, den welcken t'eijnden de executie door den crimineelen regtsbank veroordeelt was tot de straffe van 24 jeren in d'ijzers voor het begaen van verscheijde dieften met braeken over ledent ontrent twee jaeren en half op verscheijde parochien van dit departement in het noorden en beledingen op de personen, welken voorseker hadden de faiten, die schroomelijk geweest hebben, laeter hadden gedaen geweest, het hoofd zoude hebben afgehouden geweest, hem t'eijnden de executie de ijzers aengeslaegen wordende.

(18 december 1800)

Op den 18 december heeft men 's morgens vernomen dat er geduerende desen nagt tusschen alle de menige dieften die nu bijnae alle nachte binnen dese stadt gepleegt worden, geduerende dese nagt eene overgrootte diefte met geweld op de personen begaen is. In een [... ???] ontrent het clooster van de gewesen Castanjeboomnonnen wonen twee oude vrouwspersonen waer ses swartgemakte dieven desen nagt langs den bovenvenster ingebroken zijn en niet alleen gelt en ander kostbaere effecten die zij konden medenemen gestolen hebben, maer ook geweld op dees twee oude vrouwspersonen die zij hebben doen opstaen, gebruikt hebben. 705 gaset van septidi 27 frimaire 9ste jaer.

(20 december 1800)

- fol. 257 - Op den 20 december gebuerde eene groote borsesnijderije op de granemart. Eenen boer welken twalf sakken boonen hadde verkogt, hadde het gelt der zelve terwijl hij nu besig was met graen te meten, gesteken in zijnen casakkesak, bestaende in eenentwintig pond groote courant en in eenen oogenblik hetzelfde uijt zijnen sak ontweert zijnde, begon hij een groot gejammer te maeken. De schaedebeletters toegekomen zijnde, wiert er nauwkuerige oorkonde beled, welke personen naest hem hadden geweest van welke zelfs eenige opgelicht wierden, dog geen gelt nog prueven bij hun vindende, hebben zij hun moeten loslaeten. Geene nagten passeeren der zonder dat er dieften met braeken en geweld op de personen gepleegt worden, gelijk onder verscheijde andere de dieven met geweld langs dueren of vensters willen inbreken, als in het huijs van sr. Vos, orlogiemaeker, van d'heeren Valentijn en Sterhts, wonende agter de Gaeremart en menigvuldige andere, zonder dat toe hiertoe, niettegenstaende de nauwe resersen die er gedaen zijn, eenige ontdekt worden.

(22 december 1800)

Op den 22 december hoorde men 's morgens dat er al wederom verscheijde dieften waeren begaen geduerende den nagt en dat er eenige verdagt van pligtig te zijn, aengehouden zijn geworden.

Over den noen tusschen het geloop van menige menschen saeg men wederom op het Boogsken en daer omstreeks differente persoonen oplichten, bij welke verscheijde instrumenten om de braeken te doen en verscheijde gestolen goederen in hun huijsen zijn gevonden geworden. 706 gaset van primidi den 1 nivose 9ste jaer.

(24 december 1800)

- *fol. 258* - Op den 24 december is er vanwegens den maire en adjointen bij hoog versoek vanwegens de heeren dischmeesters van de in wesen zijnde kerken deser stadt een zeer streng verbodt bij hallegebode, affixie en trommelinge rond de stadt afgekondigt waerbij aen alle publicke bedelaers het bedelen rond de stadt, aen alle huijsen en kercken verboden wordt. Degone die naer d'afkondinge deser zullen bevonden worden aen eenige hoegenaemde huijsen op of de publicke plaetsen zullen bevonden worden met te bedelen zullen seffens aengehouden en in egte van vangenis beweegt worden. Degone ook die zullen bevonden worden in 't openbaer aen iemant eene catitate te geven, zullen vervallen in eene amende van seshondert livres en de tweede mael zal dezelve verdobbelt worden⁽²¹⁾. In 't algemeen wordt desen maetregel door alle weldunckende goedgekuert om te voorkomen het beslag en de verwijtzels die de menige bedelaers aen alle dueren veroorsaeken en opdat het plan dat bijnae alle begoeede geteekent hebben van maendelijks elk aen de dischmeesters een jonste te geven zoude kunnen in alle deelen ter uijtvoer gebragt worden.

(25 en 26 december 1800)

Op den 25 en 26 december zijnde de twee feestdaegen van de geboorte ons heeren Jesu Christi, die men zoo luysterlijk in de gelukkige tijden in alle onse kercken heeft zien vieren, is alles tot nog toe als sedert de ongelukkige opschortinge onderbleven, hoewel de open zijnde kerken schoon verciert en er alleen de blende diensten zijn gedaen geworden. 707 gaset van quartidi 4 nivose 9ste jaer.

(29 december 1800)

- *fol. 259* - Op den 29 december heeft men vernomen dat er geduerende al wederom verscheijde huijsdieften met braeken en wel besonder op d'opene plaetsen en hoven der huijsen, nu meest langs den kant van de Lange- en Gansestraete, begegaen waeren, onder eene van welke vier swartgemakte dieven hun hadden versteken in de hostelrije Het Kruijsken in de Langestraete in de stallen. Wanneer zij nu hunne dievereijen meijnden te begaen, was gelukkig de dienstbode van het huijs nog niet slaepen en besig met bovenkamers te schueren. Zij de dieven hoorende, maakte alarm en de knegten van het huijs ontwaekende, ontvlugten der drij over de mueren en eenen der vier die zoowel niet konde klemmen, is alleen aengehouden. Geene nagten passeeren der zonder dat er dieven worden ontdekt en in egte van vangenis worden beweegt, waeronder ook eenen Franschen kanonier is aengehouden geworden. 708 gasette van octidi den 8 nivose 9ste jaer.

(30 december 1800)

Op den 30 december wiert naer voorgaende affixie en bekendmaeking door de wijken der stadt en wel besonder op de marten, mits het martdag was, met den trommelslag gepubliceert dat ingesien de kraemen der marten niet wel door het geduerig changeeren konnen verpagt worden, elk overdekt kraem allen martdag voor stalgelt zal moeten betaelen eenen Vlaemschen stuijver en alle andere kraemen hoegenaemt twee oorden, gelijk ook zullen moeten betaelen alle en ider sak, 't zij graen, boecwijt, sucroen, boonen, etc. die zullen ter mart gebragt worden, waeruijt weder overgrote sommen zullen getrokken worden⁽²²⁾. Eijnde van den 17ste eeuw en van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1800.

Eindnoten:

- (20) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 67.
- (21) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 71.
- (22) Zie Stadsarchief, Brugge, Oud Archief, reeksnr. 122, Plakkaten, reg. 49, nr. 83.

Daegelijksche gevallen 1800

Begin van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1800.

Jaerschrift.

aLs nU begInt Men een nIeUWe eeUWe kLaer, 't VerVoLg In 't aChthIenhonDerste Iaer.

[Januari]

(2 januari 1800)

- fol. 477 - Op den 2 januarij is eijndelinge het hard vriesende weder, dat men nu sedert ontrent eene maend ontmoet heeft, verandert in regen en soo het schijnt gewenscht doeijweder den vorst die men deser daegen ontmoet heeft en wel besonder in de gepasseerde kertsdaegen heeft zoo geweldig geweest als in eene der alderstrengste winters van de geheele gepasseerde eeuw, waerdoor de armoede onder het gemeente zeer groot is en veele arme lieden bijnae door koude en honger vergaen zijn. Naerdad het eenige daegen voortgedoijt heeft, is het weder verandert en den zelve vorst schijnt wederom hernomen te zullen worden.

(6 januari 1800)

- fol. 478 - Op den 6 januarij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van nivose 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 88, 90, 74, 78, 61.

(12 januarij 1800)

Op den 12 januarij gebuerde een groot ongeluk en mogelijks beklaegelijke zelfsmoort. De vrouwe van zekeren Allardin, wonende niet verre van de Langereije, 's morgens vroeg van nevens de zijde van haeren man opgestaen zijnde, is met het aenbreken van den dag verdronken in het water van vooren aen in de Langereije gevonden, zoo men konde bemerken maer eenen korten tijdt overleden zijnde dat dese haer zelve dus ongelukkig in het water verdronken heeft, word zooveel te meer gepresumeert, omdat men haer verscheijde mael hetzelfde tewege geweest hebbende uijt te voeren daarvan wederhouden heeft.

(21 januarij 1800)

Op den 21 januarij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van pluviose 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 79, 65, 29, 74, 69.

[Februarij]

(5 februarij 1800)

- fol. 479 - Op den 5 februarij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van pluviose 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 42, 61, 37, 84, 50.

(14 februarij 1800)

Op den 14 februarij zijn onder de verscheijde persoonen die daegelijks zeer subitelijk sterven, zeer subitelijk overleden een vrouwspersoon genaemt Van Neste, welke 's morgens uijtgaende en nergens afwetende, thuijs gekomen is en in den tijdt van eenige minuten nedergesonken zijnde, is gestorven zonder dat haer eenige de minste hulpe konde toegebracht worden. Ook is deser daegen eenen man wonende in het godtshuijs der oude mannen in d'Ezelstraete zoo ellendig als de voorgaende gestorven. Den zelve sette zig neder op de trappen van een huijs aen de Roosenhoedtstallen en in huijs gedregen zijnde, is hij seffens gestorven, zoodat hij doodt naer het hospitaal vertransporteert is.

(21 februarij 1800)

Op den 21 februarij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van ventose 8ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 64, 5, 33, 85, 28.

[Maart]

(6 maerte 1800)

- fol. 480 - Op den 6 maerte is tegen den avond zeer ongelukkig in de veste bij de Cruijspoorte verdronken eenen jongen, oudt circa thien jaeren, wonende bij zijnen vader in het Kleen Breijdelstraetje. Desen met schaverdijnen op het ijs loopende, is hetzelve te broos zijnde, verdronken zonder van iemand eenige hulpe te kunnen toegebracht worden, want door het geduerig vriesen en dan wederom doeijen is het ijs op veele plaetsen zeer broos, temeer omdat den geduerig hernemenden vorst op verscheijde daegen met sneeuw is vermengelt geworden, waerdoor den winter van desen jaere bijnae nog strenger is als degonen van over jaer, omdat nu tot zeer verre in dese maendt de vaerden en waters voor den vijfden mael van desen zoo strengen winter onbevaerbaer en hard toegevrozen zijn geworden.

(7 maerte 1800)

Op den 7 maerte is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van ventose 8ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 69, 13, 30, 9, 61.

(22 maerte 1800)

- fol. 481 - Op den 22 maerte is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van germinal 8ste jaer der Fransche republijke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 4, 83, 8, 9, 69.

(27 maerte 1800)

Op den 27 maerte heeft men wegens de voorgaende treckinge tot Parijs gedaen, in de gasette van Gend van sextidi den 6 germinal 8ste jaer N. 629 den volgenden artikel vernomen. Nationale loterije. Treckinge van den 1 germinal. 4, 83, 8, 9, 69. Een en particulieren heeft eenen inleg gedaen bij J. Schits, ontfanger van de nationale loterije op de volgende numeros, enregistrement N. 503: 4, 8, 32, 46, 83, extrait 1 fr. 25 cent, ambe 60 cent, terne 30 cent, total van den inleg 15 fr. 25 cent. De numeros 4, 8, 83 uijtgekomen, hebben voortgebracht:

3 amben ... 25 cent. 1 fr.	-	fr. 56-25
3 amben ... 60 cent	-	486-0
1 terne ... 30 cent	-	1650-0

total van het lot:

fr. 2192-25 cent

J. Schits

[April]

(4 april 1800)

- *fol. 482* - Op den 4 april zijnde quartidi den 14 germinial 8ste jaer ende martdag, gebuerde door den overvloed van waegens die langs verscheijde poorten aenkwaemen, omdat het nu in vijfthien daegen geene mart hadde geweest door het invallen der martdaegen op de feestdaegen der Heijlige kercke, een groot ongeluk. Eenen gelaeden waegen langs de Smedepoorte aenkomende, naemen de peerden schielijk de vlugt en behalvens eenige persoonen die licht gekwest wierden, zijn er twee manspersoonen bijnae tot'er doot overreden, de wielen der waegen den eenen dweers over het lichaem en den anderen over het hoofd gereden hebbende, zoodat men niet zonder reden vreest aen de behoudenis der zelve of dat zij ten minste voor altijd zullen gestroppeert zijn.

(6 april 1800)

Op den 6 april is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van germinal 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 48, 26, 14, 19, 9.

(21 april 1800)

- *fol. 483* - Op den 21 april is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van floreal 8ste jaer der Fransche republicke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 50, 51, 48, 40, 83.

(23 april 1800)

Op den 23 april is naer eene daegelijksche vertooning met grooten toeloop van menschen geeijndigt in de riftersaele van het gewesen clooster der eerw. paters Recoletten, waer door eenige konstminnende deser stadt eenen theater tot het vertoonen van truertonneel en blijspeelen sedert lang is opgeregt geworden, eene konstgewerkte vertooning van Italiaensche spelen van gemakte figuren, d'eenigste die er in Europa te vinden is, alle daegen veranderende en zoo edel en konstig uijtgewerkt, meest door de konstige werkingen der kleenen postuerkens naturelijk en kostelijk uijtgedost en schielijcke veranderingen der decoratien dat de grootste konstenaers deser stadt dese overschoone werkingen bewondert hebben.

[Mei]

(6 mei 1800)

- *fol. 484* - Op den 6 mei is tot Parijs geschied de tweede treckinge van floreal 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 23, 57, 47, 81, 43.

Geduerende de foire van desen jaere waeren de besonderste vermaekelikheden die er verthoont wierden de volgende. Op de Mart voor d'hoofdwagt in eene groote afgeslaegen cabaene van planken wierden daegelijks en besonder tot 's avons laet schoone Holandsche marionettespeelen verthoont. Nevens dezelve in eene groote gelijcke cabaene die nochtans op vier wielen konde verthoont en alom waer men wilde vervoert worden, wiert verthoont een konstgewerkt horlogiewerk, verbeelde meest soldaeten die op alle soorten van instrumenten speelden. In St.-Nicolaesstraete op de kamer waer tevooren de vergaederinge van de matsenaers - *fol. 485* - geweest heeft, wiert verthoont eene konstgewerkte versaemeling van in 't leven afgebeelde wasse posturen, in volle uniforme en kleedinge regtstaende, bestaende in 23 personagien als onder andere den overleden paus van Roomen, Robespierre, Marat, Bonaparte en meest alle degene die in de Fransche revolutie ongelukkig geweest of eene aensienelijcke rol gespeelt hebben, merkweerdig zijnde te beschouwen de afbeelsels die zoo oneijndige ongelucken veroorsakt hebben.

(10 mei 1800)

Op den 10 mei is in de veste deser stadt ontrent de watermolen bij de Smedepoorte verdronken eenen jongen van ontrent twalf jaeren die leerde swemmen en die nog eenigsints levende uijt het water getrokken wiert, dog welken niettegenstaende alle toegebragte hulpe tegens den avond doot naer het hospitaal is gedraegen geworden.

(21 mei 1800)

Op den 21 mei is tot Parijs geschied de eerste treckinge van prairial 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 59, 62, 49, 19, 63.

[Juni]

(2 junij 1800)

- *fol. 486* - Op den 2 junij is in eene overvloedige raesende sottheijd en dolligheijd zeer ongelukkig overleden, zonder bij het verstant van zijne zinnen te kunnen gebragt worden, door welke middelen zelfs die er gebruikt wierden, eenen meester-cleermaeker, genaemt Thibaut, wonende in St.-Nicolaesstraete. Desen ten zijnen huijse te logeeren gekregen hebbende twee Fransche soldaeten als garnisairen

tot het betaelen van de menige contributien waarmede geduerig alle de borgers deser stadt belast worden en die door het meestendeel nauwelijks meer betaelt kunnen worden, hadde zig ter deser oorsaake tegens dezelve in eene zoodaenige overgroot conlere gestelt, dat dezelve hem tot in 't bloed geraekt was en niet dan als met het eijnde van zijn leven is kunnen geholpen ofte gestut worden.

(5 junij 1800)

Op den 5 junij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van prairial 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 30, 71, 61, 50, 42.

(15 junij 1800)

- fol. 487 - Op den 15 junij wiert 's morgens door eenen borenjongen een overgroot ongeluk ontdekt dat nu sedert ontrent drij weken verholen was. Eenen timmermansknegt deser stadt, genaemt Keirsgieter, wonende in het Timmermansstraetje, was door zijne vrouwe en familie sedert ontrent drij weken vermist en alle opsoekingen sedert naer hem gedaen, waeren vrugteloos afgeloopen. Wanneer den zelve heden door den voormelden jongen in eenen gragt tusschen Siseele en Maele is ontdekt geworden en in den zelve gragt reets zijne kleederen en lichaem zeer verrot zijnde, is gevonden geworden. Het reets verrotte lichaem is nog desen avond op het kerkhof van St.-Cruijs begraeven, zonder dat d'oorsaek van dit ongeluk in eenige manieren is kunnen ontdekt worden.

(20 junij 1800)

Op den 20 junij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van messidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 24, 44, 16, 86, 52. - fol. 488 - Door de voormelde treckinge is in 't comptoir van den ontfangen der loterije Henissart, bureau N. 113, door de numbers 16, 24, 52 eenen merckelijcken terne gevallen, welke numbers met nationaale cocarden verciert waeren.

[Juli]

(2 julij 1800)

Op den 2 julij is eenen jongen van ontrent twalf jaeren, willende leeren swemmen in de veste tusschen de Smede- en St.-Catharinepoorte ongelukkig verdronken, want te verre in het water gegaen zijnde en zig aen het swemmen nog niet verstaende, is hij naer den grond gesonken en niettegenstaende de devoiren die er gedaen wierden om hem te redden door het volk dat seffens toegekomen was, is hij ongelukkig doodt uijt het water getrokken geworden.

(5 julij 1800)

Op den 5 julij is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van messidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 10, 87, 44, 68, 77.

(20 julij 1800)

- *fol. 489* - Op den 20 julij is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van thermidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 66, 67, 16, 41, 80.

(21 julij 1800)

Op den 21 julij gebuerde een groot ongeluk dat eenen dobbelen schrik veroorsakte. Tegens den avond wiert in de St.-Jacobsstraete een gerugt verspreijt dat den soon van sr. Vandewalle aldaer woonende, al swemmende was verdronken, de kleederen zelfs wierden van den verdronken zoo men meijnde naer huijs gebragt en vader en moeder vlugteden van schrik uijt hun huijs, maer hoe verwondert was men van den vermeijnden verdronken korts naer negen van den avond te zien thuijs komen, naer Damme gewandelt hebbende en nergens van wetende. De kleederen oversien en den heelen grond ontdekt hebbende, heeft men seffens ondervonden dat den ongeluckigen verdronkenen den soon was van sr. Pruvoost, wonende in d'Eechoutstraete, - *fol. 490* - welcken met andere hebbende gaen swemmen in eenen vijver gelegen bujten d'Ezelpoorte, aldaer mogelijcks door een ongeluk dat hem was overgekomen, verdronken was. Aldus den schrik van het eene huijs, dat om de behoudenis verblijt wiert, overgaende tot het ander dat met eene ongelovelijcke droefheijd is overvallen geworden.

(30 julij 1800)

Op den 30 julij gebuerde een ongeluk zoo beklagelijck als het vergaende. Den soon van zekeren Pruvoost, garde champetter van Damme, aldaer wonende en bloetvriend van den voorigen ongeluckigen, zijnde komen swemmen in de veste beneden de Smedepoorte ontrent de watermolen deser stadt Brugge, is aldaer ook in den naermiddag ongeluckig verdronken, zonder van iemant te kunnen geholpen worden, aen hem ook waerschijnlijk al swemmen eenig ongemak overgekomen zijnde. Zijnde dus in thien daegen twee van eene familie die al swemmen ongeluckig het leven verloren hebben.

[Augustus]

(4 augusti 1800)

- *fol. 491* - Op den 4 augusti is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van thermidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 39, 65, 56, 52, 7.

(9 augusti 1800)

Op den 9 augusti gebuerde wederom een ongeluk zoo beklagelijk als de twee voorgaende. Den soon van sr. Verbeke, bargeman van de barge van Nieuport, op eenen waegen hoog gelaeden met hoeij, die langs d'Oostensche vaerd reed en van boven daerop sittende, is van dezelve met eene overgrootte bresse hoeij nedergesonken en onder hetzelve gevallen in den dijk van de vaert, die wegens het afgetrokken water zeer leeg was, tusschen eene menigte slijk en alzo er niemant als den voorman van den waegen ontrent was, is hij ongelukkig tusschen het hoeij en het slijk versmagt vooraleer dat aen hem door eenige personen, die toegekomen waeren, eenige hulpe konde toegebracht worden.

(14 augusti 1800)

- *fol. 492* - Op den 14 augusti heeft men wegens de voorgaende treckinge tot Parijs geschiet op den 16 thermidor 8ste jaer, in de gasette van Gend van sextidi den 26 thermidor 8ste jaer N. 669 den volgende artikel vernomen. In de gepasseerde treckinge van de nationale loterije hadde eenen muldersknecht van Rouanen zes francs geplaest op vijf numbers en speelde op quine tegen 10 centimes (2 sols). Des morgens van den dag der treckinge bood hij eenen van zijne medegesellen aen de helft van zijn briefken, desen weijgerde. De vijf numbers zijn uijtgekomen en de mulder won 180000 francs. Dengenen die gewonnen heeft is ziek van blijdschap en den anderen van spijt.

(17 augusti 1800)

Op den 17 augusti gebuerde wederom een zeer groot ongeluk langs den kant van het gewesen klooster van de Recoletten binnen dese stadt. Eenen jubil, van Pieter Verhaege, tweenvijftig jaeren het officie van biervoerder - *fol. 493* - bedient hebbende en eene andere van een vijftigjaerig houwelijk op den hoije geviert wordende, zoo wierden de huijsen en straeten ten desen eijnde schoon verciert en eenen jongman van ontrent drijentwintig jaeren tot het afkappen van groene tacken in het beluik van de Recoletten boven op d'hooge boomen, langs den kant der straete staende, geklommen zijnde, zoo gebuerde het dat hij in het afkappen der swaere takken en waertoe hij swaeren arbeid doen moeste, met eenen tak op welke hij met beijde zijne voeten was staende van de hoogte tusschenin den boom tot op den grond viel, dusdaenig aen verscheijde deelen van het lichaem gewond zijnde, dat hij nog desen morgen doodt naer het hospitaal is gedraegen geworden.

(19 augusti 1800)

Op den 19 augusti is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van fructidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 34, 43, 84, 18, 33.

[September]

(3 september 1800)

- *fol. 494* - Op den 3 september is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van fructidor 8ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 56, 3, 48, 8, 78.

(10 september 1800)

Op den 10 september gebuerde op het Sas van Slijckens bij Oostende een groot ongeluk dat nog droeverige gevolgen zoude kunnen veroorsakt hebben. Eenen bewoonder van het Sas van Slijckens aen eenen Franschen soldaet eene partije poeder gekogt hebbende, hadde hetzelve geleyt op eenen taefel. Eenen zijner kinderen dit poeder met eene pistole probeerende en dezelve afschietende, gerakte al het poeder in den brand en verbrande en queste vier persoonen van den huijse overdoodt, dusdaenig dat zij geheel in brand stonden, zijnde het huijs, hoewel de meeste vlam langs agter uijtvloog, ook merkelyk beschaedigt geworden.

(18 september 1800)

- *fol. 495* - Op den 18 september is tot Parijs geschiet de treckinge van den eersten complementaire of vervoldag van het 8ste jaer, welke maer op den 1 vendemiaire van 't 9ste jaer moest getrokken worden en wegens het feest dat alsdan tot Parijs zal geviert worden, is verschoven, zijn uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 51, 26, 65, 19, 87.

(23 september 1800)

Op den 23 september 's morgens met het aenbreken van den dag wiert er op de trappen van het huijs van d'heer Valentijn, wonende op den hoek van het Cleen Eechoutstraetje, gevonden een kint in luijwren gewonden, reets zoo men konde presumeren twee ... drij weken geboren zijnde. Dit kint zal bij de andere vondelingen worden opgevoed en de strengste opsoeking en verzoeking worden gedaen om te vernemen door welke onbermhertige moeder dit kint aldaer is te vondeling geleyt geworden.

[Oktober]

(8 oktober 1800)

- *fol. 496* - Op den 8 oktober is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van vendemiaire 9ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 1, 77, 9, 41, 82.

(16 oktober 1800)

Op den 16 oktober gebuerde binnen dese stadt Brugge een zeer beklaegelijk ongeluk. Eenen man wonende in de Snakkersstraete, zijnde eenen kooldraeger van stijle, hebbende vrouw en verscheijde kinderen, geduerende den avond tusschen eenen hevigen slagregen verselt door windt en groote duijsternisse, over de Snakkersbrugge naer een zijner vrienden gaende, wiert van dezelve brugge, welkers ijzers gelijk veele andere stadswerken nu vervallen zijn, seffens afgesmeten en verdronk ongelukkig zonder dat hij van iemant gehoort wiert. Zulks wiert maer des anderdaegs 's morgens ontdekt, wanneer den zelve op het zien swemmen van zijn hoedt uijt het water gevischt wiert.

(22 oktober 1800)

- *fol. 497* - Op den 22 oktober heeft men vernomen dat geduerende dese weke langs den calsideweg leijdende van Brugge naer Thourhout een groot ongeluk is voorgevallen. Eenen gelaeden waegen langs den zelve weg rijdende, zoo is den voerman der zelve, of door dronkenschap, of door mijmeringe, of door onvoorsigtigheid van den zelve afgevallen langs de voorsijde van den waegen en de peerden van den voerman berooft, met meerder hevigheid voortrijdende, is hij ongelukkig door de beijde zijden der voor- en agterwiel het hoofd overreden en verplettert, zoodat hij doot zijnde langs den weg is gevonden geworden.

(27 oktober 1800)

Op den 27 oktober is tot Parijs geschiet de eerste treckinge van brumaire 9ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 81, 87, 64, 12, 75.

[November]

(6 november 1800)

- *fol. 498* - Op den 6 november is tot Parijs geschiet de tweede treckinge van brumaire 9ste jaer der Fransche republije, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 51, 24, 35, 75, 17.

(10 november 1800)

Op den 10 november zijnde nonidi den 19 brumaire 9ste jaer heeft men in de Gendsche gasette N. 694 door eenen artikel uijt Parijs wegens de tweede trecking van vendemiaire 9ste jaer den volgenden artikel vernomen, behelsende in de trecking der nationaele loterije van den 16 vendemiaire is bij den ontfangen Ducerneau te Bourdeaux op de nombers 1 en 9 eene ambe determin, gevallen tegen 12 francs inleg, welke een lot gegeven heeft van 61 duijsent 200 francs. Te Marcellie bij de burgeresse Biezetz hebben de nombers 1, 9, 41, en 77 voortsgebragt ses amben, vier ternes en een quaterne tegens 20 centimes ider, maekende tesaemen een lot van 19 duijsent 724 francs.

(11 november 1800)

- *fol. 499* - Op den 11 november heeft men vernomen sedert twee daegen een groot ongeluk voorgevallen te zijn langs de vaert van Nieuport beneden de sand voor de brugge. Den smit van die plaetse, genaemt Dujardin, 's avons meijnende nae huijs te komen en ongelukkig op het spuer van de licht zijn eijgen huijs missende, is door de duijsterheijd in de vaert gegaen tusschen het lijs en ellendig verdronken. Eenige daegen verliepen vooraleer hij, niettegenstaende alle de opsoekingien die er gedaen wierden, eijndelinge doodt tusschen het lijs van de vaert gevonden wiert.

(16 november 1800)

Op den 16 november is tot Parijs geschiet de derde treckinge van brumaire 9ste jaer der Fransche republicke, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de nombers: 8, 48, 11, 70, 17.

(26 november 1800)

- *fol. 500* - Op den 26 november is binnen de stadt Brussel geschiet de eerste treckinge van frimaire 9ste jaer der Fransche republicke, zijnde voor d'eerste mael sedert het cesserien van het trekken der nombers van de keijserlijcke en koninglijcke loterije in die stadt, uijt het rad der fortune getrokken de nombers: 39, 62, 68, 63, 21. Nu zullen voortaan de treckingen van die loterije elcken 5, 15 en 25 van ider Fransche maendt in die tevooren zoo vermaerde princelijcke stadt plaetse hebben, vervolgens van thien tot thien daegen, welke treckingen alhier in 't vervolg alleen zullen ingevoegt worden, terwijl de treckingen door geheel de Fransche republije ook van thien tot thien daegen tot Parijs, tot Straesbourg, tot Lions en tot Bourdeaux zullen getrokken worden.

[December]

(6 december 1800)

- *fol. 501* - Op den 6 december is binnen de stadt Brussel geschiet de tweede treckinge van frimaire 9ste jaer, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 16, 64, 52, 73, 29.

(13 december 1800)

Op den 13 december was op alle de besondere plaetsen der stadt de volgende bekentmaeking geaffixeert dat alhier is gearriveert den burger Victoriaen Niederen, den grooten Zwitser die het grootste deel van Oost- en Noord-Europa heeft doorreijst en overal het genoeg van alle menschen weggedraegen wegens zijne extra groote en welgemaktheid van zijnen persoon, hij en twijffelt niet of het publick zal dezelve getuijgenis geven van die hem komen zien. Hij laet zig zien van 's morgens tot 's avons in het hotel De Bellevue op de Mart, zullende een plaquet gegeven worden.

(18 december 1800)

- *fol. 502* - Op den 18 december is binnen de stadt Brussel geschiet de derde treckinge van frimaire 9ste jaer, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 66, 16, 5, 57, 58. Zullende voortaan de treckingen de 7, 17 en 27 van elcke Fransche maendt getrokken worden.

(23 december 1800)

Op den 23 december is voor de laeste mael voor eenen schelling te zien, in het gewesen clooster van de Catheruesen vertoont, door eene bende Engelsche liefhebbers een schoone menige van konstlopende peerden, die elcke reijse dat zij de konsten vertoonden met grooten treijn en schoon gekleet met hunne peerden door de stadt gereden hebben.

(28 december 1800)

Op den 28 december is binnen de stadt Brussel geschiet de eerste treckinge van nivose 9ste jaer, zijnde uijt het rad der fortune getrokken de numbers: 57, 62, 75, 85, 27.

Eijnde van 't jaer ons heeren Jesu Christi 1800.